

496.910724

แ 1797

8.5

การ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาภาษาไทยและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์กับ
การสอนตามคู่มือแนวทาง สอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

ปริญญานิพนธ์

ของ

นพมาศ ตรีกุล

27 พ.ย. 2533

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการ ศึกษา
ตามหลักสูตร ปริญญาการ ศึกษาหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

ธันวาคม 2532

จัดพิมพ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

171159

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาภาษาไทยและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการ
การสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

บทคัดย่อ

ของ

นพมาศ ทวีกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

ธันวาคม 2532

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม สัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดือพิพาสรรค์ อำเภอบ้านดือ จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 คน นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ นักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 16 คาบ คาบละ 50 นาที โดยใช้เนื้อหาเกี่ยวกับทั้งสองกลุ่ม ทำเป็นการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized

Group Pretest - Posttest Design

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ความเชื่อมั่น .77) และแบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน (ความเชื่อมั่น .72) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A COMPARATIVE STUDY OF MATHAYOM SUKSA V STUDENTS' ACHIEVEMENT AND
HUMAN RELATIONSHIP THROUGH THE GROUP PROCESS METHOD AND
THROUGH THE METHOD IN THE MANUAL OF THE SUPERVISORY
UNIT, DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION

AN ABSTRACT

BY

NOPHAMAS TREEKUL

A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

December 1989

The purpose of this study was to compare the academic achievement in Thai and the human relationship of Mathayom Suksa V Students through the Group Process Method and through the Method in the Manual of the Supervisory Unit, Department of General Education.

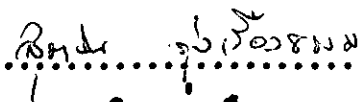
The sample was 80 Mathayom Suksa V students of Banphuepittayasun School, Amphur Banphue, Udonrthani Provice, during the first semester of the 1989 academic year. The sample was divided into two groups of 40 student each. The Group Process Method was used in the experimental group and the Method in the Manual of the Supervisory Unit was used in the control group. Each group took 16 periods (50 minutes/period) for studying content. The research design of this experiment was the Randomized Control Group Pretest-Posttest Design.

The Thai language achievement test in Thai (reliable .77) and the inventory checklist on human relationship of the students (reliable .72) were used as the research instruments. The t-test was used to analyze the data.

The results indicated that the academic achievement in Thai and the human relationship of students in two groups were significantly different at the .05 level.

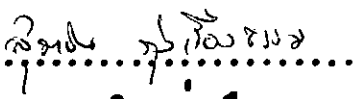
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบโต้พิจารณาปริญญาโท
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

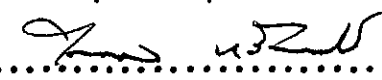
คณะกรรมการที่ปรึกษา

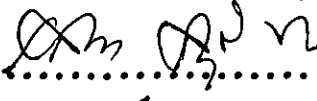
..... ประธาน
(ผศ.สุมาโน รุ่งเรืองธรรม)

..... กรรมการ
(รศ.ดร.ไพศาล หวังพานิช)

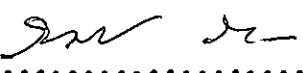
คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผศ.สุมาโน รุ่งเรืองธรรม)

..... กรรมการ
(รศ.ดร.ไพศาล หวังพานิช)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อ.เชริมศักดิ์ สุวธอง)

บัณฑิตวิทยาลัยขอเชิญให้บัณฑิตฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 16 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2532

ประกาศคุณูปการ

ปณิธานอันแน่วแน่ที่สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช และอาจารย์เสริมศักดิ์ สุรวิธอก ซึ่งเป็นผู้นำแนวคิด คำปรึกษาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติอุทิศ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และเสนอแนะแนวทางในการสร้างเครื่องมือสำหรับการศึกษาค้นคว้าแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ อาจารย์โรงเรียนบ้านเมือพิทยาสรรค์ โรงเรียนบ้านทุ่งวิทยา จังหวัดอุดรธานี ที่ได้อนุญาตและอำนวยความสะดวกในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ขอขอบใจนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสองโรงเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ เอกการมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2530 ตลอดจนทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำปณิธานอันแน่วแน่แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของปณิธานอันแน่วแน่นี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ผู้วิจัย

นพาศ ศรีกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	30
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมนุษยสัมพันธ์	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษยสัมพันธ์	46
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	48
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	49
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ	49
การดำเนินการศึกษาค้นคว้า	54
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	56

4	การวิเคราะห์ข้อมูล	60
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
	การวิเคราะห์ข้อมูล	60
	ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล	61
5	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	63
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	63
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	63
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	63
	การวิเคราะห์ข้อมูล	64
	สรุปผลการทดลอง	65
	อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	65
	ข้อเสนอแนะ	67
	บรรณานุกรม	68
	ภาคผนวก	79
	ประวัติของผู้วิจัย	201

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	5
2 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	61
3 ผลการวิเคราะห์ความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ..	62
4 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 503)	81
5 ค่าอำนาจจำแนก ($r_{p.bis}$) ของแบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ ของ นักเรียน	83

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิหลักของการ เรียนการ สอนทว่ยกระบวนกา รกลุ่มชั้นพัห้ 23	23

บทนำ

ภาษาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนไทย เพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาติไทย ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบัน ภาษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ...ประเทศไทยนั้นมีภาษาของเราเองซึ่งต้องหวงแหน...เราโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาไว้ (คณาจักรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2505 : 210) นอกจากนี้ภาษายังเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการแสวงหาความรู้ ความคิด ในกว้างขวางและก้าวหน้าทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

รัฐตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย จึงกำหนดนโยบายการศึกษาของชาติให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับในการเรียนทุกระดับชั้น สำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะวิชาภาษาไทยในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสาร ปกป้องนักเรียนมีทักษะในการใช้ภาษา เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและเน้นการส่งเสริมพัฒนาการทางความคิด ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อ 2 คือ ให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่หาความรู้ และทักษะอยู่เสมอ รักการทำงาน และสามารถทำงานเป็นคณะได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2524 : 5)

จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แสดงให้เห็นว่าวิชาภาษาไทยมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียน ในการนำหลักสูตรไปใช้ ครูควรคำนึงถึงความต้องการและประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนได้ลึกซึ้งอย่างอิสระ มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ และรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น (ผาณิต เพชรจำรัส. 2529 : 2) เพราะในชีวิตจริงของคนเรานั้นมีคนหนึ่งที่ จะทำอะไรสำเร็จได้ด้วยตัวคนเดียว โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่น งานที่จะประสบความสำเร็จได้โดย เฉพาะงานสำคัญ ๆ นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยความคิด ความร่วมมือ กายสนับสุนนทั้งทางกายกำลัง กายและกำลังใจ ดังนั้นการฝึกให้นักเรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนในการทำงานกลุ่ม จึงเป็นเรื่องสำคัญ

ที่ครูควรจะนำมาใช้^๑ ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังคุณนิสัยที่ดีให้นักเรียน (ทวีป อภิสัทธ. 2528 : 46) แต่การเรียนการสอนภาษาไทยเท่าที่ผ่านมาและที่เป็นอยู่ยังไม่บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนยึดการสอนตามแนวเดิม ไม่ไต่หาความรู้หรือวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้สอน (สารศึกษานิเทศก์ 2529 : 80 - 81) เป็นการสอนที่มุ่งถ่ายทอดเฉพาะความรู้ ไม่ได้สอนให้นักเรียนคิดหรือค้นคว้าหาความรู้จนเป็นนิสัย (เพ็ญนิภา เขาเทียน. 2526 : 108) และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูมักจะให้นักเรียนทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือในบางครั้งก็ให้นักเรียนเรียนเป็นกลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ แล้วมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำงานร่วมกัน จากนั้นจึงนำผลงานมาเสนอ ซึ่งนักเรียนก็จะไปนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม ทางคนทางทำไม่มีการปรึกษาหารือกัน (ช่วง ฐิต. 2525 : 12) พฤติกรรมเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการทำงานเป็นกลุ่ม เพราะการทำงานกลุ่มที่มีประสิทธิภาพนั้นไม่ได้หมายความว่าครูแบ่งกลุ่มแล้วปล่อยให้นักเรียนทำงาน แต่หมายถึงการสอนที่ครูจะต้องแนะแนวทางในการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจวิถีทำงานและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนฝึกให้นักเรียนสามารถหาวิธีการแก้ปัญหาที่พหุศุภมาใช้ในการกลุ่ม (พิศนา แรมณี และคนอื่น ๆ. 2530 : 85) และจากการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของกรมวิชาการ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย คำนวณคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2529 ในโรงเรียนทุกสังกัดทั่วประเทศ ได้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ 49.40 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ 50% ค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดแล้วอยู่ในระดับควรปรับปรุง (กรมวิชาการ. 2530 : 129)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่ควรได้รับการแก้ไขมากที่สุด คือวิธีการสอนของครู เพราะการสอนยังเน้นบทบาทให้ครูเป็นผู้ดำเนินการสอนเอง นักเรียนไม่มีโอกาสได้ฝึกคิดและฝึกทักษะทางภาษาเท่าที่ควร (พัชรีย์ สายสิทธิ์. 2524 : 65) การสอนของครูเป็นการสอนวิธีใช้สอนคน ครูยังเน้นที่การสอนเนื้อหาวิชามากกว่าที่จะสอนให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผลด้วยตนเอง (ก่อ สวัสดิ์พิชัย. 2526 : 11 - 12) นักเรียนจึงไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการสกัดกั้นความอยากรู้อยากทดลอง อยากรู้อยากเห็นของนักเรียน ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนและส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง

(สมถิต วิเศษสมบัติ. 2525 : 221) ซึ่งเป็นการชี้แจงกับธรรมชาติการเรียนรู้ภาษา ที่เน้นการฝึกทักษะมากกว่าการจดจำเนื้อหาจากครูเพียงอย่างเดียว (บุญเหลือ เพ็ญสุพรรณ. 2523 : 94) การเรียนการสอนจะน่าสนใจ และสัมฤทธิ์ผลเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญ หนังสือเรียน คู่มือครู เป็นเพียงส่วนช่วยในการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จเท่านั้น (สุระ ความาพงษ์. 2527 : 200) ดังนั้นหากครูมีการเตรียมการสอนและค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนเพิ่มเติม เปลี่ยนการสอนจากบอกและท่องจำมาเป็นวิธีแสวงหาความรู้ โดยใช้วิธีสอนที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ก็จะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น (ศรีสุภา จริยากุล. 2525 : 11 - 12)

การปรับปรุงแก้ไขสภาพการเรียนการสอนนั้นจำเป็นจะต้องอาศัยแนวคิด เทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมเหมาะสมช่วย ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การใช้นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นวิธีการที่มีความสำคัญ และจำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน เพราะเทคโนโลยีทางการศึกษาช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความสามารถ และความต้องการของนักเรียน เช่น การสอนโดยชุดการสอน (Instructional Packages) การสอนแบบโปรแกรม (Programed Instruction) การสอนแบบซินดิเคต (Syndicate Method) การสอนด้วยบทเรียนโมดูล (Instructional Module) ชุดการสอนมินิคอร์ส (Minicourse) เป็นต้น

นอกจากการสอนดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีการสอนที่เหมาะสมอีกแบบหนึ่ง ซึ่งจัดเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทยได้คือ การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Process Method) หิสนา แคมม์ (2522 : 200 - 201) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้พฤติกรรมจากกลุ่ม โดยได้เรียนรู้ถึงความคิด ความรู้สึกทั้งของตนเองและผู้อื่น เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นหาและพบคำตอบด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

เพราะหลักการสอนของทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด นักเรียนแต่ละคนมีโอกาสแบ่งปันความรู้และ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ทำให้บรรยากาศในการเรียนสนุกสนานไม่ตึงเครียด และ กัมมิกา นิลงค์ (2530 : 59) กล่าวว่า การเรียนการสอนในลักษณะเป็นกลุ่ม สามารถพัฒนาการ คำเมณูขัมพันท์ได้ เพราะนักเรียนได้ปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขาวพา เกษะคุปต์ (2517 : 228) ที่พบว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะ ทางสังคม ได้แก่ การอยู่ร่วมกัน การแบ่งปัน การมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน การเคารพ ในสิทธิของผู้อื่น การเข้าใจสภาพสังคม ส่งเสริมทักษะในการหาความรู้ ทักษะในการทำงานกลุ่ม และทักษะการเมณูขัมพันท์

จากสภาพปัญหาและแนวคิดดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำการสอนแบบกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์มาประยุกต์สอนภาษาไทย ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้และความเมณูขัมพันท์ของนักเรียน อันจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนวิชาภาษาไทยต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยการสอน แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความเมณูขัมพันท์ของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

ความสำคัญของ การศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปรับปรุง และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ไคแก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532
2. กลุ่มตัวอย่าง ไคแก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านฉางวิทยาคาร อำเภอบ้านฉาง จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 2 ห้องเรียน โดยสุ่มจากนักเรียนทั้งหมด 4 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียน 163 คน จากกลุ่มตัวอย่าง 2 ห้องเรียน ใช้วิธีการสุ่มเพื่อกำหนดกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 40 คน กลุ่มควบคุม 40 คน
3. ระยะเวลาในการทดลอง ทดลองสอนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 16 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์
4. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองคือ เนื้อหาวิชาภาษาไทยในหนังสือเรียนชุดวรรณวิจิตรเล่ม 2 และหนังสือเรียนชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2 เฉพาะเรื่องต่อไปนี้
 - 4.1 หนังสือเรียนชุดวรรณวิจิตร เล่ม 2
 - 4.1.1 พระบรมราโชวาท
 - 4.1.2 เรื่องสั้น เราคือลูกของแม่พระธรณี
 - 4.2 หนังสือเรียนชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2
 - 4.2.1 การใช้วิจารณ์ภายในการฟัง
 - 4.2.2 การอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์
5. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 5.1 ตัวแปรอิสระ ไคแก่ การสอน 2 แบบคือ
 - 5.1.1 การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
 - 5.1.2 การสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
 - 5.2 ตัวแปรตาม ไคแก่
 - 5.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
 - 5.2.2 มโนทัศน์ของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง การร่วมปฏิบัติกิจกรรมของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยการระดมพลังสมองของสมาชิกในกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน ทำให้บุคคลได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และได้เรียนรู้ถึงพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอันจะเป็นผลให้รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น ทั้งยังส่งเสริมให้บุคคลมีความรับผิดชอบ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

2. การสอนภาษาไทยโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งมีทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยแบ่งเป็นกลุ่มละ 5 - 6 คน เพื่อร่วมกิจกรรมค้นหา อภิปราย ชักถาม เกม บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง เป็นต้น สมาชิกในกลุ่มจะมีการปรึกษาหารือ วางแผนการทำงาน ช่วยกันแสดงความคิดเห็น เพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จ จากนั้นนักเรียนจึงจะรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ทั้งสิ้น โดยร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ สรุปหลักการแล้วนำไปประยุกต์ใช้ และมีครูเป็นผู้ประสานงาน

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีขั้นตอนการสอนดังนี้

1. การตั้งจุดมุ่งหมายของการสอน มีจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ 3 ด้านคือ ด้านเนื้อหา คำคุณศัพท์สัมพันธ์ และด้านการประยุกต์ใช้

2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.1 ขั้นนำ เป็นการปูพื้นสัมพันธภาพและบรรยากาศ ให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนโดยการจัดสถานที่ แบ่งกลุ่ม แนะนำวิธีดำเนินการสอน กฎเกณฑ์การทำงาน กติกาต่าง ๆ ระยะเวลา ตลอดจนปัญหาเพื่อให้นักเรียนเข้าใจ

2.2 ขั้นสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การอภิปราย เกม บทบาทสมมุติ และสถานการณ์จำลอง

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ ครูเป็นผู้นำให้นักเรียนวิเคราะห์พฤติกรรมต่าง ๆ จากข้อมูลของผู้สังเกตการณ์ขณะปฏิบัติกิจกรรมในค่านเป้าหมาย คำนวณผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนกระบวนการในการทำงาน แล้วอภิปรายร่วมกัน

4. การสรุปและการนำหลักการไปประยุกต์ใช้ หลังจากที่ได้อภิปรายจนเข้าใจ แล้วครูกระตุ้นให้นักเรียนนำหลักการเรียนรู้ที่ได้ไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน จากนั้นให้นักเรียนสรุปการเรียนรู้ทั้งหมด

5. การประเมินผล เป็นการประเมินผลว่านักเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งประเมินจากพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างทำกิจกรรม ประเมินจากการรายงาน ตลอดจนประเมินจากการตอบคำถาม

3. การสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนที่มีการใช้สื่อตามแผนการสอน วิชาภาษาไทย ท 503 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีลักษณะการสอนดังนี้

3.1 ขั้นสร้างความสนใจ เป็นขั้นที่ทำให้นักเรียนเกิดความตั้งใจ จดจ่อในบทเรียน

3.2 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ให้ผู้เรียนทราบ เป็นขั้นที่แจ้งให้นักเรียนทราบถึงผลของการเรียนในบทเรียนโดยเฉพาะเจาะจงลงไป

3.3 ขั้นทบทวนความรู้เดิม เป็นขั้นที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนมีพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เรื่องใหม่

3.4 ขั้นกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ เป็นขั้นที่เริ่มกิจกรรมของบทเรียนใหม่ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการพูด และซักถาม

3.5 ขั้นให้แนวการเรียนรู้ เป็นขั้นที่บอกแนวทางให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.6 ขั้นให้แสดงพฤติกรรม เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

3.7 ขั้นแจ้งผลการเรียน เป็นขั้นที่ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า ผลการปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จหรือมีปัญหา

3.8 ชั้นประเมินผล เป็นชั้นประเมินพฤติกรรมหรือผลงานที่นักเรียนทำ โดยครูสังเกตจากการรายงานหน้าชั้น การตอบคำถาม และความสนใจของนักเรียน

3.9 ชั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอน เป็นชั้นสรุป ย้ำทบทวนบทเรียนที่เข้ามา โดยครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือทำรายงานเพิ่มเติม

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาภาษาไทย เรื่อง พระบรมราโชวาท เราคือลูกของแม่พระชาติ การใช้วิจารณญาณในการฟัง การอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์ วัดโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้ทดลองหาคุณภาพแล้ว

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

4.1 ความรู้ ความจำ หมายถึง ความสามารถในการระลึกได้ถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เคยรู้และเคยมีประสบการณ์

4.2 ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการสื่อความหมาย ในลักษณะการนำความรู้ ความจำเดิมไปแปล คัดแปลง ปรับปรุง เปรียบเทียบ ขยายหรือย่อจากข้อเท็จจริงเดิม

4.3 การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้จากการเรียนรู้ไปปรับใช้ในสถานการณ์อื่นที่คล้ายคลึงกันหรือสถานการณ์จริงได้อย่างเหมาะสม

4.4 การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวออกเป็นส่วนย่อย ๆ หากความสำคัญ ความสัมพันธ์และหลักการที่เป็นมูลเหตุของเรื่องราวต่าง ๆ ได้

4.5 การสังเคราะห์ หมายถึง การนำเรื่องราวหรือส่วนประกอบย่อย ๆ มาผสมเป็นเรื่องเดียวกัน โดยมีการคัดกรอง วิเคราะห์ สร้างเสริม ปรับปรุงให้มีความดีขึ้น

4.6 การประเมินค่า หมายถึง การวินิจฉัย การตัดสินเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีหลักเกณฑ์หรือมีเหตุผลประกอบ

5. มนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน หมายถึง ลักษณะท่าทีหรือการกระทำของนักเรียนต่อเพื่อน ในขณะทำเป็นกิจกรรมกลุ่มให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีมนุษยสัมพันธ์มีหลายประการคือ ความใจกว้าง ความเห็นอกเห็นใจ และการติดต่อสื่อสารวัดโดย

ใช้แบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ ที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ
ค่ามนุษยสัมพันธ์ของ กัญฉิภา นิลวงศ์

จากความหมายของมนุษยสัมพันธ์ที่กล่าวมา ประกอบด้วยลักษณะพฤติกรรมต่อไปนี้

5.1 ความใจกว้าง หมายถึง ลักษณะนิสัยอย่างหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกมา
โดยพร้อมที่จะรับความคิดใหม่ ๆ หรือแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นเมตตาของกลุ่มไปปฏิบัติ
การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน การให้อภัยในความผิดพลาดที่ไม่ได้เป็นไปโดยเจตนา
อันอาจจะเกิดขึ้นภายในกลุ่ม ตลอดจนการให้เหตุผลและความจริงในการแก้ปัญหา

5.2 ความเห็นอกเห็นใจ หมายถึง การที่บุคคลแสดงออกมาโดยการสนใจ
ในปัญหาและความต้องการของผู้อื่น การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อประสบความทุกข์ยาก
ไม่ช้าก็เร็วเมื่อเห็นผู้อื่นผิดพลาด ไม่เห็นแก่ตัว แนะนำให้ผู้อื่นประสบผลสำเร็จในการเรียนและ
กิจกรรมอื่น ๆ เคารพในสิทธิของผู้อื่น และมีความยุติธรรมในการแก้ปัญหา

5.3 การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การกระทำที่ทำให้เกิดความเข้าใจในความคิด
ของกันและกันทั้งโดยวาจาและลายลักษณ์อักษร มีการเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมโต้ตรงประเด็น
พูดและเขียนโต้ตรงจุดทำให้คนอื่นเข้าใจโต้ตรงกัน ควบคุมการสนทนาให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่าง
รวดเร็วและสามารถยุติในลักษณะประนีประนอมได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมนุษยสัมพันธ์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษยสัมพันธ์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย

นักการศึกษาหลายคนมีความเห็นว่า การสอนภาษาของชาติควรได้รับความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งในวงการศึกษา ความสำคัญข้อนี้ในประเทศไทยมีภาษาของชาติเข้ามาเป็นเวลานานเข้าใจกันตรงไหนไม่ตรงกลางเป็นด้อยค่า ชาติต่าง ๆ ลงความเห็นว่าชาติต้องมีภาษาของตนเองจะใช้ภาษาของคนอื่นในการติดต่อราชการอย่างไรได้ การขาดภาษาเป็นการขาดเอกลักษณ์ที่สำคัญยิ่ง การมีภาษาใช้ในกิจการของตนทำให้คนในชาติสำนึกว่า แต่ละคนเป็นส่วนสำคัญของชาติ (บุญเหลือ เทพสุวรรณ 2523 : 2 - 3)

ดังนั้นการศึกษาวชิราภษาไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนในชาติของเรา ซึ่ง สมม กรุฑเมือง (2523 : 3) ได้สรุปความสำคัญของการสอนวิชาภาษาไทยดังนี้

1. ช่วยให้เกิดความเข้าใจในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนในชาติ ให้มีความเข้าใจตรงกัน ทั้งทางด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน
2. ช่วยให้เกิดความรักในวัฒนธรรมของตนเอง เช่น ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์แสดงความเป็นไทย เป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติ ภาษาไทยแสดงวัฒนธรรมประจำชาติที่ทำให้คนไทยภาคภูมิใจที่มีภาษาเป็นของตนเอง ควรรักษาสืบต่อกันไป และการสอนภาษาไทยของคนไทยทำให้เกิดความรู้สึกรักภาษาของตนต้องหวงแหน ทำให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติ

3. การสอนภาษาไทย ช่วยในด้านความเจริญงอกงามของนักเรียน ทำให้นักเรียน
ได้รับความรู้ ความเข้าใจ มีความเจริญงอกงามด้านจิตใจ สามารถนำไปศึกษาวิชาแขนงต่าง ๆ
เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ในสาขาวิทยาการอื่น ๆ และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

ในการสอนวิชาภาษาไทยนั้น ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (สมถวิล วิเศษสมบัติ. 2525 :
35 - 38 ; อ้างอิงมาจาก ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. ม.ป.ป.) ได้เสนอแนะเทคนิคการสอน
ภาษาไทย โดยยึดหลักความรู้ทางการสื่อสารเป็นแนวทางดังต่อไปนี้

1. วางแผนเพื่อนำความรู้เรื่องการสื่อสารไปใช้ในการสอนภาษาไทย ทำได้ดังนี้

1.1 สألรวจทั่วกรเอง และแนะนำให้นักเรียนสألรวจทั่วกรเองควยว่ เกยท่วให้
เกยปัญหอะไรขึ้นมย้างจากการสื่อสารในชีวิตประจำวัน แล้วยรวบรวมปัญหเหล่านั้นมยำพิจารณา
หหทวงแกไขข้อบกพร่องที่เป็นปัญหให้เสร็จสิ้นไป

1.2 ปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทย โดยค่านึงถึงองค์ประกอบสำคัญคือ
ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ทวัสารและวิธีการส่งสาร ทลอคจนพยายามท่วให้เกิดความแจ่มแจ้ง
ในการสื่อสารระหว่างกัน เช่น อาจปรับปรุงให้สนมใจยิ่งขึ้น และมีการจักลคัับสารให้เข้าใจง่าย
หรืออาจใช้วัสดุประเภทโศกทศทศุปกรณช่วยเพื่อให้สอาร์มีความแจ่มแจ้งแก่ผู้รับสารยิ่งขึ้น

1.3 สังเกตมยสะทอนกลั้มจากผู้รับสาร (นักเรียน) วาเป็นอย่งไร แล้วยปรับปรุง
วิธีการส่งสารให้มีประสิทธิภพยิ่งขึ้น

2. การจักกกิจกรรมการเรียน มีกิจกรรมการเรียนให้เอือกท่วหลายอย่ง อันจะเป็น
การปึกทักะเพอการสื่อสาร เช่น

2.1 แบ่งกลุ่มท่วงาน ควรท่วเมื่อมีเนือหาในบทเรียนเป็นปัญหที่สนมคค ชนก
ของกลุ้มประมาณ 6 - 8 คน เมื่อท่วงานเสร็จแล้วให้ผู้แทนกลุ้มรายงานมยสนมคคขึ้นหรืออาจเขียน
รายงานก็ได้

ในการเรียนภาษาของตนเอง การแบ่งกลุ่มยอเมยประโยชน่มาก เพราะ
ได้สนมคคความทลองการหลายประการกล่วคือ

1. ทำให้นักเรียนกล่วพูด กล่วแสดงออกในกลุ่มเล็ก ๆ รู้จักวิธสนทนา
ไปในท่ว

2. ทำให้นักเรียนเลืกคิดว่า ตนเป็นคนเกียที่ไมรู้จนเป็นเหตุให้ไม่กล้าถาม
การเข้ากลุ่มทำให้ทราบว่ายังมีคนอื่น ๆ ที่ไม่รู้อีกหลายคน

3. ทำให้นักเรียนมีเชาว์ปัญาไว มีโอกาสชี้แจงสิ่งที่ตนรู้ให้เพื่อนฟัง

4. ทำให้นักเรียนรู้จักออกหน้ห้ความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม เพราะบางคน
คิดช้ากว่าตน

5. ทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันกับเพื่อนในกลุ่ม เมื่อทำงาน
ของกลุ่มสำเร็จ เช่น แก้ปัญหาได้ หรือทำงานเสร็จทันเวลาและได้รับคำชมเชย

2.2 ปีกอ่านในใจ ควรปีกอ่านในใจครั้งละ 3 - 5 นาที เพื่อเก็บใจความสำคัญ
เป็นกิจกรรมที่ไ้ประโยชน์มาก ควรปีกให้นักเรียนอ่านเร็วขึ้นตามลำดับ โดยครูแนะวิธีอ่านที่ถูกต้อง
ให้ และอาจตั้งคำถามนำเพื่อให้นักเรียนรู้จักวิธีเก็บสาระสำคัญของเรื่อง เมื่ออ่านจบตามเวลาที่
กำหนดแล้วก็นำเสนอ โดยนิยมยกประเด็นสำคัญมาพูดกัน

2.3 อภิปรายปัญหา การอภิปรายปัญหาอาจทำได้หลายวิธี เช่น ให้อภิปรายเป็น
คณะ โดยมีการเตรียมหัวข้อการอภิปรายไว้ล่วงหน้าและมีผู้ดำเนินการอภิปราย คณะผู้อภิปราย
มี 4 - 5 คน ใช้เวลา 25 - 30 นาที หรือครูอาจนำอภิปราย โดยตั้งประเด็นเกี่ยวกับบทเรียน
แล้วให้นักเรียนในชั้นแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นการอภิปรายทั่วไป หรืออาจให้อภิปรายเป็นกลุ่มย่อย
ก็ได้

2.4 สนทนาหน้าชั้น อาจมีผู้สนทนา 2 - 3 คน โดยเตรียมหัวข้อการสนทนา
มาก่อน การสนทนานี้ไม่เป็นพิธีการอย่างการอภิปรายเป็นคณะ เช่น การเล่าเรื่องจากประสบการณ์
ของคนที่เพื่อน ๆ ฟัง อาจจะให้ข้อสังเกตหรือคิดประกอบ ใช้เวลาสนทนาประมาณคนละ
5 - 7 นาที การสนทนาอาจจะนำไปสู่การเขียนเรียงความ ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการพูดและ
การเขียนให้สัมพันธ์กัน

2.5 สร้างสรรค์งานเขียน การสร้างสรรค์งานเขียนอาจทำได้โดยส่งเสริมให้
นักเรียนห้คิด แล้วแสดงความคิดออกมาเป็นคำพูด เพื่อให้นักเรียนเกิดความกระจำว่าจะเขียน
อะไรอย่างไร หลังจากนั้นจึงมีการปีกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในระยะเริ่มต้นอาจให้สังเกตวิธีเขียน
ของนักเขียนที่ตนสนใจแล้วปีกเขียนสั้น ๆ ก่อน ต่อไปก็เขียนให้ยาวขึ้นจาก 20 บรรทัดเป็น 30,
40 บรรทัดตามลำดับ

2.6 เรียนโดยคนคว่ำ ควรส่งเสริมให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาให้ศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด ทั้งนี้ควรมีการสำรวจหนังสือที่จะให้นักเรียนค้นคว้าเสียก่อนว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งครูภาษาไทยกับครูบรรณารักษ์ควรไปปรึกษากัน เพื่อจะได้ร่วมมือกันช่วยให้การเรียนโดยวิธีคนคว่ำของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.7 ศึกษาออกสถานที่ การศึกษานอกสถานที่เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสสังเกตสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นประสบการณ์คุณค่าในการเลือกสถานที่ ควรมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาของบทเรียน และควรมีความสะดวกในการเดินทาง โดยเสียค่าใช้จ่ายอย่างประหยัด ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนด้วย

2.8 มีการถามตอบ การถามตอบเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียน เป็นกิจกรรมที่ทำให้ได้เสมอ ไม่ว่าจะสอนเรื่องใด ในการตั้งคำถามควรมีทั้งด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ โดยนักเรียนรู้จักศึกษาเหตุผลในคำตอบ ส่วนด้านเจตคติคือความรู้สึกในจิตใจ อาจถามในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขึ้นทำเนียบการสอนหรือขึ้นบทเรียนก็ได้ ซึ่งอาจทำให้เกิดความสนุกสนานทั้งผู้ถามและผู้ตอบ ช่วยให้นักเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น

3. การสรุปบทเรียน การสรุปบทเรียนเป็นการประมวลสาระสำคัญหรือข้อคิดเห็น ๆ จากบทเรียน แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นข้อความสั้น ๆ กระชับ มีเนื้อความถูกต้องตามหลักวิชา และสื่อความหมายได้แจ่มแจ้ง

เมื่อดำเนินการสอนจนครบกลุ่มเนื้อหาที่กำหนดไว้แล้ว ก่อนหมดเวลา 10 - 12 นาที ควรมีการสรุปบทเรียนเป็นข้อคิด ข้อสังเกตหรือความรู้ เป็นการช่วยให้นักเรียนจดจำบทเรียนได้แม่นยำยิ่งขึ้น การสรุปบทเรียนทำได้หลายวิธี เช่น สรุปควยวาจา สรุปโดยใจ แบบภูมิประกอบข้อความ สรุปโดยเขียนสาระสำคัญเป็นข้อ ๆ ในกรณีที่นักเรียนยังสรุปบทเรียนไม่ได้ ครูอาจช่วยด้วยการตั้งคำถามนำก็ได้ หากนักเรียนใช้ภาษาแบบทอเรื่องไม่รัดกุม ครูก็ช่วยแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง จากนั้นนักเรียนจึงจะบันทึกสาระสำคัญของสรุป เก็บไว้สำหรับทบทวนต่อไป

4. การนำความรู้และทักษะไปใช้ การนำความรู้และทักษะไปใช้สำคัญมาก เพราะเป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรไปบ้าง สามารถใช้ทักษะที่ฝึกฝนไปแล้วทำงานได้ดีเพียงใด โดยเฉพาะในสถานการณ์ใหม่ที่ยังไม่เคยทำ

ตัวอย่างการนำความรู้และทักษะไปใช้ เช่น การให้ทำงานประเภทสร้างสรรค์ โดยให้จัดทำข่าวสารของชั้น มีนักเรียนกลุ่มหนึ่งเป็นคณะกรรมการรวบรวมงานสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของเพื่อน ๆ มาเขียนหรือพิมพ์ลงในข่าวสารดังกล่าว งานสร้างสรรค์อาจเป็นนิทานเก๋าน่ามาเล่าใหม่ มีภาพประกอบอาจเป็นคำขวัญที่แสดงค่านิยมอันดีงามเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทย อาจเป็นร้อยกรองแสดงความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและสังคม ฯลฯ นอกจากการทำวารสารแล้ว อาจทำในลักษณะของนิทรรศการก็ได้ การที่นักเรียนสามารถทำงานในสถานการณ์ใหม่ได้สำเร็จ แสดงว่านักเรียนได้ใช้ความรู้และทักษะในทางสร้างสรรค์ ซึ่งความสำเร็จจากงานดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความมั่นใจยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ อัจฉรา ชีวพันธ์ (2526 : 1 - 2) ได้ให้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตร สรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาการทางภาษา คือ ความสามารถในการใช้ภาษาซึ่งเจริญขึ้นตามวัย ความสามารถในการใช้ภาษาประกอบด้วยการแสดงออกทางความคิด การฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน เพราะพัฒนาการทางภาษาอาจจะได้รับการส่งเสริมให้มีความเจริญงอกงามได้ โดยการอบรมสั่งสอนและการฝึกฝน ดังนั้นในการเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ครูจะต้องพยายามหาวิธีการในการจูงใจให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน สร้างบรรยากาศในการเรียนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการในการใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

2. ด้านความรู้ ประกอบด้วยเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ครูนำมาสอน หรือเป็นสิ่งที่นักเรียนจะเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จากการฟัง การอ่าน การค้นคว้าเพิ่มเติม ครูควรจะได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ในการเรียนหลักภาษา นอกจากจะศึกษาหาความรู้ในเรื่องระเบียบของภาษาแล้ว ครูต้องชี้แนวทางให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการอ่าน การเขียนและการพูดอย่างถูกต้อง

3. ด้านความคิด เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการใช้ภาษา เพราะภาษาเป็นสื่อกลางในการแสดงความคิด ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ดังนั้น

ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการใช้ความคิดในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดความคิดของตนให้นับอื่นเข้าใจได้อย่างดีด้วยการเขียน และการพูด เพราะฉะนั้นจึงถือว่าเป็นหน้าที่ของครูที่จะปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ ไม่ใช่ท่องจำแบบนกแก้วนกขุนทอง เพราะเป็นความรู้ที่ขาดความคิดและความมีเหตุผล

4. ด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว และมีความชำนาญ วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่มุ่งฝึกทักษะให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยการฝึกฝนจึงจะเกิดความชำนาญได้

องค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนการสอนด้านทักษะ ครูจะต้องจัดเตรียมกิจกรรมให้มีความต่อเนื่อง จัดให้มีการฝึกหัดและมีการทบทวนที่เกื้อหนุน ดังนั้นครูจะต้องทำให้เกิดความเข้าใจในความมุ่งหมายของการเรียนการสอนเสียก่อน เพื่อให้นักเรียนจะได้เห็นคุณค่าของสิ่งที่จะได้รับฟัง และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

5. ด้านเจตคติ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการยอมรับ หรือไม่ยอมรับต่อบุคคลอื่น เจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้หากได้รับการจูงใจอย่างถูกวิธี ดังนั้นครูจึงควรปลูกฝังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนวิชาภาษาไทย คือมีความรู้สึกภาคภูมิใจในภาษาของชาติ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และเพิ่มพูนที่จะรับการฝึกฝนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อเสนอแนะของนักการศึกษาที่ได้เสนอแนวทางเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการสอนภาษาไทย ดังที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า ขั้นตอนต่าง ๆ ของการสอนภาษาไทยมีความสำคัญมาก จะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ฝึกทักษะทางภาษาอย่างเต็มที่ ดังนั้นหากครูภาษาไทยมีวิธีการสอนภาษาไทยที่ดี โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม จะทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนสนุกสนาน นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง อันจะเป็นบันไดให้นักเรียนก้าวไปสู่ความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะวิชาภาษาไทยเป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาต่าง ๆ ทั้งยังเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความรู้และความเข้าใจอีกด้วย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มสัมพันธ์หรือ Group Dynamics หรือ Group Process ในภาษาไทยใช้คำต่างกันออกไป ไคเนก กอสาธรของกุ่ม กระบวนการกุ่ม กลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

ทิตนา แชนมณี และเขาวทา เกษะคุปต์ (2522 : 1) ให้ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นวิทยาการแขนงหนึ่งที่พยายามศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มคน เพื่อให้ได้ซึ่งความรู้ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของตน อันจะเป็นประโยชน์ในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์และการปรับปรุงการทำงานของกุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หุย จำปาเทศ (2522 : 48) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่มสัมพันธ์หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับการมีปฏิริยาโต้ตอบกันในกลุ่ม อิทธิพลทาง ๆ ที่มีต่อกุ่ม ลักษณะของสมาชิกกุ่ม ผู้นำ กุ่ม ทลอคจนการแก้ปัญหาของกุ่มว่ามีเทคนิคหรือวิธีการในการแก้ปัญหาอย่างไรและวิธีใดจึงจะโดยสมควรที่สุด

ทม อิมอารีย์ (2522 : 1) กล่าวว่า กลุ่มสัมพันธ์หมายถึง ขบวนการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในกุ่มและกุ่มประกอบควมบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาร่วมสังสรรค์ทำกิจกรรม หรือนาเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

กู (Good. 1959 : 256) ได้ให้ความหมายกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง รูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันภายในกุ่มหรือแนวทางในการดำเนินงานของกุ่ม

เพจค์ และโทมัส (Page and Thomas. 1977 : 153) ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่มสัมพันธ์เป็นการศึกษาพฤติกรรมของกุ่มคนและปฏิสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลในฐานะที่เป็นสมาชิกของกุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กัน

ทิตนา แชนมณี (2522 : 26) กล่าวถึงกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นวิทยาการแขนงใหม่ที่สร้างความเข้าใจในเรื่องกุ่ม ซึ่งครอบคลุมในเรื่องพฤติกรรมมนุษย์ ลักษณะของกุ่ม การรวมกุ่ม กระบวนการในการทำงานเป็นกุ่ม การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีในกุ่ม ทลอคจนพัฒนาความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น

หวิป อภิสิทธิ์ (2528 : 47) ได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่าคือ กระบวนการทำกิจกรรมที่ผู้เรียนทำกิจกรรมอิสระอย่างเป็นชุด โดยต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ ผู้เรียน จึงจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก ฯลฯ หรือโดยผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ฮัท (Heap. 1977 : 14) ได้กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นทางเลือก ทางหนึ่งที่จะใช้ศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ เมื่อได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพราะจะมีการทดลองและแก้ปัญหา บางประการร่วมกัน อาจจะมีการยอมรับหรือไม่ยอมรับซึ่งกันและกันก็ได้ แต่ในที่สุดกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์ก็จะสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้

ชอร์ (Shaw. 1981 : 6) มีความคิดว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นกลุ่มที่ สมาชิกมีการเคลื่อนไหวหรือไม่หยุดนิ่ง โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการอาศัยซึ่งกันและกันของสมาชิก ภายในกลุ่ม และการพึ่งพาอาศัยกันนี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะว่ากลุ่มสัมพันธ์ เป็นกลุ่มที่สมาชิก แต่ละคนมีการเปลี่ยนแปลงปรับตัวเพื่อความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

แบรดฟอร์ด (Bradford. 1987 : 4) ได้กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็น พฤติกรรมกลุ่มที่พัฒนาจากการปะทะสังสรรค์ของบุคคลภายในกลุ่ม ซึ่งมีหลายองค์ประกอบด้วยกัน และเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน รู้งถึงพฤติกรรมของกันและกันเป็นการพัฒนา สมาชิกภายในกลุ่ม

จากการที่ได้ศึกษาความหมายของกลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผู้วิจัยสรุป ได้ดังนี้

กลุ่มสัมพันธ์ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลมีความสัมพันธ์กัน และใช้พลังกลุ่มในการ แก้ปัญหาหรือตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ซึ่งนอกจากการรวมกลุ่มจะ ทำให้บุคคลในกลุ่มรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่นและสามารถทำงานร่วมกันผู้อื่นได้

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นกระบวนการที่สมาชิกภายในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน อย่างอิสระ สมาชิกทุกคนมีบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกิจกรรมนั้น จะทำให้กลุ่มโดยองงานอันเดียวกัน โดยสมาชิกจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ ทอดถอนความรู้สึก ฝึกหัดสมาชิกภายในกลุ่มด้วย

ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

พิศนา แฉมณี (2522 : 10 - 12) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีสนาม (Field Theory) ของ เคิร์ต เลวิน (Kert Lewin) ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้คือ

- 1.1 พฤติกรรมจะมีผลมาจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม
- 1.2 โครงสร้างของกลุ่มจะเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะต่างกัน
- 1.3 การรวมกลุ่มแต่ละครั้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ในรูปของการกระทำ (Act) ความรู้สึก (Feel) และความคิด (Think)
- 1.4 องค์ประกอบต่าง ๆ ในข้อ 1.3 จะทำให้เกิดโครงสร้างของกลุ่มแต่ละครั้ง ซึ่งมีความแตกต่างกันตามลักษณะของสมาชิกในกลุ่ม
- 1.5 สมาชิกในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากัน และพยายามช่วยกันทำงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้เกิดแรงผลักดันของกลุ่มให้การทำงานเป็นไปได้อย่างดี

2. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Theory) ของ เบธส์ (Bales) โฮมาน (Homans) และไวท์ (Whyte) มีแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีคือ

- 2.1 กลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์โดยการกระทำกิจกรรมอย่างหนึ่ง หรือมีการปฏิสัมพันธ์กันทางร่างกาย ทางวาจาและจิตใจ
- 2.2 กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำผ่านการมีปฏิสัมพันธ์จะก่อให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก

3. ทฤษฎีระบบ (System Theory) มีแนวคิดที่สำคัญดังนี้

- 3.1 กลุ่มจะต้องประกอบด้วยโครงสร้างหรือระบบ ซึ่งมีการแสดงบทบาท การกำหนดบทบาทและตำแหน่งหน้าที่ของสมาชิก ถือเป็นการลงทุน (Input) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ (Output) อย่างใดอย่างหนึ่ง

- 3.2 การแสดงบทบาท ตำแหน่งหน้าที่ของสมาชิก จะกระทำโดยการสื่อสารระหว่างกัน (Communication) และจากการเปิดเผยตัวในกลุ่ม (Open System)

4. ทฤษฎีสังคมมิติ (Sociometric Theory) ของ โมเรโน (Moreno) มีแนวคิดสำคัญดังนี้

4.1 การกระทำและจริยธรรม หรือขอบเขตการกระทำของกลุ่ม จะเกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ การแสดงบทบาทจำลองหรือการใช้เครื่องมือวัดการเลือกทางสังคม

5. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Orientation) ของ ซิกมันต์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) มีแนวคิดที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

5.1 เมื่อบุคคลอยู่รวมกันเป็นกลุ่มจะต้องอาศัยแรงจูงใจ ซึ่งอาจเป็นรางวัลหรือความสำเร็จภายในกลุ่ม เป็นผลมาจากการทำงานกลุ่ม

5.2 การรวมกลุ่มจะทำให้บุคคลมีโอกาสดำเนินการ หรืออาจพยายามบังคับตน โดยวิธีต่าง ๆ การจะให้บุคคลแสดงออกอาจใช้วิธีจำกัด ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจตนเองและกลุ่มมากขึ้น

6. ทฤษฎีจิตวิทยาทั่วไป (General Psychology) มีแนวคิดว่าการใช้หลักจิตวิทยาต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับรู้ การเรียนรู้ ความคิด ความเข้าใจ การให้แรงจูงใจ ฯลฯ จะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลในแง่การรวบรวมข้อมูล

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ บัญญัติสรุปได้ว่าพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวบุคคลและกลุ่ม โดยอาศัยกิจกรรมต่าง ๆ เป็นตัวกำหนด แล้วจะทำให้เกิดผลงานที่สมาชิกได้ร่วมกันทำ ซึ่งผลงานนี้จะทำให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน

ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการเรียนการสอน

พิศนา แชนมณี (2522 : 200 - 201) ได้อธิบายทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอนว่า หมายถึงการสอนที่ยึดหลักทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ เป็นการสอนที่เน้นหรือให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องพฤติกรรมของคนที่มีผลกระทบต่อกันและกัน โดยครูสอนพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์

หลักการสอนตามหลักการ เรียนรู้ของทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ มีดังนี้คือ

1. หลักการสอนที่ชี้ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทั่วถึงกันและกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีบทบาทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความร่วมมือ ความกระตือรือร้นที่จะเรียนและเรียนอย่างมีชีวิตชีวา
2. หลักการสอนที่ชี้กลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องอาศัยการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมมีผลกระทบต่อกันและกันเสมอ การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
3. หลักการสอนที่ชี้การค้นพบด้วยตนเอง เป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามค้นหาและพบคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้ เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี ซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้รับการบอกเล่าจากผู้อื่น
4. หลักการสอนที่ชี้ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่าเป็นสิ่งจำเป็น ในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ เพราะฉะนั้นครูจึงควรพยายามเน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบ ไม่ใช่มุ่งอยู่ที่คำตอบเพียงอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงกระบวนการและวิธีการที่ได้คำตอบนั้นมา
5. หลักการสอนที่ชี้ความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในวิถีประจำวัน เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น ดังนั้นครูจึงควรจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสศึกษาค้นหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนการสอนไปใช้ในวิถีประจำวัน รวมทั้งพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียนด้วย

จากหลักการสอนดังกล่าว เยาวพา เกษะคุปต์ (2517 : 156 - 183) ได้แนะนำสร้างแบบอย่างการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในระดัพบัณฑิตศึกษา ซึ่งวางแนวทางไว้ดังนี้

1. การตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน จะต้องตั้งจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมไว้เสมอ

2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรม ควรเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีแนวการจัดดังนี้

2.1 เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา

2.2 แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย

2.3 กำหนดขั้นกิจกรรมมีดังนี้

2.3.1 กิจกรรมขั้นเริ่มต้น เป็นภาระเตรียมตัวล่วงหน้าโดยครูเตรียมสถานที่การแบ่งกลุ่มวิธีทำงาน กติกา หรือกฎเกณฑ์การทำงาน

2.3.2 กิจกรรมขั้นปฏิบัติใช้กิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้คือ

2.3.2.1 เกม (Games)

2.3.2.2 บทบาทสมมุติ (Role Playing)

2.3.2.3 สถานการณ์จำลอง (Simulation)

2.3.2.4 กรณีตัวอย่าง (Case)

2.3.2.5 ละคร (Action or Dramatization)

2.3.2.6 กลุ่มย่อย (Small Group)

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น และมีการรับรู้ที่ตรงกัน จึงต้องมีการอภิปรายเพื่อวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถทางปัญญาและมนุษยสัมพันธ์ โดยแบ่งออกเป็น

3.1 การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยอภิปรายถึงวิธีการทำงาน ความรู้ลักษณะทำงานร่วมกัน พฤติกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้เข้าใจตนเอง ตลอดจนเสริมสร้างแนวคิดค่านิยมของคนที่เหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เข้าใจผู้อื่น เพื่อพัฒนาทัศนคติมนุษยสัมพันธ์และความเป็นผู้นำ

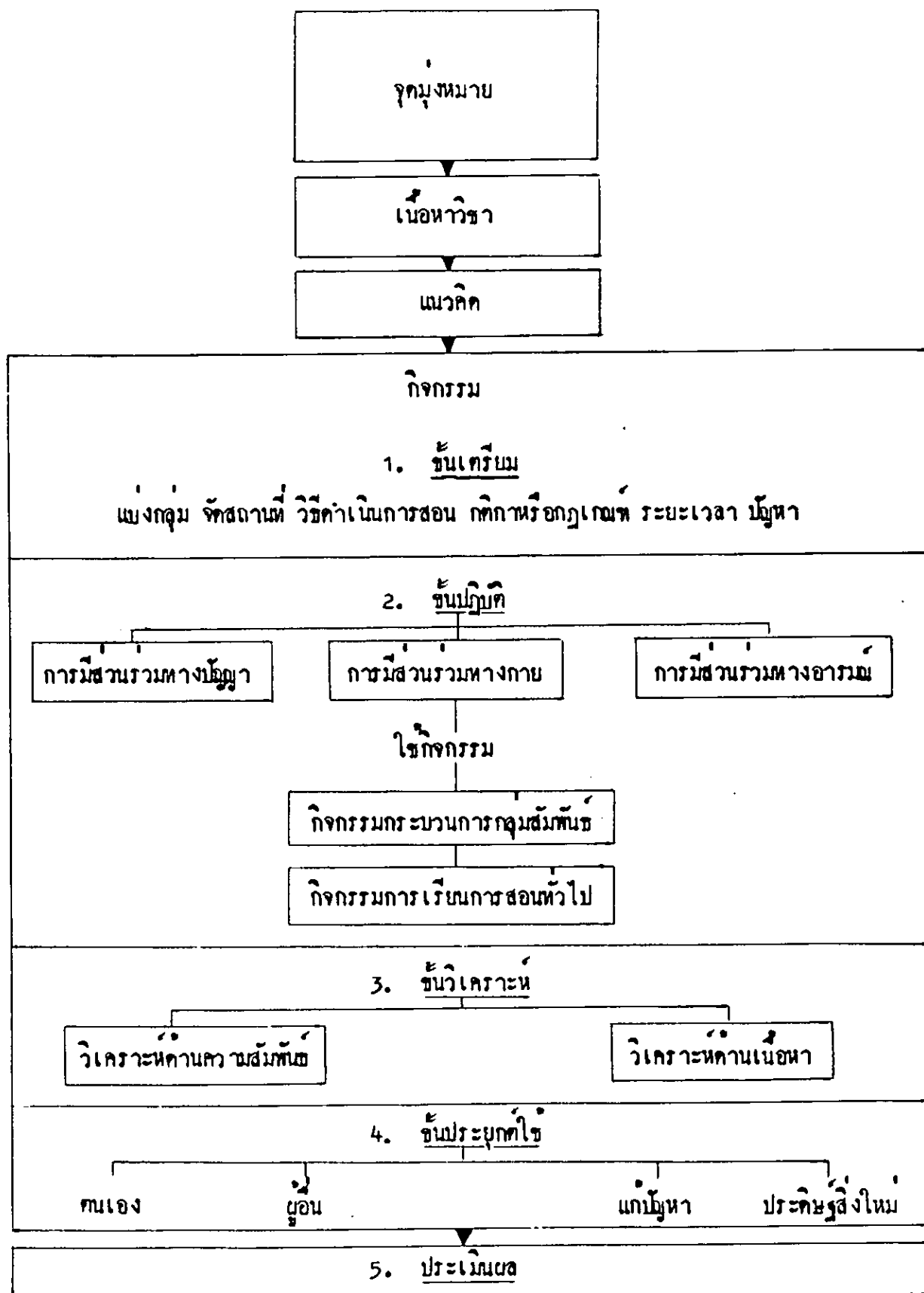
3.2 การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสิ่งที่ได้รับจากการเรียน ผู้เรียนได้ฉายภาพประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยให้ค้นพบแนวคิดที่ต้องการเป็นการขยายประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมซึ่งมีความหมายต่อผู้เรียนแต่ละคน

4. การสรุปและการนำหลักการไปประยุกต์ใช้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสรุปรวบรวมนแนวคิดที่ถูกต้องเขาเป็นหมวดหมู่และเป็นกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคล โดยครูจะทอแนะแนวทางให้ผู้เรียนอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปหลักการของสิ่งที่ได้เรียนมา หลังจากนั้นก็ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกคนหรือนำหลักการที่มอไปประยุกต์ใช้เข้ากับตนเองเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพและพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ต่อไปในอนาคต

5. การประเมินผล การประเมินผลจะช่วยให้ทราบผลของการเรียนการสอนว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใด การประเมินผลจะช่วยให้ทราบถึงพัฒนาการของผู้เรียน ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้สอนสามารถประเมินผลการสอนของตนว่าได้ประมณผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร

หลักการเรียนการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แสดงเป็นภาพประกอบได้ดังนี้

(ฉันทนา ภาคบงกช. 2517 : 48)

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิหลักของการเรียนรู้การสอนด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

องค์ประกอบของการทำงานกลุ่ม

ประการ โสโธงคำ (2522 : 12) ได้สรุปองค์ประกอบของการทำงานกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมายไว้ดังต่อไปนี้

1. ผู้นำกลุ่ม โสโธงคำ ทั่วหน้าของกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อสมาชิก ทำหน้าที่ประสานประโยชน์แก่ทุกคนในกลุ่ม

2. เสนาธิการ โสโธงคำ ผู้นำที่ประสานงานในกลุ่ม ช่วยเหลืองานในกลุ่มร่วมกับผู้นำ จัดบันทึกมติและขอทดลองรวมทั้งการสรุปผลการทำงาน

3. สมาชิกในกลุ่ม เป็นผู้ทำเนติกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้นำกลุ่ม และสมาชิกในกลุ่มด้วยกันรวมทั้งการให้แนวคิด ข้อเสนอแนะ และการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มทุกขั้นตอน

4. วิทยากร โสโธงคำ ผู้นำที่ช่วยให้กลุ่มในการชี้แนะแนวทางแก่กลุ่ม เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย

5. ที่ปรึกษาของกลุ่ม โสโธงคำ ผู้ให้ข้อคิดเห็นและข้อชี้แนะแก่ประมุขกลุ่ม

6. ผู้สังเกตการณ์ โสโธงคำ ผู้คอยสังเกตการณ์หรือการทำงาน

นอกจากนี้ สมิท ; ครุส และแอตकिनสัน (Smith ; Kruse and Atkinson. 1961 : 676 - 678) ออตทาวเวย (Ottaway. 1966 : 6) แกลทเทอร์น (Glatthorn. 1971 : 225 - 237) ชมัค (Schmuck. 1971 : 17 - 25) และบอร์แมน (Borman. 1969 : 3 - 6) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกลุ่มอันเป็นผลให้กลุ่มมีประสิทธิภาพสรุปได้ดังนี้

1. สภาพทางกายภาพของกลุ่ม การจัดสภาพทางกายภาพของกลุ่ม ควรให้สมาชิกในกลุ่มหันหน้าเข้าหากัน เพื่อสมาชิกจะได้อภิปรายกันอย่างคองตัว และสมาชิกในกลุ่มจะเกิดปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน นอกจากนี้ควรให้ผู้ชมคนหนึ่งทรงข้ามกับผู้ที่ไม่คอยพูด การนั่งควรจัดเป็นวงกลมและไม่ควรจัดวงกลมให้ใหญ่จนเกินไป เพราะวงกลมยิ่งใหญ่เท่าใดการสื่อสารระหว่างสมาชิกก็ยิ่งจะถูกจำกัดลงเท่านั้น ส่วนนักเรียนที่ขี้เกียจจะลดความอายเมื่ออยู่ในกลุ่ม

2. บรรยากาศในกลุ่ม บรรยากาศในกลุ่มต้องเป็นกันเองที่สุด เพื่อให้สมาชิกรู้สึกเป็นอิสระในการแสดงออก นอกจากนี้ควรมีการให้กำลังใจ เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการช่วยให้สมาชิกรู้สึกอบอุ่น และบรรยากาศในห้องเรียนควรเป็นไปในทางบวก นักเรียน

และครูทางมีอิทธิพลต่อกัน นักเรียนจะร่วมมือกันทำงานให้สำเร็จรูลง่วงไปทั่วยี่ โดยที่แต่ละคน จะแสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมาให้มากที่สุด

3. ผู้นำกลุ่ม ผู้นำกลุ่มมีความสำคัญมากและต้องเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ ผู้นำกลุ่ม ควรเป็นผู้ที่สมาชิกเลือกขึ้นมาเพื่อทำประโยชน์ให้กลุ่มมากที่สุด ซึ่งจะต้องเข้าใจสมาชิกในกลุ่ม ตลอดจนเจตนาของสมาชิก มีความสามารถในการฟังและพูดในระดับสูง มีความเห็นอกเห็นใจและ เข้าใจคนอื่นได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่ม หากตัวเป็นกลาง ไม่ชมเชยให้สมาชิกในกลุ่มยอมรับการตัดสินใจของตน มีความสามารถในการสรุปปัญหาและสร้าง ความสามัคคีในกลุ่ม

4. ขนาดของกลุ่ม จำนวนสมาชิกในกลุ่มไม่ควรต่ำกว่า 5 คน และไม่ควรมากเกิน 17 คน ทั้งขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมควรมี 5 - 7 คน แต่ 5 คน เหมาะที่สุด กลุ่มที่มีขนาดเป็นเลขคู่ จะมีแนวโน้มไม่ค่อยได้ผลเหมือนกลุ่มที่มีขนาดเป็นเลขคี่

5. สมาชิกในกลุ่ม ในการแบ่งกลุ่มย่อยควรคำนึงถึงลักษณะของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะมี ความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการทำงานของสมาชิก การแบ่งกลุ่มอาจพิจารณาจากความสนใจ ความ พอใจ แต่อาจจะให้เกิดการเรียนรู้จากกันและกันให้มากที่สุด ควรพิจารณาสมาชิกในกลุ่มโดย คำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 5.1 อัมฤตยบสทางการเรียนของสมาชิกแต่ละคน
- 5.2 ความสามารถในการพูดของสมาชิกแต่ละคน
- 5.3 ฐานะทางอารมณ์
- 5.4 ความสม่ำเสมอในการเข้าห้องเรียน
- 5.5 จุดมุ่งหมายในการเรียนของแต่ละคน
- 5.6 ความสามารถในการอ่าน
- 5.7 เพศ
- 5.8 วัย

บทบาทของครู นักเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

บทนา เพ็ชรพงศ์ (2517 : 16 - 17) ได้ให้ความหมายของการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง การเรียนการสอนที่สภาพการเรียนรู้ บทบาทของครู บทบาทของนักเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งต่อป็น

สภาพการเรียนรู้

1. นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม
2. กิจกรรมที่ให้เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ ทำให้กิจกรรมนั้นมีความหมายต่อผู้เรียน เพราะได้ค้นพบสิ่งที่เรียนด้วยตนเอง
3. มีการวิเคราะห์พฤติกรรมร่วมกันในกลุ่ม ทำให้เกิดปัญหา
4. สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ภายหลัง

บทบาทของครู

1. มีความเป็นกันเอง มีความเห็นอกเห็นใจนักเรียน
2. คำพูดของครูจะชัดเจน ครูเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการเท่านั้น
3. เข้าใจปัญหา ความต้องการ จุดมุ่งหมาย แรงจูงใจ และทัศนคติของนักเรียน
4. ให้กำลังใจและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการแสดงออกซึ่งความคิดอิสระ และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน
5. ครูเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ประสานงานให้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นไปด้วยดีเท่านั้น และไม่ถือเอาการตัดสินใจของครูเป็นใหญ่

บทบาทของนักเรียน

1. พยายามค้นพบสิ่งที่เรียนด้วยตนเอง
2. ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่ผู้เรียน ทำงานร่วมกันอย่างมีเหตุผล
3. แสดงความรู้สึกและความคิดอย่างอิสระ

4. สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมตนเองและผู้อื่นได้
5. มีความรับผิดชอบมากขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)
2. บทบาทสมมุติ (Role Playing)
3. เกม (Games)
4. สถานการณ์จำลอง (Simulation)

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ใช้ในกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

พิศมา แชนมณี (2522 : 201 - 202) ได้แนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนให้สอดคล้องกับหลักทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้หลายวิธีดังนี้

1. เกม (Games) เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการสอนได้ก็ โดยครูสร้าง สถานการณ์สมมุติขึ้น ให้ผู้เรียนเล่นด้วยตนเอง ภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจหาอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลที่ออกมาจะอยู่ในรูปแพ้ - ชนะ วิธีการนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

2. บทบาทสมมุติ (Role Playing) วิธีนี้เป็นสถานการณ์สมมุติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์สมมุติขึ้นมา แล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้น และแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก วิธีนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมของตนไปอย่างลึกซึ้ง

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีหนึ่งซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงมา ตัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ อภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกการแก้ไขปัญหา วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด และพิจารณาข้อดีที่ตนได้รับ ตลอดจน นำเอากรณีต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยในการเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับ ความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสทดลองและแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจไม่กล้าแสดงออก

5. ละคร (Action or Dramalization) เป็นวิธีที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่กำหนดไว้ให้ ผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมตามบทที่กำหนดไว้ โดยไม่เอาบุคลิกภาพและความรู้สึกของตนเองมาเกี่ยวข้อง อันจะทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจในความรู้สึก เหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกการทำงานร่วมกัน

6. กลุ่มย่อย (Small Group) เป็นวิธีการที่ไร้กัณยานานแล้ว อาจจะเป็นเพราะเห็นเด่นชัดว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียน กลุ่มย่อยจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มากขึ้น การใช้กลุ่มย่อยมีหลายวิธีการแล้วแต่ผู้จัดทำจะคิด

หลักการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ประภากร โอห์ทองคำ (2522 : 61 - 62) ได้กล่าวถึงหลักการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. การสังเกต ควรสังเกตการทำงาน ขบวนการทำงาน พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม บทบาทผู้นำ ผู้ตามในกลุ่ม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของกลุ่มให้มากกว่าที่จะเพ่งเล็งในเรื่องของผลงาน
2. ซักถาม จะต้องซักถามสมาชิกหรือนักเรียนให้ทั่วถึง ใช้คำถามที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดค้นเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน แทนการเน้นถามเป็นรายบุคคลเพียงอย่างเดียว
3. ให้ทำกิจกรรม กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำมีหลายลักษณะ เช่น การแสดงบทบาทสมมุติ การอภิปราย รายงาน ค้นคว้า จัดป้ายนิเทศ เป็นต้น
4. การทดสอบ ถือว่าเป็นกระบวนการหนึ่งของการวัดผลเท่านั้น ไม่ควรให้สำคัญกับการทดสอบมากหรือใ้ชอบ การทดสอบอาจทำในหรือนอกเวลาเรียน หรือทดสอบเป็นกลุ่ม

5. การทำงานกลุ่มแต่ละครั้ง อาจเกิดจากการที่สมาชิกได้รับมอบหมายงานเป็นกลุ่ม หรือได้รับมอบหมายงานไปคนละอย่าง ดังนั้นการวัดผลจึงควรวัดทั้งงานของกลุ่มและบุคคล

6. ไม่ควรผูกขาดการวัดและประเมินผลนักเรียนไว้แค่ฝ่ายเดียว ควรให้นักเรียนได้มีส่วนในการวัดและประเมินผลด้วย เช่น ให้นักเรียนในกลุ่มจัดอันดับประสิทธิภาพในการทำงานของสมาชิกในกลุ่มหรือจัดอันดับประสิทธิภาพของการทำงานในกลุ่มอื่น ๆ หรือให้นักเรียนประเมินผลโดยเป็นผู้สังเกตการณ์การทำงานของสมาชิกหรือกลุ่ม

7. ไม่แยกการเรียนการสอนออกจากกัน โดยถือว่ามีการเรียนที่ไหนย่อมมีการวัดและประเมินผลที่นั่น ทุกครั้งที่มีการเรียนจึงต้องมีการวัดและประเมินผล ซึ่งการวัดและประเมินผลไม่ควรให้นักเรียนรู้ตัวเพื่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามธรรมชาติ

8. งานที่ได้รับมอบหมายของกลุ่ม ถือว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีคะแนนหรือสัมฤทธิ์ผลเท่าเทียมกัน

9. ในการจัดพฤติกรรมกลุ่มไม่พึงประสงค์ เช่น การขาดความรับผิดชอบหรือการมีนิสัยที่ไม่ดีของประสงคของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มต้องกำหนดเกณฑ์หรือกติกาในการทำงานร่วมกันขึ้น เพื่อรักษาความเป็นธรรม และเป็นแนวปฏิบัติในการทำงานร่วมกันของกลุ่มมากกว่าที่จะให้ครูเข้าไปดำเนินการเอง โดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่านั้น

10. เมื่อประเมินผลแล้วควรนำผลนั้นกลับไปวิเคราะห์การทำงานของกลุ่มและผลงานส่วนบุคคล (Feed Back) ดังนั้นนักเรียนจึงต้องรู้จักประสงคหรือสัมฤทธิ์ผลของตนเอง ซึ่งทำได้จากการวิจารณ์ปลายสรุปผลงานของตนเองและเพื่อนสมาชิก

11. ครูต้องให้การยอมรับ (Accept) การทำงานและผลการพิจารณาวิจารณ์เพื่อการประเมินผลของเด็ก แม้บางครั้งจะขัดกับความรู้สึก ซึ่งครูก็สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้ แต่ไม่ใช่อคติของครูไปบังคับให้นักเรียนเปลี่ยนความคิดเห็นให้เหมือนกับตน

ประโยชน์ของการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

จากบทความ เอกสาร และงานวิจัยของ ยิง (Young. 1972 : 634) ปัทมา เทพอักษรพงศ์ (2516 : 16 - 17) และสุนิทร กุณยานุกร (2518 : 151) พอจะสรุปถึงประโยชน์ของการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ได้ดังนี้

1. ครูมีโอกาสนำพลังของนักเรียนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ทำให้ครูมีเวลายากขึ้น ในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคน เพราะนักเรียนจะเป็นผู้อธิบายกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันในกลุ่มของตน ในขณะที่ครูอธิบายปัญหานักเรียน กลุ่มอื่นที่สงสัยและแก้ปัญหาไม่ไ้

2. การทำงานของครูมีความคล่องตัวมากขึ้น และเมื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนแล้ว แทนที่ครูจะกองคอยตอบปัญหานักเรียน 30 - 45 คน ก็จะกลายเป็นว่าครูตอบปัญหาของกลุ่มเพียง 5 - 8 เท่านั้น

3. บรรยากาศในการเรียนจะมีความเป็นกันเองมากขึ้น นักเรียนจะรู้สึกปลอดภัยและไม่เกรงเกรียงเมื่อทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

4. ช่วยแก้ไขข้อสงสัยให้กับนักเรียนบางคน เพราะการทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนรู้สึกว่า ตนเองมีความสำคัญต่อกลุ่มเท่านั้น ความเชื่อมั่นในตนเองก็จะถูกกระตุ้นให้มากยิ่งขึ้น ความเชื่อมั่นในตนเองเริ่มขึ้นภายในกลุ่มก่อน เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จะมีความประหม่าพอหรือไม่เลย แต่จะประหม่ามากถ้าจะตอบเสนอขอของใจตนนักเรียนทั้งชั้น

5. การเรียนเป็นกลุ่ม จะช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียน

6. การเรียนเป็นกลุ่ม เป็นการเรียนที่เสริมสร้างความสามัคคี การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบของตนต่อกลุ่ม การทำงานร่วมกันอย่างมีเหตุผล

7. ปกติใหญ่เรียนพยายามค้นพบในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเป็นปัญกว้างขวาง ในการค้นหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ

8. ปกติให้นักเรียนรู้จักการอภิปราย การเสนอแนะและการซักถาม ตลอดจนส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้นักเรียนอีกด้วย

งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

งานวิจัยในประเทศ

เขาวงกต เกษะกุล (2517 : 7) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา ผลปรากฏว่า การเรียนการสอนตามทฤษฎีช่วยให้นักเรียน

เกิดความรู้ ความเข้าใจ ใ้รับการฝึกทักษะ ปลูกฝังทัศนคติและค่านิยม ตลอดจนส่งเสริม
มนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและส่งเสริมบรรยากาศของการเรียนรู้แบบประชาธิปไตยไป
พร้อม ๆ กัน

ในค่านิยมสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผู้ทำการวิจัยไว้หลายท่านและได้ผลสอดคล้องกันว่า
การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติ (ธรรมดา)
หรือให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับการสอนแบบปกติ ดังงานวิจัยต่อไปนี้

— นันทนา เทพรวิทย์ (2518 : 49 - 50) ได้ทำการเปรียบเทียบผลการสอนวิชา
วิทยาศาสตร์ "หน่วยพลังงาน" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมดา ในชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ให้ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ
มีทัศนคติเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นตามสมควร

— สุภาพรรณ ทองจันทร์ (2520 : 48) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรม
หน่วยคุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดา
ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนทั้ง 2 แบบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และ
นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีแนวโน้มที่จะพัฒนาการค่านิยมสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบธรรมดา นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการ
กลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติค่านิยมมนุษยสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ
ธรรมดา

— มณฑา ชงอินเนตร (2521 : 56 - 58) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผล
การสอนวิชาเรขาคณิตโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมดา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียน
ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนโดยวิธี
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีพัฒนาการค่านิยมมนุษยสัมพันธ์ดีกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบธรรมดา

— นงอักษณ อธิธิชัย (2523 : 65) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียน
วิทยาศาสตร์ทั่วไป เรื่องระบบที่สำคัญของร่างกาย ของนักศึกษาระดับ ป.ศ.สูง โดยวิธีสอน

แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง การเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษามีความสนใจและมีทัศนคติที่ดีต่อวิธีสอนแบบกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์

สุัทธรา เชื้อชัยตระกูล (2523 : 61) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง "สิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม" ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนตามปกติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีคะแนนการหางผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอน แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

กมลทิพย์ กสิการ (2524 : 46) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ หน่วย แรงธรรมชาติ โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติในชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติของผู้เรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอน แบบปกติ

ชัชไชย แสงจักร (2525 : 44) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของ นักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่ม ทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ณณเกียรติ สุริยะกุล (2527 : 61) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิธีสอนในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการใ้กระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์และการใช้คู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานินเทศ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเจตคติต่อวิธีสอนวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อวิธีสอนสังคมศึกษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สง่า วุฒิประจักษ์ (2531 : 76) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการสอนจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภายใต้งานการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มทดลองก่อนสอนและหลังสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยดังกล่าว ชัดแจ้งกับผลการวิจัยโดยเฉพาะค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้นักวิจัยทั้งสองไปนี้

ปัทมา เทพอักษรพงศ์ (2517 : 85) ทำการวิจัยเรื่องการสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษ ภายใต้งานกระบวนการกลุ่ม ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มไม่แตกต่างกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีแปล แต่ที่นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

✓ พรี เอ็มทัศน์ (2518 : 48 - 50) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และศึกษาทัศนคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยกลุ่มทดลองเรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนแบบปกติ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนทัศนคติที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์และทัศนคติที่จำแนกแบบสัมพันธ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

✓ เสริมศิริ เมนะเสวต (2519 : 49 - 51) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการสอนหน่วย โรงเรียนประถมศึกษา โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาตินั้นได้ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของนักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมคาไม่แตกต่างกัน
ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ส่วนทางด้านทักษะและทัศนคติการทำงานกลุ่มนั้น การสอนด้วยวิธี
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สามารถช่วยให้ นักศึกษามีทักษะและทัศนคติในการทำงานกลุ่มได้ดีกว่าวิธีสอน
แบบธรรมคา

วิจารณ์ มุขี (2523 : 74) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์
เรื่องสรีรวิทยาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอน
แบบปกติ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มี
ทัศนคติที่ดีต่อการสอนด้วยวิธี

พิรุณ รื่นเรืองใจ (2527 : 72) ได้ทำการวิจัยศึกษาผลการสอนโดยกระบวนการกลุ่ม
สัมพันธ์วิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. ผลการวิจัย
พบว่า การสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ส่งผลต่อการสอนด้านทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนก
ประเภททักษะการจักราะหาข้อมูลและการสื่อความหมาย และทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล
ไม่แตกต่างจากการสอนตามคู่มือครูของ สสวท.

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในวิชา
ภาษาไทยก็มีผู้ทำการวิจัยและได้บอกผลออกกันดังนี้

วิไลวรรณ สันตะโณล (2521 : 45) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนนิชาวรรณคดีไทย
เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง
ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ผลปรากฏว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีทัศนคติทางด้านการเรียน
สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษากลุ่มทดลองมีความเห็นว่า การเรียนด้วยกระบวนการ
กลุ่มสัมพันธ์ทำให้บรรยากาศในการเรียนสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น และ
ยังฝึกคุณสมบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล ตลอดจน
การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

จิตภัทร อุปราวิชยานันท์ (2523 : 66 - 67) ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยเรื่อง ราชวามหาเวศสันครชากก ขัณฑ์เขศึกษาปีที่ 5 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมชาติ ผลปรากฏว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีพัฒนาการทางการเรียนสูงขึ้นที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ได้ฝึกทักษะทาง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนรู้จักรับผิดชอบร่วมกัน

ฉณวิธ วิเศษสมบัติ (2523 : 67 - 68) ทำการเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยเรื่อง พระร่วง ขัณฑ์เขศึกษาปีที่ 2 ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์วิธีสอนแบบธรรมชาติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ที่นักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แสดงความเห็นว่า บรรยากาศในการเรียนเพลิดเพลินสนุกสนานกว่าการเรียนแบบเดิม และได้ฝึกคุณสมบัติในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การรู้จักรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี และเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

สะอาด เลิศวิญญู (2523 : 57 - 58) ทำการเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยเรื่อง ลูกน้อยหยอชิงข์ ขัณฑ์เขศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมชาติ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ที่นักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แสดงความเห็นว่า บรรยากาศในการเรียนสนุกสนานได้ฝึกคุณสมบัติในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ และรู้จักการทำงานกับผู้อื่น

วาสนี ชูสงค์ (2525 : 51) ทำการศึกษายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ขัณฑ์เขศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับวิธีสอนที่ไม่ใช่กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นักเรียนในกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นในการวิจัยของ วิไลวรรณ สันตะโณม และจิณห์ อูปรวิทยานันท์ จึงให้ผลการวิจัยตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมถวิล วิเศษสมบัติ ; สะอาภ เลิศหิรัญ และวาสนี ชูสงค์ แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ จันทนา เทียรทิศจิตร (2523 : 47) ซึ่งได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบการสอนภาษาไทยควบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนปกติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยปรากฏว่า การเรียนควบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าการเรียนแบบปกติ และนักเรียนที่เรียนควบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม และมีแนวโน้มที่จะชอบการสอนภาษาไทย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงนาพร เขียวว่อง (2528 : 56 - 57) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ปวช.1) ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและทัศนคติต่อวิธีสอนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

อีแวน (Evan. 1964 : 124) กล่าวถึง ผลงานของ ริชาร์ดสัน และฮอลล์วอร์ท (Richardson and Hallworth) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการทำงานของนักเรียน โดยใช้วิธีสอน 2 แบบคือ กลุ่มทดลองสอนด้วยกระบวนการกลุ่ม กลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีเก่า (Convention Method) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 ในวิชาเรียงความภาษาอังกฤษ การทดลองมุ่งศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทัศนคติและผลทางสังคม ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง

มีทัศนคติที่ถือการเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุม และเรียนเนื้อหาไ้มากกว่า ผู้วิจัยสรุปว่า สมาชิกในกลุ่มจะทำงานได้ดี ถ้ามีการจัดจำนวนในแต่ละกลุ่มย่อยให้ขนาดพอเหมาะที่จะทำงานแต่ละอย่าง และครูควรกระตุ้นให้นักเรียนเป็นผู้นำและทำงานร่วมกัน

ฮันส์ (Hyne. 1970 : 429 - 432) ได้ทำการสอนเรื่องสั้น (Short Story) ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในรัฐเนโซคา โดยกำหนดให้นักเรียนเรียนทวิวิธีสอน 3 แบบ คือการสอนในห้องใหญ่ การเรียนอย่างอิสระ และการเรียนแบบอภิปรายกลุ่ม ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนมีความสนใจในการเรียนแบบอภิปรายมากที่สุด แม้แต่เด็กที่อายุน้อยร่วมการอภิปราย นักเรียนที่ไม่เห็นด้วยจะคัดค้านในกลุ่ม เกิดบรรยากาศทางวิชาการ และนักเรียนได้เรียนรู้จากกันและกัน นักเรียนถูกกระตุ้นให้คิดอย่างมีเหตุผลและถกเถียงอย่างมีเหตุผล ครูอาจอยู่คู่กับนักเรียนในกลุ่มย่อยระหว่างการอภิปรายก็ได้ แต่ผู้วิจัยกล่าวว่า ถ้าครูไม่อยู่ในห้องเรียนจะอภิปรายกันได้ดีกว่า และการอภิปรายกลุ่มย่อยไม่ควรเกิน 10 คน

ฮอท์ (Hought. 1971 : 4622-A) ได้ทำการเปรียบเทียบการสอนระหว่างการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยที่นำโดยนักเรียนกับการสอนแบบอภิปรายกลุ่มใหญ่ที่นำโดยครู ใช้นักเรียน 11 ห้อง 253 คน 4 ระดับชั้น ในวิชาวรรณคดี เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของปริมาณความนึกและกระส่วนความนึกของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีการวิเคราะห์และแยกแยะคำพูดของสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม ปรากฏว่า

1. เมื่อเรียนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยนักเรียนพูดมากกว่าแบบอภิปรายกลุ่มใหญ่
2. เมื่อเรียนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยที่นำโดยนักเรียน สามารถบอกลักษณะตัวละครสถานการณ์ในวรรณคดีไ้มากกว่าการเรียนแบบอภิปรายกลุ่มใหญ่ที่นำโดยครู
3. นักเรียนมีอิสระในการแสดงออกเมื่ออยู่ในกลุ่มย่อย
4. ในกลุ่มใหญ่ที่ครูนำการอภิปราย ครูมักเน้นความนึกสรุป
5. กลุ่มย่อยที่นำโดยนักเรียน มักเน้นเกี่ยวกับการประเมินผล
6. การทองจำลดลง 10% เมื่ออยู่ในกลุ่มย่อย
7. นักเรียนมักคล้อยตามความนึกครูเมื่ออยู่ในกลุ่มใหญ่
8. การพูดคุยเกี่ยวกับชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น 10% เมื่ออยู่ในกลุ่มย่อย

9. นักเรียนเก่งอภิปรายในกลุ่มย่อยได้นานกว่านักเรียนอ่อน
10. นักเรียนที่เก่งมักจะพูดมากในการเรียนทั้งสองแบบ
11. การพูดแบบนำหัวมุ้ง สไลด์การสอน ของครูและเนื้อหาที่เรียนล้วนมีผลต่อปริมาณและกระบวนการคิดในระหว่างกาอภิปราย

ยัง (Young. 1972 : 630 - 634) ได้ทดลองสอนวิชาคณิตศาสตร์กับนักเรียนเกรด 7 และเกรด 8 ที่โรงเรียนแชนโซว์ แคนนาคา รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา โดยจัดโปรแกรมให้ต่างไปจากแบบที่กระทำกันอยู่เป็นปกติดังนี้

1. ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นคู่ ๆ
2. ความก้าวหน้าของการเรียนขึ้นอยู่กับอัตราความสามารถของตนเอง
3. ไม่มีการให้กาบ้าน
4. เมื่อมีการทดสอบย่อย นักเรียนคู่ที่ทำงานร่วมกันจะได้คะแนนเท่ากัน

ผลปรากฏว่า นักเรียนเรียนคณิตศาสตร์ได้ดีขึ้น เมื่อใช้การเรียนเป็นกลุ่มและนักเรียนชอบการเรียนแบบนี้มากจนทำให้ผู้ปกครองแปลกใจ

สเปเรนเจอร์ (Sprenger. 1973 : 15) ได้วิจัยโดยนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้สอนวิชาภาษาต่างประเทศที่มหาวิทยาลัยยูทูเจนในไต้หวัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปีที่ 4 กับนักศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนภาษาเยอรมัน และเรียนเป็นกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มมีนักศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 - 5 คน กับนักศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน ที่มีทักษะการพูดภาษาเยอรมันมาแล้ว ได้ทำการทดสอบโดยนักศึกษาทุกกลุ่มต้องพูดภาษาเยอรมันในระหว่างเรียนกลุ่มย่อย เรียนสัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง ผลปรากฏว่า ทุกคนได้รับความรู้อย่างมากด้วยการเรียนแบบกลุ่มย่อย และต่อจากนั้นเขาก็ได้ทำการวิจัยทำนองนี้อีก โดยใช้นักศึกษาปีที่ 4 เป็นครูของนักศึกษาปีที่ 1 มีการใช้กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อฝึกทักษะทางภาษาแก่นักศึกษาปีที่ 1 เช่น การแลกเปลี่ยนสนทนาตามขอบเขตสนทนา แต่งเรื่องจากหนังสือ การบรรยายภาพ ผลปรากฏว่า นักศึกษาปีที่ 1 ได้มีโอกาสฝึกทักษะทางภาษาเป็นรายบุคคล เพราะหลีกเลี่ยงไม่ร่วมกิจกรรมกลุ่มไม่ได้ ทำให้เกิดความสนใจ แม้แต่นักศึกษาที่อายกัพยายามพูด ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงกิจกรรมในกลุ่มได้เรียนรู้คุณค่าทางสังคมเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน การมีชีวิตร่วมกัน การช่วยกันแก้ความผิดพลาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ตลอดจนการพัฒนาทักษะในการติดต่อสื่อสาร

เล็กซ์ (Lex. 1973 : 6093-A) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนเน้นหนักทางศาสนาและปรัชญาในมหาวิทยาลัย รัฐอินเดียนา 2 กลุ่ม โดยวิธีเรียนแตกต่างกันคือ กลุ่มทดลองเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มควบคุมเรียนแบบเดิม ผลการทดลองปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่นักศึกษาในกลุ่มทดลองรู้สึกพอใจต่อประสบการณ์ที่ได้รับ และชอบการเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาก เพราะมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง และรู้สึกอิสระในการเรียน

เวบบ์ (Webb. 1978 : 7248-A) ได้ศึกษาเรื่องการเรียนเป็นรายบุคคลและกลุ่มย่อย โดยศึกษาจากครูเรียนคณิตศาสตร์ ได้ผลสรุปว่า การเรียนขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียนและความสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มด้วย

วิลเลียม และโรนัลด์ (William and Ronald. 1984 : 63) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนระดับ 9 - ระดับ 12 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้อย่างเป็นกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่า การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติ และนักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาสอนและวิชา โดยเฉพาะกับวิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา แต่กับวิชาภาษาไทยยังสรุปแน่ชัดไม่ได้ เพราะงานวิจัยวิชาภาษาไทยที่ได้รับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผู้ทำการวิจัยน้อยมากเมื่อเทียบกับวิชาอื่น และผลการวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยมีทั้งให้ผลแตกต่างและไม่แตกต่างกับการสอนแบบปกติ ส่วนมากจะให้ผลไม่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยหลายท่านให้ข้อสังเกตว่า อาจเป็นเพราะการเลือกเนื้อหาที่น่าสนใจมาทดลองเป็นเรื่องที่นักเรียนรู้อยาก่อนแล้ว จึงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนแก่ผลการวิจัย นอกจากนั้นในการทดลองหาพัฒนาการในการทดลองกับนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนงานวิจัยที่ใช้สอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2524 ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยมาก่อน และการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ยังสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มและมีส่วนร่วมรับผิดชอบการเรียนของตน

โดยสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งประสมการกัน ทำให้เกิดความเข้าใจ และยอมรับนับถือกัน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มด้วย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมนุษยสัมพันธ์

ความหมายของมนุษยสัมพันธ์

ธรรมธช ฐิติคุณฐร (2512 : 6) ได้ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นศาสตร์ และศิลป์ในการเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีของบุคคล เพื่อให้ได้ความรักใคร่ นับถือ จงรักภักดี และความร่วมมือ

สมพงษ์ เกษมสิน (2513 : 468) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์คือ วิชาที่ว่าด้วยศาสตร์และศิลป์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เพื่อให้เกิดความร่วมมือตามฉันทน์ในการ ทำงานในบรรดาสัตว์ทุกประเภท

บุทธิ เหมสิน และพิชญ์ ชันทรประสิทธิ์ (2518 : 70) ได้ให้ความหมายของ มนุษยสัมพันธ์ไว้ว่า หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยหลักเกณฑ์ทาง ๆ ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนมนุษย์

ฝน แสงสิงแก้ว (2523 : 57) ได้กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์คือ การอยู่ร่วมกับคนอื่นด้วยความสุข

พิศนา แชนมณี (2524 : 11) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลกับบุคคล

ทนต์ หันนาคินทร์ (2524 : 120) ได้ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถที่คน ๆ หนึ่งสามารถถ่ายทอดความรู้สึกหรือความคิดไปยังผู้อื่น และขณะเดียวกันก็สามารถที่จะเข้าใจความคิดและความรู้สึกจากอีกฝ่ายหนึ่งได้ด้วย ทั้งนี้เพื่อที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในกิจการที่บุคคลทั้งสองฝ่ายมีความสนใจร่วมกัน และมีจุดมุ่งหมายปลายทางอันเดียวกัน

สมาน จิงอ้อมกลาง (2526 : 9) ได้กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์คือ ศาสตร์และศิลป์ในการติดต่อ และเสริมสร้างสัมพันธภาพกับบุคคล เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เกิดความนับถือ ความรักใคร่ ชอบพอ และความร่วมมืออันดีต่อกัน

จุลจักร โปนันธุ์ (2529 : 41) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ลักษณะท่าทีหรือ การกระทำของบุคคลต่อบุคคลหรือต่อเพื่อนในขณะทำเนนกิจกรรมของกลุ่มให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนด และมีพฤติกรรมซึ่งกันามนุษยสัมพันธ์หลายประการด้วยกัน เช่น ความใจกว้าง ความเห็นอกเห็นใจ และการতিক่อสื่อสาร

อาวัญย์ มหาหุเมรัตน์ (2529 : 16) ได้ให้ความหมายมนุษยสัมพันธ์ว่า หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ในการতিক่อเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคล เพื่อให้เกิดความรักใคร่ นมึนดี ความร่วมมืออันคิ่ต่อกัน และสามารถอยู่ร่วมกันทำงานร่วมกันอย่าง เป็นสุข

กัญฉา นิธวงศ์ (2530 : 38) ได้กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ คือ ลักษณะท่าทีหรือการ กระทำของนักเรียนต่อเพื่อน ในขณะทำเนนกิจกรรมของกลุ่มไปสู่เป้าหมายที่กำหนด และมีพฤติกรรม มุ่งซึ่งกันามนุษยสัมพันธ์คือความมีใจกว้าง ความเห็นอกเห็นใจ และการতিক่อสื่อสาร

เดวิส (Davis. 1962 : 5) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์คือ วิธีการที่ก่อให้เกิดวักตุดประสงค์ และแรงจูงใจในกลุ่มคน เพื่อให้กลุ่มคนร่วมกันทำงานอย่าง ได้นผลและมีประสิทธิภาพ โดยให้ไ้ไ้รับ ความพึงพอใจทั้งในค่าน เสรมธุรกิจ จิตใจและสังคมห้ทุกคน

เลิร์ค (Laird. 1975 : 242) ได้ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ว่า หมายถึง ความสัมพันธ์อย่างง่าย ๆ ระหว่างบุคคล

จากความหมายมนุษยสัมพันธ์ที่กล่าวมาสรุปไ้ได้ว่า มนุษยสัมพันธ์หมายถึงการতিক่อสัมพันธ์ กันระหว่างบุคคลในขณะทำเนนกิจกรรมของกลุ่มให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนด และมีพฤติกรรมที่มุ่งซึ่งกัน ความมีมนุษยสัมพันธ์คือ ความใจกว้าง ความเห็นอกเห็นใจ และการतिक่อสื่อสาร

ความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์

อรุณ ภักขรรม (2522 : 47) ได้กล่าวถึงความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ไ้ว่า มนุษยสัมพันธ์จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างน้ำใจให้บุคคลทำงานด้วยความเต็มใจ เกิดความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจ ก่อให้เกิดผลอย่างมหาศาล อาจกล่าวไ้ได้ว่า มนุษยสัมพันธ์เปรียบเสมือน "น้ำ" อันเป็นเครื่องเสริมสร้างให้อริ ุกรวค หวาย เหล็ก หิน เกาะตัวเป็นกำแพงไ้ฉฉนไค "น้ำใจ" ก็ยอมเป็นเครื่องเชื่อมโยงมนุษย์ให้เข้ากันไค เห็นอกเห็นใจกัน ร่วมมือกันด้วยคิฉฉนนั้น

วิทยา เทพยา (2524 : 3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์ว่าดังนี้

1. ก่อให้เกิดความราบรื่นในการคบหาสมาคม
2. ก่อให้เกิดความพอใจยินดี และความร่วมมือในการทำงาน
3. ก่อให้เกิดความเชื่อต่อกันใคร่ซึ่งกันและกัน
4. ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน
5. ก่อให้เกิดความสำเร็จในกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

วิจิตร วรุตมางกูร (ม.ป.ป. : 131 - 132) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์

ไว้ดังนี้

1. ทำให้เกิดความเข้าใจอันดี ความสามัคคีในหมู่คณะ
2. ทำให้บรรยากาศในการทำงานราบรื่น
3. ทำให้การติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ
4. ทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน
5. ทำให้เกิดพลังร่วมในการทำงานและขจัดความขัดแย้งในกลุ่ม

สมาน จงอ้อมกลาง (2526 : 9) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงาน คนเราไม่สามารถจะอยู่โดยลำพังเพียงคนเดียวได้ ต้องติดต่อกับคนอื่นอยู่ตลอดเวลาตลอดชีวิต ดังนั้นการที่จะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขนั้น จำเป็นจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วย ส่วนในการปฏิบัติงานนั้น มนุษยสัมพันธ์ก็มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่เป็นหัวหน้าหน่วยงาน เพราะจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากเพื่อนร่วมงาน จึงจะสามารถบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ ซึ่งมนุษยสัมพันธ์จะช่วยได้อย่างยิ่ง

สรุปได้ว่ามนุษยสัมพันธ์จะช่วยให้อารมณ์ของบุคคลอยู่ในลักษณะที่เอื้อต่อการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ บุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์นั้นจะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

หลักในการสร้างมนุษยสัมพันธ์

อัมพิกา ไกรฤกษ์ (2522 : 13 - 15) ได้กล่าวถึงเทคนิคในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คือ จงยิ้มแย้มแจ่มใส จงใจจากใจเพราะเรารู้ จงยกย่องชมเชยผู้อื่นอย่างสุจริตใจ จงเป็นนักฟังที่ดี

และจงให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงใจ ซึ่งสอดคล้องกับ สุริยัมพรพรณ กุลยจินดา และคนอื่น ๆ (2523 : 21 - 22) โคกกล่าวถึงหลักในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไปคือ หนึ่ง ทัศนคติที่มาก เป็นนักฟังที่ดี หนึ่งยกย่องชมเชยผู้อื่นเมื่อเขาทำดี หลักเสียงการพูดกำหนดให้ตน หลักเสียงการฉีกหน้า หลักเสียงการโต้แย้ง ถกเถียง ทะเลาะในเรื่องไร้สาระ จำชื่อและนามสกุลคนแบบง่าย กล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ ขิณฑปาก รู้คุณค่า พยายามเห็นใจและให้อภัย เมื่อใครทำอะไรให้เราไม่พอใจ เมื่อทำผิดจงรับผิดชอบอย่างเต็มที่ พยายามช่วยเหลือผู้อื่นเท่าที่จะทำได้ และสุภาพอ่อนโยนต่อผู้อื่นอยู่เสมอ

เสนอ อินทะสุขศรี (2524 : 21 - 22) โคกกล่าวถึงการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อน มีหลักที่ควรปฏิบัติคือ

1. อย่าทำตัวใหญ่โตเหนือผู้อื่น รู้จักถ่อมตัวและยกย่องผู้อื่น ให้ถืออยู่เสมอว่าทุกคนนั้นเหมือนกันหมด มีสิทธิและความปรารถนาทุกอย่างเช่นเดียวกับเรา
 2. รู้จักที่จะสนใจในเรื่องหรือสิ่งที่เพื่อนสนใจ
 3. รู้จักที่จะชมเชยผลงานของเขาด้วยความเข้าใจจริง
 4. รู้จักว่าสิ่งใดควรพูดหรือไม่ควรพูดถึงในเรื่องหรือการกระทำของผู้อื่น
 5. เมื่อร่วมสนทนากับผู้ใดพึงเป็นนักฟังที่ดี อย่าทำตนเป็นผู้พูดแต่เพียงฝ่ายเดียว
- ให้โอกาสผู้อื่นได้พูดบ้าง
6. รู้จักให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น
 7. รู้จักใช้ถ้อยคำและน้ำเสียงอันถูกต้องในการพูดจาหรือสนทนา
 8. รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา พึงนึกเสมอว่าสิ่งใดที่ตนไม่ชอบไม่พึงใจ ผู้อื่นก็ไม่ชอบไม่พึงใจเช่นเดียวกัน
 9. ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว พึงทำตนเป็น "ผู้ให้" มากกว่าที่จะเป็น "ผู้รับ"
 10. รู้จักสนับสนุนยกย่องเพื่อน ชมเชยเมื่อเขาทำความดีความถูกต้อง รักเพื่อนแนะนำ
- เมื่อเขาทำผิด
11. เชื่อถือไว้วางใจผู้อื่น ไม่ระแวงสงสัยใคร ๆ ไปเสียทุกอย่าง
 12. หาโอกาสที่จะไปมาหาสู่ พูดคุย และร่วมงานกับผู้อื่นด้วยความเต็มใจอยู่เสมอ

13. รู้จักจำวันเกิด วันสำคัญของคน เมื่อถึงวันนั้นอาจแสดงความยินดีด้วยวาจาหรือ
ด้วยอักษรที่จะแสดงว่าเรายังจำได้ และเห็นว่าเขาเป็นเพื่อนที่มีความสำคัญอยู่เสมอ

สุชา จันทน์เอม (2525 : 74 - 76) ได้กล่าวถึงวิธีสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน
คือพยายามทำให้เป็นยูแฉงใส่ราเว้งเป็นคนง่าย ๆ จงกระตุ้นให้ผู้อื่นเกิดกำลังใจในโอกาส
ที่มีความยากลำบากหรือความสับสน จงเป็นคนเคารพต่อเหตุผล จงให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น
จงเปิดโอกาสให้ผู้อื่นที่มีน้ำใจได้ช่วยเหลือตน จงเป็นผู้ยินดีรับฟังผู้อื่น จงตรงต่อเวลาและรักษาคำ
มั่นสัญญา จงหลีกเลี่ยงการชิงดีชิงเด่นอย่างไม่เป็นธรรมและจงอย่าถือตนเหนือกว่าผู้อื่น

วิจิตร อวระกุล (2526 : 148 - 152) ได้กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับ
เพื่อนร่วมงานควรปฏิบัติดังนี้

1. มีความจริงใจต่อเพื่อน
2. หลีกเลี่ยงการนิทาเพื่อน อย่าชักจูงความผิดให้เพื่อน
3. ยกย่องชมเชยเพื่อนในสิ่งที่สมควร
4. ให้ความร่วมมือในกิจการของเพื่อนด้วยความเต็มใจเสมอ
5. ให้เพื่อนได้ทราบในเรื่องที่เขารับผิดชอบหรือเกี่ยวข้อง
6. ห่วงความผิดเห็นของเพื่อน ๆ บาง หลีกเลี่ยงการทำตนเหนือเพื่อน
7. ทำตนให้เสมอตนเสมอปลาย
8. ใจกว้างและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนฝูง
9. ให้ความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเพื่อนในยามทุกข์ร้อน

ฮันท์ (Hunt. 1958 : 146 - 147) ได้กล่าวถึงการสร้างมนุษยสัมพันธ์ว่าควรปฏิบัติ

ดังนี้

1. จงเอาใจใส่อย่างแท้จริงต่อผู้อื่น
2. มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น
3. จงเป็นผู้มีกิริยามารยาทและความประพฤติน่ารัก
4. ทำความเข้าใจกับกลุ่มบุคคลและอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น
5. ให้ความเคารพในความเห็น ความรู้สึกและความสามารถของบุคคลอื่น

6. ให้ความร่วมมือในฐานะสมาชิกของสังคมและพยายามประสานความสัมพันธ์อันดีของสังคมเอาไว้

7. พยายามพัฒนาและสร้างไว้ซึ่งพฤติกรรม ความเชื่อ ระเบียบประเพณีและอิทธิก่า ๗ ที่ดีและมีความชอบธรรมของสังคมเอาไว้

สรุปหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ควรจะต้องประกอบด้วย การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงจัง รู้จักตนเองและยกย่องผู้อื่น ยิ้มแย้มแจ่มใส แสดงอัธยาศัยไมตรีเป็นมิตรกับบุคคลทั่วไป พுகจาสุภาพเหมาะสมกับเรื่อง บุคคล เวลาและสถานที่ เป็นผู้ฟังที่ดีและรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

การวัดบุคลิกภาพตามบุษยสัมพันธ์

จุลจักร โปพันธ์ (2529 : 41) และกัณณิกา นิธวงศ์ (2530 : 39) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวัดบุคลิกภาพตามบุษยสัมพันธ์ พบว่า พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนต่อเพื่อนในขณะทำเป็นกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ได้ไปสูเป้าหมายที่กำหนดนั้น มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1. ความใจกว้าง หมายถึง ลักษณะนิสัยอย่างหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกมาโดยพร้อมที่จะรับความคิดเห็นใหม่ ๆ หรือแนวทางในการแก้ปัญหาอื่น ๆ การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนหรือข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับตนได้ การให้อภัยในความผิดพลาดที่มิได้เป็นไปโดยเจตนาของผู้อื่น การยอมรับความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ การให้เหตุผลและความจริงในการแก้ปัญหา สนับสนุนความเชื่อมั่นและการกระทำของคนอื่น การพิจารณาสำรวจและใช้ความคิดเห็นของผู้อื่น เท่า ๆ กัน ความคิดเห็นของตนเอง การเสียสละเมื่อเกิดการขัดแย้งภายในกลุ่ม

2. ความเห็นอกเห็นใจ หมายถึง การที่บุคคลแสดงออกมาโดยการสนใจปัญหาและความต้องการของผู้อื่น ควรให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อประสบความทุกข์ยาก การไม่เห็นแก่ตน การไม่มุ่งหาผลประโยชน์ การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การรู้จักใช้กลวิธีต่าง ๆ การเคารพในบุคลิกภาพของผู้อื่น การมีจิตใจยุติธรรมในการเกี่ยวข้องกับผู้อื่น

3. การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การกระทำที่ทำให้เกิดความเข้าใจในความคิดของกันและกัน ทั้งโดยวาจาและลายลักษณ์อักษร โดยมีการเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมให้ตรงประเด็น ทำให้ผู้อื่นเข้าใจง่าย กล่าวสรุปผลการประชุมได้ ชัดเจนให้เพื่อนเข้าใจได้ง่าย ทุกประนี-ประนอมได้ ความคลุมการสนทนาไปสู่เป้าหมายอย่างรวดเร็ว วิเคราะห์เพื่อนได้อย่างมีนัยพอเขียนตอบปัญหาได้ตรงจุด คนอื่นอ่านเข้าใจตรงกัน ทุกคนเพื่อลดความตึงเครียดกันได้และให้ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษยสัมพันธ์

งานวิจัยในประเทศ

พิศนา เทียนเสมอ (2515 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแบบจำลองการฝึกอบรมค้ำมนุษย์สัมพันธ์แก่นักเรียนฝึกหัดครูในประเทศไทย (A Modeling for Pre-Service Teaching Training in Human Relations for Thailand) โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ฝึกหัดเพื่อพัฒนามนุษยสัมพันธ์ห้าด้านคือ ทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทักษะในการใช้วิจารณญาณเกี่ยวกับการตัดสินใจ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ทักษะการช่วยเหลือผู้อื่น ทักษะในการวิจารณ์ วิเคราะห์คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม และทักษะในการพัฒนาตนเองเพื่อรู้จักตนเองดีขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สามารถพัฒนาทักษะทั้งห้าด้านได้

ฉันทนา ภาคบังข (2517 : 164) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสอนสังคมศึกษาหน่วย "วันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติค้ำมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุนีย์ ชุ่มจิต (2523 : 72) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติค้ำมนุษย์สัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในบ้าน" ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมุติ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติค้ำมนุษย์สัมพันธ์

ของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 2 แห่ง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและทัศนคติค่าเฉลี่ยสัมพัทธ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการเรียน ของทั้ง 2 แห่งสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จุลจักร โนนันท์ (2529 : 74) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์และมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีการวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่ใช้เกณฑ์วิธีการวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่ใช้การอภิปราย ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองแตกต่างและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองแตกต่างและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความมีมนุษยสัมพันธ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

ธาวัญ มหาพุ่มรัตน์ (2529 : 52) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนา มนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรม กลุ่มมีมนุษยสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนเหตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กัญฉิกา นิลวงศ์ (2530 : 55) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมแบบล่าคำตอบและ กิจกรรมตามคู่มือครู พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กิจกรรมแบบล่าคำตอบมีมนุษยสัมพันธ์ดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กิจกรรมตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

เกลส (Glass. 1966 : 113-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลในหอพักหญิงของวิทยาลัย กลุ่มทดลองจำนวน 9 คน ถูกเลือกโดยเพื่อนใช้ชีวิตสังคม และจะเป็นผู้ร่วมงานในหอพัก เป็นผู้ริเริ่มดำเนินโปรแกรมต่าง ๆ ในหอพัก ส่วนกลุ่มควบคุม จำนวน 9 คน เลือกโดยการลงมติจากเพื่อน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเพิ่มความสัมพันธ์ที่ระหว่างบุคคล ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีการเพิ่มในด้านความเป็นมิตร ทัศนคติในค่านับถือเพื่อน มีความพอใจในการใช้ชีวิตปัสุคท้ายในวิทยาลัย การมีส่วนร่วม ในกลุ่มใหญ่ และการแสดงถึงบุคลิกที่ไม่คุ้นเคยกับบุคคลอื่นลดลง

คอนเนอร์ (Conner. 1968 : 477-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความเจริญ ในการเข้าใจตนเองและคนอื่นในกลุ่มทดลองจำนวน 40 คน ซึ่งจะได้รับคำแนะนำแนะแนว กิจกรรมในห้องเรียน แบบฝึกหัดและการสอนตามปกติ ส่วนกลุ่มควบคุมจำนวน 43 คน ได้รับการสอนตามปกติ พบว่า กลุ่มทดลองมีทัศนคติในค่านิยมที่ดีขึ้น มีความเข้าใจในตนเองและ เข้าใจผู้อื่นเพิ่มขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์สัมพันธ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พอสรุปได้ว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนจะค่อยๆ ปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้เกิดความพอใจในการทำงาน มีความ เข้าใจตนเองและผู้อื่นเพิ่มขึ้น

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอน ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอน ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเกี่ยวกับดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ
3. การดำเนินการศึกษาค้นคว้า
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2532

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านฉิมพิตยาสวรรค์ อำเภอนาน้อย จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 2 ห้องเรียน โดยสุ่มจากนักเรียนทั้งหมด 4 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียน 163 คน จากกลุ่มตัวอย่าง 2 ห้องเรียน ใช้วิธีการสุ่มเพื่อกำหนดกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง จำนวน 40 คน สอนโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มควบคุม จำนวน 40 คน สอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์

กรมสามัญศึกษา

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการสอนประกอบทวายนแผนการสอน 2 แผน คือ

- 1.1 แผนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
- 1.2 แผนการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูลประกอบทว้ย
 - 2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
 - 2.2 แบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน

การสร้างแผนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ผู้วิจัยสร้างแผนการสอนวิชาภาษาไทย โดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีสร้างแผนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหา
2. ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ทั่วไปของรายวิชา คู่มือครูแบบเรียน และขอบข่ายของเนื้อหาวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากหนังสือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการ
3. วิเคราะห์หลักสูตรวิชาภาษาไทย (ท 503) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไป จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เนื้อหาดังกล่าว ได้แก่ พระบรมราโชวาท เรื่องสั้น : เราคือลูกของแม่พระธรณี การใช้จารึกฉาในการฟัง และการอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์สาร
4. สร้างแผนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์รวม 4 เรื่อง โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 4.1 ชี้นำ
- 4.2 ชื่นชอบ
- 4.3 ชื่นอภิปรายวิเคราะห์
- 4.4 ชื่นสรุปและประยุกต์ใช้
- 4.5 ชื่นประเมินผล

5. นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การจัดกิจกรรม สื่อและการประเมินผลแล้วนำขึ้นตอนที่ 3 คือชั้นอภิปรายวิเคราะห์ มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

6. นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านผือพิทยาสรรค์ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ผลปรากฏว่า ในชั้นอภิปรายวิเคราะห์ ท่านผู้นับชมทัศน์ นักเรียนแต่ละกลุ่มกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

7. นำแผนการสอนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างแผนการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการสอนของกลุ่มควบคุม โดยมีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ทั่วไปของรายวิชา คู่มือครู แบบเรียน และขอบข่ายของเนื้อหาวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากหนังสือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 เช่นเกี่ยวกับการสร้างแผนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

2. ศึกษาแผนการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการสอนดังต่อไปนี้

- 2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
- 2.2 ขั้นแจ้งจุดประสงค์
- 2.3 ขั้นทบทวนประสบการณ์เดิม
- 2.4 ขั้นเสนอบทเรียนใหม่โดยใช้อุปกรณ์
- 2.5 ขั้นให้แนวการเรียนรู้
- 2.6 ขั้นการปฏิบัติ
- 2.7 ขั้นแจ้งผลการปฏิบัติ
- 2.8 ขั้นการประเมินผล
- 2.9 ขั้นถ่ายโอนการเรียนรู้

3. สร้างแผนการสอนวิชาภาษาไทย โดยยึดตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เป็นหลักในการสร้าง

4. นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาไทย ตรวจสอบความ สอดคล้องของกิจกรรม เนื้อหาและจุดมุ่งหมาย แล้วนำขึ้นที่ 6 คือขั้นการปฏิบัติปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อความเหมาะสม

5. นำแผนการสอนที่ตรวจแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านฉิมพินาศรรค์ อำเภอบ้านฉิม จังหวัดอุดรธานี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 43 คน เพื่อค้นหาข้อบกพร่อง ซึ่งจากการทดลองพบว่า แผนการสอนนี้ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไข ในเรื่องกิจกรรมการสอนและเวลาให้รัดกุมยิ่งขึ้น

6. นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้สอนกลุ่มควบคุม

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากหนังสือเทคนิคการวัดผล ของ ชาวล แพทย์กุล (2516 : 145 - 433) และเทคนิคการเขียนข้อสอบของ ชาวล แพทย์กุล (2520 : 1 - 401)

2. ทำการวิเคราะห์หลักสูตร ตามเนื้อหาที่นำมาทดลองสอน

3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ โดยออกข้อสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร

4. นำแบบทดสอบที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลวิชาภาษาไทย ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในทั้งด้านเนื้อหา และภาษา เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่ง ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ได้แก้ไขส่วนภาษาในบางข้อให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

5. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทุ่งวิทยา อำเภอบ้านทุ่ง จังหวัดอุดรธานี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 ที่เคยเรียนวิชาภาษาไทย ท 503 เรื่อง พระบรมราโชวาท เรื่องสั้น : เราคือลูกของแม่พระธรณี

การใช้วิจารณ์ในการฟัง การอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์มาแล้วจำนวน 100 คน

6. วิเคราะห์หาความง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27% แล้วคัดเลือกแบบทดสอบที่มีความง่ายระหว่าง 0.23 - 0.78 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.22 - 0.59 ไว้จำนวน 50 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับตารางวิเคราะห์หลักสูตรตามข้อ 3

7. นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ตามเกณฑ์ในข้อ 6 ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทุ่งวิทยา อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 45 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 169) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.77

การสร้างแบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีมนุษยสัมพันธ์
2. รวบรวมความหมาย พฤติกรรมค่านิยมมนุษยสัมพันธ์จากเอกสารและงานวิจัยที่

เกี่ยวข้อง

3. นำแบบทดสอบวัดคุณลักษณะค่านิยมมนุษยสัมพันธ์ของ กังฉิกา นิลงค์ (2530 : 140 - 141) ซึ่งเป็นแบบสอบถามการวัดที่มีมาตราส่วนประเมินค่า 2 ระดับมาปรับปรุงทางด้านภาษาเพื่อให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

4. สร้างแบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 2 ระดับ มีทั้งหมด 35 ข้อความ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่า ข้อความที่สร้างขึ้นวัดได้ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องความมีมนุษยสัมพันธ์หรือไม่ พร้อมทั้งพิจารณาว่าข้อความใดมีความหมายเป็นไปในทางบวกหรือลบ

ตัวอย่าง แบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลง ☐ ทางขวามือ โดยให้ทรงหรือใกล้เคียงกับลักษณะของนักเรียนมากที่สุด

	ใช่	ไม่ใช่
(๐) ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจ เมื่อเพื่อนถูกตำหนิ เพราะตอบคำถามไม่ได้	☐	☐
(๐๐) ข้าพเจ้าไม่ชอบทำงานร่วมกับคนอื่น เพราะทำให้ยอมรับความผิดเห็นของเขาไม่ได้	☐	☐

5. นำแบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมานคงวิทยา อำเภอมานคง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 100 คน กระจายให้คะแนน สำหรับข้อความที่มีความหมายทางบวก มีน้ำหนักคะแนน 0 ในกรณีไม่เห็นด้วย และ 1 ในกรณีที่เห็นด้วย ส่วนข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนกลับกันเป็น 0 ในกรณีที่เห็นด้วยและ 1 ในกรณีไม่เห็นด้วย นำผลการตรวจให้คะแนนของแบบทดสอบมาหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบพอยท์-ไบเริเยล (Point Biserial Correlation) (ฉนวน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 181) แล้วเลือกข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.23 - 0.60 ไว้จำนวน 20 ข้อความ

6. นำแบบทดสอบมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยคำนวณค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของ คูเกอร์ วิซาร์คสัน ใช้สูตร KR-20 (ฉนวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 168) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.72

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design (ฉนวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 216) มีลักษณะดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T_1	X	T_2
CR	T_2	$\sim X$	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

X แทน การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

$\sim X$ แทน การสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยงานในเขต กรมสามัญศึกษา

E แทน กลุ่มทดลอง

C แทน กลุ่มควบคุม

T_1 แทน การสอบก่อนทำการทดลอง

T_2 แทน การสอบหลังทำการทดลอง

R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม

ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนการเรียน (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และแบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน

2. ดำเนินการสอน ผู้วิจัยทำการสอนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยตนเอง โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ระยะเวลาสอนกลุ่มละ 16 คาบ คาบละ 50 นาที แต่ใช้วิธีสอนต่างกันดังนี้

2.1 กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยสอนโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

2.2 กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยงานในเขต

กรมสามัญศึกษา

3. ทำการทดสอบหลังการเรียน (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และแบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน ฉบับเดียวกันกับการทดสอบก่อนการเรียน
4. ตรวจสอบการสอบ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาวิธีทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมุติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Different Scores
2. เปรียบเทียบความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Different Scores

สถิติที่ใช้

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 หากคะแนนเฉลี่ย คำนวณจากสูตร (อ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 1528 : 63)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 หากหาความแปรปรวนของคะแนน คำนวณจากสูตร (จวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 63)

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

เมื่อ s^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

2. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หากหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และแบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ คำนวณจากสูตร KR-20 (จวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 168 - 169)

$$r_{tt} = \frac{n}{n - 1} \left[1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
 n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือ
 p แทน สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
 q แทน สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือ $1 - p$
 s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของเครื่องมือฉบับนั้น

2.2 หากหาอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบพอยท์-ไบเริล (Point Biserial Correlation) (จวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 181)

$$r_{p.bis} = \frac{\bar{X}_p - \bar{X}_f}{s_t} \cdot \sqrt{pq}$$

เมื่อ	$r_{p.bis}$	แทน ค่าอำนาจจำแนก
	$\bar{X}_p$	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ทำข้อนั้นได้
	$\bar{X}_f$	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ทำข้อนั้นไม่ได้
	s_t	แทน คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบฉบับนั้น
	p	แทน สัดส่วนของคนที่ทำข้อนั้นได้
	q	แทน สัดส่วนของคนที่ทำข้อนั้นไม่ได้หรือ $1-p$

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และมีความ
มีคุณสมบัติของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Different
Scores (Scott and Wertheimer. 1962 : 264)

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{s_{MD_1 - MD_2}}$$

$$s_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{s_{D_1}^2}{n_1} + \frac{s_{D_2}^2}{n_2}}$$

$$s_D^2 = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน ค่าที่ไร้พิจารณาใน t -distribution
	MD_1	แทน คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนสอบก่อนและสอบหลัง การทดลองของทุกคนในกลุ่มทดลอง
	MD_2	แทน คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนสอบก่อนและสอบหลัง การทดลองของทุกคนในกลุ่มควบคุม
	$s_{MD_1-MD_2}$	แทน คะแนนความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างของค่าเฉลี่ย ระหว่าง MD_1 และ MD_2
	$s_{D_1}^2$	แทน ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างกาสอบ ก่อนและสอบหลังของกลุ่มทดลอง

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\bar{X}_{P_1}$ แทน คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง

$\bar{X}_{P_2}$ แทน คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง

MD แทน คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนการทดลอง
กับหลังการทดลอง

$s_{t_1}^2$ แทน ความแปรปรวนของคะแนนก่อนการทดลอง

$s_{t_2}^2$ แทน ความแปรปรวนของคะแนนหลังการทดลอง

s_D^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนการทดลอง
กับหลังการทดลอง

t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t -distribution

df แทน ชั้นของความอิสระ

D แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนหลังการทดลองกับก่อนการทดลอง

D^2 แทน ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างของคะแนนหลังการทดลอง
กับก่อนการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้เสนอตามลำดับความมุ่งหมายดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับเรียนด้วยการสอนแบบคู่มือแนวการสอน

ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

2. เปรียบเทียบความมีมนุษยสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับเรียนด้วยการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับเรียนด้วยการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา โดยนำคะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดสอบก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t -Different Scores ปรากฏผลในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	N	$\bar{X}_{P_1}$	$s^2_{t_1}$	$\bar{X}_{P_2}$	$s^2_{t_2}$	MD	s^2_D	t
ทดลอง	40	28.18	4.20	32.83	4.89	4.65	5.87	2.30
ควบคุม	40	27.15	3.25	30.65	3.39	3.50	4.05	

$$t_{.05, 78} = 2.00$$

จากตาราง 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับเรียนด้วยการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

2. เปรียบเทียบความมั่นใจสัมพัทธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับเรียนด้วยการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา โดยนำคะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน โดยใช้ t -Different Scores ปรากฏผลในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความมั่นใจสัมพัทธ์ของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	N	$\bar{X}_{P_1}$	$s^2_{t_1}$	$\bar{X}_{P_2}$	$s^2_{t_2}$	MD	s^2_D	t
ทดลอง	40	14.85	2.18	18.75	1.48	3.90	3.17	2.16*
ควบคุม	40	14.48	2.94	17.43	2.14	2.95	4.48	

$$t_{.05, 78} = 2.00$$

จากตาราง 3 พบว่า ความมั่นใจสัมพัทธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับเรียนด้วยการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความมั่นใจสัมพัทธ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และควมมี
มนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับ
การสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ซึ่งสรุปผลของการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยการสอน
แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการ
กลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอน
ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอน
ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านผือ
พิทยาสรรค์ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ที่เรียนวิชาภาษาไทยรายวิชา ท 503 ในภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2532 จำนวน 2 ห้องเรียนจากทั้งหมด 4 ห้องเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแล้วจับฉลาก
เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 คน กลุ่มทดลองสอนโดยการสอนแบบกระบวนการ

กลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุมสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมส่งเสริมศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองมีดังนี้

2.1 แผนการสอน 2 แบบ คือ แผนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับ
แผนการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมส่งเสริมศึกษา

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 503) โดย
เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.77 ค่าความยาก
ง่าย (x) ระหว่าง 0.23 - 0.78 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.22 - 0.59

2.3 แบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน โดยเป็นแบบประเมิน
สถานการณ์การ ใช้-ไม่ใช้ตามการปฏิบัติของนักเรียน จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น
0.72 และค่าอำนาจจำแนก (r_{pbis}) ระหว่าง 0.23 - 0.60

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ทดสอบก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
ภาษาไทย (ท 503) และแบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม

3.2 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้สอนกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม โดยใช้เนื้อหา
เดียวกัน ระยะเวลาสอน 16 คาบเท่านั้น กลุ่มทดลองดำเนินการสอนโดยใช้การสอนแบบ
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มควบคุมดำเนินการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์
กรมส่งเสริมศึกษา

3.3 ทดสอบหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาภาษาไทย (ท 503) และแบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนทุกเกี่ยวกับการ
ทดสอบก่อนการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่ม
ควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Different Scores

2. เปรียบเทียบความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
โดยใช้ t-test แบบ Different Scores

สรุปผลการทดลอง

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา เพียรพิจิตร (2523 : 47) ซึ่งได้เปรียบเทียบการสอนภาษาไทยด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนปกติ พบว่า การเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าการเรียนแบบปกติ สมเกียรติ สุริยะกุล (2527 : 61) ได้ทำการศึกษาโดยใช้การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบ
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษารั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทนา ภาคงคง (2517 : 164)

ฉันทนา เพชรวิริทธิ์ (2518 : 49 - 50) และพัชรี เขียมทัศน์ (2518 : 48 - 50)
ที่พบว่า การเรียนเป็นกลุ่มสามารถสร้างพัฒนาการด้านมนุษยสัมพันธ์ได้อย่างมีนัยสำคัญเมื่อ
เปรียบเทียบกับการเรียนแบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพรรณ พวงจันทร์เพชร
(2520 : 49) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติค่านิยมมนุษยสัมพันธ์
เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบธรรมดา และงานวิจัยของ
กัญฉิกา นิลาวงศ์ (2530 : 55) ที่ศึกษาเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ โดยใช้กิจกรรมแบบจำลอง
พบว่า ความมีมนุษยสัมพันธ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยที่ปรากฏผลดังกล่าว อาจเนื่องมาจากสาเหตุต่อไปนี้

การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มให้มากที่สุด มีทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ในแต่ละกลุ่ม
ย่อยจะมีผู้สังเกตการณ์คอยสังเกตและบันทึกผลการทำงานของกลุ่มที่ตนได้รับมอบหมาย นักเรียน
แต่ละกลุ่มจะมีการปรึกษาหารือและวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จ
จากนั้นจึงอภิปรายวิเคราะห์ผลกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่มร่วมกันทั้งชั้น โดยอาศัยข้อมูล
จากผู้สังเกตการณ์เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างทั่วถึง นักเรียน
ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
ทำให้เกิดความเข้าใจและยอมรับนับถือกัน ฉันทนา (2526 : 63) กล่าวว่า
กิจกรรมการอภิปรายสามารถเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกัน และเป็นวิธี
การหนึ่งที่จะช่วยสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในห้องเรียน ช่วยฝึกการทำงานเป็น
หมู่คณะ นักเรียนรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถ
สร้างความมีมนุษยสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นการสอนที่เน้นบทบาทของนักเรียน ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งการแบ่งกลุ่มนี้ว่ามีความสำคัญมาก ครูจะต้องให้นักเรียน แต่ละกลุ่มมีความสามารถใกล้เคียงกัน โดยคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการพูด ทักษะการฟัง ทักษะการอ่านของนักเรียน

2. การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ อีกกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ นักเรียน จะต้องร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น และมีการรับรู้ที่ตรงกันครูจะต้องเป็นผู้นำให้นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ และต้องคอยกระตุ้น นักเรียนให้กล้าแสดงออกในทางที่ถูกอยู่เสมอ ๆ ทั้งนี้ครูจะต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ให้เป็นกันเองมากที่สุด นักเรียนจะได้เกิดความสนใจ กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และ ไม่เกรงเกรียงเมื่อทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

3. ระยะเวลาในการเรียนควรใช้ 2 คาบติดต่อกัน เพื่อความเหมาะสมในการ ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม เป็นการฝึกการทำงานเป็นหมู่คณะ นักเรียนจะได้รู้จักการร่วมมือช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสร้างแผนการสอนวิชาภาษาไทย โดยการสอนแบบกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์ที่เป็นรายวิชาเลือก ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยในรายวิชาเลือก โดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติ เช่น ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ และ ความมีวินัยในตนเอง เป็นต้น

ဘဝဇာနည်ကဏ္ဍ

บรรณานุกรม

- ณนทิพย์ กสิการ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หน่วย "แรงธรรมชาติ" โดยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อักซ่าเนา.
- ก้อ สวัสดิ์ทิพย์. "ทัศนะเกี่ยวกับเขาวงกต," การศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนาถาทรฐมนตรี. 17(2) : 11 - 12 ธันวาคม 2525 - มกราคม 2526.
- กัณณิกา นิลวงศ์. การศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและมนุษยสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมแบบจำคำทอมและกิจกรรมตาม คู่มือครู. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาธมิตร, 2530. อักซ่าเนา.
- จิณพัทธ์ จุลราวิทยานันท์. การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยเรื่อง "รายยาวมหาเวสสันดรชาดก" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีการสอนแบบธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อักซ่าเนา.
- จินตนา เพียรพิจิตร. การเปรียบเทียบการสอนภาษาไทยด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อักซ่าเนา.
- จุลจักร โนนันธุ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคิดสร้างสรรค์ และมนุษยสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่ใช้ ฅนกับวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่ใช้การอภิปราย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาธมิตร, 2529. อักซ่าเนา.
- ฉันทนา ภาคบังษ. การสอนสังคมศึกษาหน่วย "วันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อักซ่าเนา.

ชวาล แพทย์กุล. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2520.

_____. เทคนิคการวัดผล. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2516.

ชวาล แพทย์กุล และคนอื่น ๆ. หลักสูตรอบรมพิเศษวิชาการวัดผลระยะสั้น, สำนักทดสอบ
วิชาชีพวิชาการศึกษา ประชาเมธี, 2514.

ถนนจิตต์ :ธนา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้น ม.4
ซึ่งเรียนด้วยเทคนิคการสอนแบบสืบสอบ แบบจัดกิจกรรมอภิปรายระหว่างครูกับนักเรียน
และระหว่างนักเรียนด้วยกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2526. อักษรธนา.

ทวีป อนิสัน. "กระบวนการกลุ่มกับการเรียนการสอน," นิตรกร. 27(9) : 42 - 50 ;
พฤษภาคม 2528.

พิศนา แชนมณี. คู่มือสำหรับนักศึกษาเทปโทรทัศน์เรื่องมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน. คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

_____. "ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน," กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1.
กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์การพิมพ์, 2522.

พิศนา แชนมณี และคนอื่น ๆ. "การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนระดับ
ประถมศึกษา," การวิจัยการศึกษา. 17(3) : 82 - 98 ; กรกฎาคม - กันยายน
2530.

พิศนา แชนมณี และเขาวพา เกษะกุลปต์. "ประวัติความเป็นมาและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มสัมพันธ์,"
กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์การพิมพ์, 2522.

พิศนา เทียนธม. แบบตัวอย่างการฝึกอบรมด้านมนุษยสัมพันธ์แก่นักเรียนฝึกหัดครูในประเทศไทย.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอริโซนา, 2515.

ธรรมรส โชติคุณุสร. มนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : โอเคเอ็นส์ไทร์, 2512.

ธวัชไชย แสงจักร. การศึกษายอดสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาเรื่อง "สิทธิ
และหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์.

ปริญญาบัณฑิต กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประชาเมธี, 2525.
อักษรธนา.

- ชำรง ชูชีพ. "ศึกษาหาที่ : พฤติกรรมการเรียนการสอนที่ท้าทายแนวคิดของหลักสูตรใหม่," สารศึกษาศาสตร์, 9 : 37 - 39 ; มิถุนายน 2525.
- นงลักษณ์ สิทธิชัย. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ทั่วไปเรื่อง "ระบบที่สำคัญของร่างกาย" ของนักศึกษาระดับ ป.กศ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อักซ่าเนา.
- นันทา เทพศิริรักษ์. การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วย "พลังงาน" โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อักซ่าเนา.
- ประภากร โธ่ทองคำ. กลุ่ม : การสอนกลุ่มสัมพันธ์ในโรงเรียน. นครราชสีมา : ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูนครราชสีมา, 2522.
- ปัทมา เทพอักษรศักดิ์. การสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อักซ่าเนา.
- พาณิชย์ เพชรจำรัส. การศึกษายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อฝึกทักษะและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนแบบซิกเนติกส์และการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อักซ่าเนา.
- ฝน แสงสิงแก้ว. "มนุษยสัมพันธ์," แนวแนะ. 17(87) : 7 - 19 มิถุนายน - กรกฎาคม 2526.
- _____. "มนุษยสัมพันธ์," สุขภาพ. 8 : 55 - 77 มีนาคม 2523.
- พจนานพร เข้มวงศ์. การศึกษารเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช. 1) ที่เรียนโดยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อักซ่าเนา.

ทอม อิมอาร์บี. กลุ่มสัมพันธ์. มหาสารคาม : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2522.

พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.

พัชรวิ สายสิทธิ์. การศึกษาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย โดยใช้หนังสือเรียนภาษาไทย

ชุดทักษะสัมพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร,
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524. อีกสำเนา.

พัชรวิ เอี่ยมทัศน์. การเปรียบเทียบการสอนวิชาคณิตศาสตร์หน่วย "ร้อยละ" โดยใช้วิธีการบวนการ

กลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อีกสำเนา.

พิศมัย รื่นเรืองใจ. การศึกษายอดการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์วิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1 ด้านทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการจัดกระทำข้อมูลและการสื่อ
ความหมาย และทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อีกสำเนา.

พูนสุข บุญสวัสดิ์. "เกมและการเล่นเสริมคุณธรรม," บทบาทของครูและการสอนจริยศึกษา,

กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.สัมพันธ์การพิมพ์, 2525.

เพ็ญนิภา เขาเทียน. การศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยตามการสนใจของครูที่สอน

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อีกสำเนา.

มณฑา ชงอินเนตร. การเปรียบเทียบผลของการสอนวิชาเรขาคณิตโดยใช้วิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

และวิธีสอนแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อีกสำเนา.

บุษกิติ เหมอิน และพิศิษฐ์ ชัยประกิจรุ่ง. "กลวิธีในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน,"

แนะแนว. 9(40) : 68 - 85 สิงหาคม - กันยายน 2518.

เขาวพา เกษะคุปต์. พฤติกรรมการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา,

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อีกสำเนา.

ฉวน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท
ศึกษาพรจำกัด, 2531.

_____. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทศึกษาพรจำกัด, 2528.

_____. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : หอวิชาการพิมพ์, 2524.

ฉาวัญ มหาพุมะรัตน์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนามุขยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2529. อักษรานา.

วาสนี ชูสงค์. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักษรานา.

วิจิตร วรุตทางกูร. ศิลปศาสตร์นารัฐาหวิญญา. ม.ป.ท., ม.ป.ป. อักษรานา.

วิจิตร อาวะกุล. เทคนิคมนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เขต, 2526.

วิชากร, กรม. รายงานการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2529.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา อักษรานา, 2530.

_____. คู่มือครูภาษาไทยชุดวรรณคดีจักษ์ณ เลม 2 ท 503 ท 504 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
(ม.5). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา อักษรานา, 2529.

_____. คู่มือครูภาษาไทยชุดทักษะพัฒนา เลม 2 ท 503 ท 504 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.5).
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา อักษรานา, 2529.

_____. หนังสือเรียนชุดวรรณคดีจักษ์ณ เลม 2 ท 503 ท 504 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.5).
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา อักษรานา, 2525.

_____. หนังสือเรียนชุดทักษะพัฒนา เลม 2 ท 503 ท 504 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.5).
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา อักษรานา, 2525.

วิทยา เพทยา. มนุษยสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2524.

วิริยะ บุญนิวาสน. การเปรียบเทียบผลการสอนจริยธรรมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับ
การสอนแบบธรรมดา ระดับประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อักษรานา.

วิไลวรรณ สันตะโกมล. การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวรรณคดีไทยเรื่อง "ฉันทะเจงพ่าย"
โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางในชั้นประกาศนียบัตร
วิชาการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

อัคราเนา.

จิรวรรณ มุขี. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่อง "สภาวะ" ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนปกติ. วิทยานิพนธ์
ศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อัคราเนา.

ศรีสุภา จริยาภุส. ใน เอกสารการสอนชุดการสอนภาษาไทย หน้าที่ 1 - 8. มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช. หน้า 11 - 12. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองการพิมพ์, 2525.

ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524, กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2525.

_____. คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองการพิมพ์,
2523.

สง่า วุฒิประจักษ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้เหตุผล
เชิงจริยธรรมในการสอนจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบ
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัคราเนา.

สมเฏฐเมือง. การสอนภาษาไทย. เอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก, 2523.

สมเกียรติ สุริยะกุล. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิธีสอนในวิชา
สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และการใช้
คู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัคราเนา.

สมถวิล วิเศษสมบัติ. วิธีสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, 2525.

สมถวิธ วิเศษสมบัติ. การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยและคร่ำเวียง "พระร่วง"
จากหนังสือแบบเรียนภาษาไทยทุกชั้นชั้นสำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เล่ม 2 โดย
วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2).

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อักษราเนา.

สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันนิติพัฒนบริหารศาสตร์,
2513.

สมาน จงออมกลาง. มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมในทัศนะของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2526. อักษราเนา.

สะอาค เจริญชัย. การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยเรื่อง "ลูกน้อยหยอสังข์"
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อักษราเนา.

สามัญศึกษา, กรม. สารศึกษานิตเทศ. 80 - 81 ; กรกฎาคม - สิงหาคม 2529.

_____. คู่มือแนวการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ภาษาไทย
(พ 503). กรุงเทพฯ : หน่วยงานศึกษานิตเทศ กรมสามัญศึกษา, 2525.

_____. คู่มือแนวการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ภาษาไทย
(พ 504). กรุงเทพฯ : หน่วยงานศึกษานิตเทศ กรมสามัญศึกษา, 2525.

สุชา จันทนธ. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

สุนัย ชุมจิต. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติค่ามนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในบ้าน" ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้การแสดง
บทบาทสมมุติ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2523. อักษราเนา.

สุทธิตรา เชื้อหมื่นพระกุล. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง "สิ่งมีชีวิตและ
สิ่งแวดล้อม" ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
กับวิธีสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
2523. อักษราเนา.

- สุภาพรรณ พวงจันทร์เพชร. การเปรียบเทียบการสอนวิชาศีลธรรมหน่วย "คุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมคา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อักสาเนา.
- สุนิทร คุณากร. หลักสูตรและการสอน, หลักการและแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนแบบต่าง ๆ ขบวนการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพมหานคร, 2518.
- สุรศักดิ์พรพ พุฒจินดา และคนอื่น ๆ. "มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน," นิตรกร. 22(18) : 21 - 22 กันยายน 2523.
- สุระ กามาพงษ์. การวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทยชุดวรรณกิจชัย เล่ม 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักสาเนา.
- เสนอ อินทรสุทธศรี. "มนุษย์สัมพันธ์กับบุคคลทุกระดับ," กรรมวิธีกลาง. 22(6) : 19 - 33 ; พฤศจิกายน - ธันวาคม 2524.
- เสริมศิริ เมนะเสวต. การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการสอนหน่วย "โรงเรียนประถมศึกษา" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมคาในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อักสาเนา.
- หุสย จำปาเทศ. "วิชากลุ่มสัมพันธ์," กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : บุรพาส์การพิมพ์, 2522.
- อรุณ รัชธรรม. หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- อักษรสาสร์, คณะ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ชุมนุมภาษาไทย 2504 - 2505. กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2505.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. คู่มือการสอนภาษาไทย กิจกรรมการเล่านิทานประกอบการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- อัมพิกา ไกรฤทธิ. มนุษยสัมพันธ์ในโรงงานอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

- Borman, Brunest. Discussion and Group Methods : Theory and Practice. New York : Harper and Row Publisher, 1969.
- Bradford, Leland P. Group Development. California : International Authors B.V., 1978.
- Conner, Jack Metcalfe. "Development and Growth of Understanding Self and Others," Dissertation Abstracts. 29(2) : 477-A ; August, 1968.
- Davis, Keith. Human Relations at Work. 2nd ed. New York : McGraw-Hill, 1962.
- Evan, K.M. "Sociametry in School-II Application," Educational Research. 2 : 124, February, 1964.
- Glaess, Herman Lewis. "Developing Interpersonal Relations in a College Girls' Dormitory," Dissertation Abstracts. 27(1) : 113-A - 114-A ; July, 1966.
- Glatthorn, Allen A. "The Small Group Instruction," Encyclopedia of Education. VIII : 225 - 237, New York : The Macmillan Company and Free Press, 1971.
- Good Carter. V. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill Book Company Inc., 1973.
- Haught, Evelyn Hunt. "Students' Pattern of Thinking in Teacher-led Large Group Discussion and Student-led Small Group Discussion of Literature," Dissertation Abstracts, XXXI : 4622-A ; March, 1971.
- Heap, Ken. Group Theory for Social Workers. Oxford : The Holywell Press Ltd., 1977.
- Hynes, Sister Nancy. "Learning to Read Short Stories," Journal of Reading. XIII : 429 - 432 ; March, 1970.
- Laird, Donald A. and others. Psychology Human Relations and Work Adjustment. 6th ed. New York : McGraw-Hill Book Company, 1975.
- Lex Jame Joseph. "Attitude Change of Seminary Students associated with a course in Group Dynamics," Dissertation Abstracts. 11 : 6093-A ; May, 1973.
- Ottaway, A.K.C. Learning Through Group Experience. New York : The Humanities Press, 1966.
- Page, G. Terry and Thomas, J.B. International Dictionary of Education. London Kogan Page Limited, 1977.

- Schmuck, Richard A. and Patricia A. Schmuck. Group Process in the Classroom. Iowa : W.N.C. Brown Company, 1971.
- Scott, William A. and Michael Wertheimer. Introduction to Psychological Research. New York : John Wiley and Sons, Inc., 1962.
- Shaw, Marvin E. Group Dynamics : The Psychology of Small Group Behavior. 3rd. New York : McGraw-Hill Book Company, 1981.
- Smith, Edward, Standley W. Kruse and Mark M. Atkinson. The Educator's Encyclopedia. New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1961.
- Sprenger, A. "Group Work in Foreign Language Learning," A Report English Teaching. 16 : 16 - 17, November, 1973.
- Webb, Noreen Marie. "Learning in Individual and Small Group Setting," Dissertation Abstracts. 2 : 7248-A ; June, 1978.
- William and Ronald L. Vansickle. "Learning Teams and Low Achievers," Social Education. 48(1) : 60 - 64 ; January, 1984.
- Young, Carolyn. "Team Learning," The Arithmetic Teacher. 19 : 630 - 634 ; December, 1972.

ကာကွယ်ရေး

ภาคผนวก ก

ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

วัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน

ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

วัดความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน

ตาราง 4 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 503)

ข้อ	p	r	ข้อที่	p	r
1	.56	.38	21	.57	.27
2	.23	.35	22	.52	.22
3	.31	.22	23	.76	.24
4	.75	.38	24	.27	.23
5	.40	.39	25	.25	.28
6	.69	.29	26	.56	.24
7	.62	.36	27	.35	.29
8	.33	.25	28	.34	.37
9	.63	.24	29	.54	.27
10	.48	.37	30	.59	.31
11	.33	.53	31	.70	.48
12	.67	.32	32	.46	.48
13	.54	.34	33	.46	.27
14	.25	.28	34	.25	.38
15	.44	.38	35	.36	.47
16	.69	.22	36	.50	.26
17	.65	.29	37	.62	.50
18	.62	.50	38	.31	.22
19	.71	.34	39	.40	.22
20	.57	.59	40	.41	.23

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
41	.78	.47	46	.68	.41
42	.67	.25	47	.66	.45
43	.69	.22	48	.70	.48
44	.50	.34	49	.63	.59
45	.50	.40	50	.58	.49

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาภาษาไทยฉบับนี้มีความเชื่อมั่น .77

ตาราง 5 ค่าอำนาจจำแนก ($r_{p.bis}$) ของแบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์
ของนักเรียน

ข้อที่	($r_{p.bis}$)	ข้อที่	($r_{p.bis}$)
1	.42	11	.41
2	.23	12	.38
3	.24	13	.39
4	.36	14	.53
5	.29	15	.38
6	.30	16	.29
7	.41	17	.53
8	.60	18	.29
9	.24	19	.40
10	.25	20	.42

แบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนฉบับนี้ค่าความเชื่อมั่น .72

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 503)

แบบทดสอบวัดความถนัดพิเศษสัมพันธ์ของนักเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย × ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดในกระดาษคำตอบ
2. แบบทดสอบฉบับนี้มี 50 ข้อ ให้เวลาทำ 50 นาที

1. ข้อใดคือการวิเคราะห์หาคะของบุคคล
 - ก. ภาษาเพลินใจให้ข้อเท็จจริง
 - ข. เนื้อเรื่องสนุกให้ความบันเทิง
 - ค. ลักษณะท่าทางที่มีเสียงก้องวาน
 - ง. ความรู้คุณทรัพย์ทำให้เกิดความลึก
 - จ. เนื้อหานำความคิดพิจารณาการใช้ภาษา
2. ทรชนมราโรวาทแต่ละองค์สรุปในลักษณะใด
 - ก. ชื่นชมยินดี
 - ข. ให้อำลังใจ
 - ค. ยกอุทานรณ
 - ง. ให้อำวยพร
 - จ. แนะนำสั่งสอน
3. ทรชนมราโรวาททั้ง 2 องค์ตามที่นักเรียนได้ศึกษามานั้นให้แง่คิดในค่านิยมมากที่สุด
 - ก. ความซน
 - ข. การเสียสละ
 - ค. ความสามัคคี
 - ง. การปฏิบัติตามหน้าที่ของตน
 - จ. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 4 - 5

"วิธีที่จะหาความรู้เพื่อรางวัลอันนั้นสำคัญที่สุด จะต้องทำให้ใจให้แน่วแน่เข้มแข็ง พร้อมกับด้วยความขยันที่จะเรียนจะต้องทำให้ใจให้พร้อมที่จะรับความรู้ ที่จะเชื่อถือ เคารพครู ครูจะสามารถให้ความรู้ได้มากที่สุด และนักเรียนก็จะเรียนสำเร็จได้อย่างดีที่สุดด้วย"

4. จากข้อความข้างต้นนี้เป็นการกล่าวในลักษณะใด
 - ก. ให้กำลังใจ
 - ข. แนะนำให้ปฏิบัติ
 - ค. แยกแยะให้รู้หลักการ
 - ง. ชี้แจงให้เข้าใจชัดเจน
 - จ. ตักเตือนให้รู้ข้อเท็จจริง
- 5.สาระสำคัญของข้อความข้างต้นนี้คือข้อใด
 - ก. ข้อคิดสำหรับนักเรียน
 - ข. วิธีการศึกษาหาความรู้
 - ค. ความเพียรพยายามในการหาความรู้
 - ง. รางวัลสำหรับอนาคตที่เจริญก้าวหน้า
 - จ. ความหวังที่จะได้รับรางวัลในวันหน้า
6. ข้อใดเป็นเหตุผลที่มนุษย์บริจาต สิ่งของเงินทองเพื่อการทำบุญ
 - ก. เพื่อให้จิตใจสบาย
 - ข. เพื่อชื่อเสียงในสังคม
 - ค. เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่น
 - ง. เพื่อให้ได้รับความนิยมนจากผู้อื่น
 - จ. เพื่อหวังผลตอบแทนในภายภาคหน้า

"ขอให้ทราบว่าถ้าส่วนรวมประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติ ส่วนรวมก็จะเจริญขึ้นคงถ้าส่วนรวมหรือคนหมู่มากไม่มีความรู้ ไม่มีความสามารถผ่านเมืองก็จะเสื่อมทรามลง และไปไม่รอดในที่สุด"

7. จากข้อความข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่าผู้กล่าวมีคุณธรรมข้อใด
 - ก. การรู้จักหน้าที่
 - ข. ความโอบอ้อมอารี
 - ค. ความซื่อสัตย์สุจริต
 - ง. เสียสละเพื่อส่วนรวม
 - จ. ความรักหวงใยประเทศชาติ
8. การช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติในภาคใต้ของศูนย์นักเรียนอาชีวศึกษาแห่งประเทศไทย ผู้พูดกล่าวว่า เป็นการกระทำเหมือนหน่วยงานใด
 - ก. สภากาชาดไทย
 - ข. มูลนิธิสายใจไทย
 - ค. มูลนิธิอานันทมหิดล
 - ง. กรมประชาสงเคราะห์
 - จ. มูลนิธิราชประชานุเคราะห์
9. สารที่สำคัญที่สุดของเรื่อง "เราคือลูกของแม่พระธรณี" ที่ผู้แต่งต้องการสื่อมายังผู้อ่านคืออะไร
 - ก. ความรักในสายเลือด
 - ข. ความอกทนของชาวนา
 - ค. ความผูกพันกับดินกำเนิ
 - ง. ความยากลำบากของชาวนา
 - จ. ความแห้งแล้งของสภาพเมืองไทย

10. "ถ้าเราจะมองดูอะไรด้วยดวงตาที่มีแผ่นตาปิดอยู่ละก็ เธอไม่มีแว้งจะเห็นสิ่งนั้นให้ชัดเจนหรอก"

ข้อความนี้หมายความว่าอย่างไร

- ก. ควรมองสิ่งต่าง ๆ ด้วยดวงตาที่แจ่มใส
- ข. ในขณะที่จิตใจเศร้าหมองมักคิดถึงใจผิดพลาก
- ค. ควรพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ด้วยใจที่ปราศจากอคติ
- ง. ควรกล้าเผชิญกับความยากลำบากด้วยจิตใจที่เข้มแข็ง
- จ. การกระทำที่ปราศจากเหตุผลทำให้ต้องเสียใจในภายหลัง

11. จากข้อความในข้อ 10 ข้อใดคือลักษณะนิสัยที่เด่นชัดของเฮิน

- ก. ที่อ้วน
- ข. มีเหตุผล
- ค. รักเมียและลูกมาก
- ง. มีความหึงและหวงตน
- จ. มีความเชื่อมั่นในตนเอง

อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 12 - 14

"...หล่อนเกิดความรักในเขาท่วมท้นห้วงขึ้นอย่างฉับพลัน มีมว่าจะพาเข้าหอกว้างอันเพื่อนฉวยไว้ด้วยสีเงินจากแสงจันทร์ค่อนข้างนั้นไว้ และร้องให้สารภาพแผนการหนีออกมา"

12. จากข้อความข้างต้นนี้ ต้องการแสดงให้เห็นถึงเรื่องอะไร เป็นสำคัญ

- ก. ความรัก
- ข. ความสวยงาม
- ค. ความผิดพลาก
- ง. ความไม่เข้าใจกัน
- จ. ความคิดเอาใจออกห่าง

13. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใด
- ก. ตอนเช้า
 - ข. ตอนเที่ยง
 - ค. ตอนบ่าย
 - ง. ตอนเย็นใกล้ค่ำ
 - จ. ตอนกลางคืน
14. ผู้แต่งใช้โวหารใดช่วยสร้างบรรยากาศ
- ก. อุปมาโวหาร
 - ข. สาธกโวหาร
 - ค. เทศนาโวหาร
 - ง. บรรยายโวหาร
 - จ. พรรณาโวหาร
15. "หล่อนปิกทาลง ท่อสู้อย่างหนักหน่วงและทรนทนกับความท้อ การที่แตกเป็นสองทัพ" ข้อความนี้สะท้อนให้เห็นความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครในเรื่องใด
- ก. ความต้องการของตงกับสามี
 - ข. ความต้องการของตงกับส่วนรวม
 - ค. ความต้องการความสุขสบายกับความถูกต้อง
 - ง. ความต้องการความสุขสบายกับการหนีปัญหา
 - จ. ความต้องการหนีปัญหากับการกล้าเผชิญความจริง
16. จากเรื่อง "เรากลูกของแม่พระธรณี" สิ่งที่ทำให้หมื่นชัยเกิดความขัดแย้งขึ้นในใจว่า จะต้องอยู่ด้วยความหวังคือข้อใด
- ก. ลูก
 - ข. ฝัน
 - ค. พันหญ้า
 - ง. พันข้าว
 - จ. โครกกระตูกควาย

17. การใช้วิจารณ์มีความสำคัญหรือมีความจำเป็นอย่างไร
- ทำให้เรียนเก่ง
 - ทำให้เป็นคนฉลาดรอบรู้
 - ทำให้มีสิทธิอยู่ในสังคม
 - ทำให้เป็นคนมีประสิทธิภาพ
 - ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้อง
18. สารในข้อใดที่ผู้ฟังจะต้องไตร่ตรองก่อนเชื่อถือ
- ข่าวในพระราชสำนัก
 - ข่าวจากหนังสือพิมพ์รายวัน
 - ประกาศเพิ่มค่าเงินบาทของกระทรวงการคลัง
 - ข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
 - ประกาศรับสมัครงานของสำนักงานแรงงานจังหวัด
19. ข้อใดเป็นสารโน้มน้าวใจ
- ดวงจักษุของเราเรียกว่า "ตา"
 - ดวงตาของเขาสุกใสเหมือนประกายดาว
 - การซื้อสินค้าไม่ควรคำนึงถึงของแถมหรือส่วนลด
 - ทุกคนที่มีค่าต่อชีวิต สละเงินคนละบาทช่วยชีวิตเพื่อน
 - ใครหนอรักเราเท่าชีวิต ใครหนอปรานีต่อเราเรื่อยมา
20. ข้อใดเป็นสารจรรโลงใจ
- การฉลองข้าวของโสมภพรัฐบาล
 - การบรรยายธรรมของหลวงพ่อพุทธทาส
 - การสรุปสถานการณ์เศรษฐกิจในรอบปี
 - การรณรงค์จัดหาโค-กระบือเพื่อเกษตรกร
 - การหาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

21. "นำคิดนะที่เขาว่า ทำงานงก ๆ ห้างวันไ้หันหน้า นั้งคุยไปคุยมาได้หมื่นห้าพัน ความยุติธรรมมันอยู่ไหนนะนี่" ข้อความนี้เป็นสารประเภทใด
- ก. สารจรรโลงใจให้คนขยันทำงาน
 - ข. สารโน้มน้าวใจให้คนช้เกียจทำงาน
 - ค. สารจรรโลงใจให้คนไม่มัวงานท่าสบายใจ
 - ง. สารให้ความรู้สำหรับคนที่ไม่เคยรับราชการ
 - จ. สารโน้มน้าวใจให้เกิดความกินแหนงแคลงใจ
22. "พ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กเมื่อเห็นเด็กเป็นแผลยุ้งกัก ควรพยายามป้องกันไม่ให้เด็กถูกยุ้งกัก และตัดเล็บเด็กให้สั้นเพื่อไม่ให้เด็กเกาแผลจนดลอกเกิดการติดเชื้อ" ข้อความข้างต้นนี้เป็นสารประเภทใด
- ก. สารให้ความรู้
 - ข. สารจรรโลงใจ
 - ค. สารโน้มน้าวใจ
 - ง. สารให้ความรู้และโน้มน้าวใจ
 - จ. สารโน้มน้าวใจและจรรโลงใจ
23. ข้อใดเป็นการพูดโน้มน้าวใจที่แตกต่างจากข้ออื่น
- ก. โน้มน้าวใจให้ใช้สินค้าไทย
 - ข. โน้มน้าวใจให้รักษาศิบ้านเมือง
 - ค. โน้มน้าวใจให้เสียสละเพื่อส่วนรวม
 - ง. โน้มน้าวใจให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
 - จ. โน้มน้าวใจให้ดำรงชีวิตอย่างประหยัด

24. พระบรมราชาธิราชของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่ครู อาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวล จัดเป็นสารประเภทใด

- ก. สารให้ความรู้
- ข. สารโน้มน้าวใจ
- ค. สารจรรโลงใจ
- ง. สารให้ความรู้และโน้มน้าวใจ
- จ. สารโน้มน้าวใจและจรรโลงใจ

25. "เพื่อนคู่คิด มิตรคู่บ้าน ธนาคารกรุงเทพ" คำโฆษณานี้มีลักษณะเด่นอย่างไร

- ก. ใช้คำเรียบง่าย
- ข. ใช้คำคล้องจอง
- ค. แสดงความห่วงใย
- ง. มีเหตุผลน่าเชื่อถือ
- จ. ชี้ให้เห็นความมั่นคง

อ่านบทประพันธ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 26 - 27

"รักกันไว้เถิด เราเกิดร่วมแดนไทย
จะเกิดภาคไหนไหน ก็ไทยด้วยกัน
เชื้อสายประเพณี ไม่มีผิดกัน
เกิดไถ่ร่มไทยนั้น ปวงชนทุกคนคือไทย"

26. บทประพันธ์นี้มีจุดมุ่งหมายอย่างไร

- ก. ให้มีความรักชาติ
- ข. ชี้แนะให้ทราบว่าทุกคนในประเทศไทยด้วยกัน
- ค. เชื้อชาติที่แตกต่างกันไม่ใช่อุปสรรคในการอยู่ร่วมกัน
- ง. ให้มีความรักใคร่สามัคคีปรองดองกันในฐานะที่เป็นคนไทย
- จ. ชนบทประเพณีที่แตกต่างกันไม่ใช่อุปสรรคในการอยู่ร่วมกัน

27. บทประพันธ์ข้างต้นนี้ เป็นสารประเภทใด

- ก. สารให้ความรู้
- ข. สารโน้มน้าวใจ
- ค. สารจรรโลงใจ
- ง. สารให้ความรู้และจรรโลงใจ
- จ. สารโน้มน้าวใจและจรรโลงใจ

อ่านบทประพันธ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 28 - 30

"ฉันเข่าว ฉันเซลา ฉันทิ้ง

ฉันจึงมาหาความหมาย

ฉันหวังเก็บอะไรไปมากมาย

สุดท้ายให้กระดาษฉันแน่นเคียว"

28. ข้อใดคือข้อคิดเห็น

- ก. ฉันเข่าว ฉันเซลา ฉันทิ้ง
- ข. ฉันจึงมาหาความหมาย
- ค. ฉันหาความหมายไม่ได้เลย
- ง. ฉันหวังเก็บอะไรไปมากมาย
- จ. สุดท้ายให้กระดาษฉันแน่นเคียว

29. คำประพันธ์ข้างต้นนี้มีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. คนโง่แต่อดฉลาด
- ข. ไม่ยอมเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ
- ค. ไม่เจียมอาจเชื่อมั่นในสิ่งที่สูง
- ง. คนโง่แต่มีความมานะพยายาม
- จ. ทั้งความหวังไว้สูงแต่ไม่ได้ตั้งใจ

30. "ฉันจึงมาหาความหมาย" มีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. มุ่งศึกษาหาความรู้
- ข. หาประสบการณ์ชีวิต
- ค. มุ่งทำงานหาเลี้ยงชีพ
- ง. ความเพียรกับการศึกษา
- จ. เสือกขมเพื่อนจนกว่าจะถูกใจ

อ่านบทเพลงต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 31 - 32

"จากยอกคอยแสนไกลใครจะเห็น จะปกป้องของไทยชั่วนิรันดร์ ก้วยหน้าทีชีวิตรับพิษขม ความภูมิใจลึกถึงอาจินต์ คิดถึงยอกคอยพิบิจจะขาด ก้วยหน้าทีศรัทธาทั้งใจกาย ส่งใจข้ามขอบฟ้าห่วงหาเสมอ ขอให้รวันรุ่งของพรุ่งนี้	ยากว่าเคี้ยวเพียงใดใจยังมัน สิ้นชีวิตก็ยังห่วงหวงแผ่นดิน คือคำตอมที่รออยู่มิรู้สิ้น รักแผ่นดินรักเกียรติศักดิ์นี้กรบไทย แต่ไม่อาจตัดใจทิ้งไปได้ คงความหมายเกินคำว่าชีวิต หวังเพียงเขอนึกถึงผู้อยู่ที่นี้ ฟ้าคงมีพรชัยให้พวกเรา"
---	--

31. ข้อใดสรุปสาระสำคัญได้ตรงกับข้อความในบทเพลงมากที่สุด

- ก. หน้าที่ ศรัทธามีค่าเหนือชีวิต
- ข. ความรักเป็นพลังใจในการต่อสู้
- ค. การรอคอยเป็นความหวังของประชาชน
- ง. ล้ำพากกายทนได้แต่ล้ำพากใจทนไม่ได้
- จ. เกียรติศักดิ์เป็นขอกปรารถนาของคนเรา

32. ข้อใดกล่าวได้ใจความถูกต้องที่สุด
- หน้าที่รับผิดชอบจะสิ้นสุดเมื่อสิ้นชีวิต
 - หน้าที่รับผิดชอบมีความหมายมากกว่าชีวิต
 - หน้าที่รับผิดชอบจะหมดไปเมื่อปลดเกษียณ
 - หน้าที่รับผิดชอบจะมีเสมอเมื่ออยู่ในเครื่องแบบ
 - หน้าที่รับผิดชอบจะหมดไปเมื่อไม่ได้เป็นข้าราชการ
33. การจับใจความสำคัญของข้อความที่อ่านจัดอยู่ในข้อใด
- ย่อความ
 - ถอดความ
 - เรียงความ
 - ขยายความ
 - บันทึกข้อความ
34. คำว่า "วิเคราะห์สาร" มีความหมายตรงกับข้อใด
- แยกเป็นส่วน ๆ เพื่อสะดวกในการอ่าน
 - แยกเป็นส่วน ๆ เพื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วน
 - แยกเป็นส่วน ๆ เพื่อพิจารณาส่วนที่ดีที่สุด
 - แยกเป็นส่วน ๆ เพื่อพิจารณาส่วนที่ส่วนเสีย
 - แยกเป็นส่วน ๆ เพื่อพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
35. คำว่า "วินิจฉัยสาร" มีความหมายตรงกับข้อใด
- ตรวจตราพิจารณาสาร
 - หาสาระที่สำคัญที่สุดของสาร
 - เสาะแสวงหาคำตอบของสาร
 - พิจารณารวบรวมข้อดีของสาร
 - แยกแยะส่วนที่ส่วนเสียของสาร

36. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของการวิจารณ์

- ก. รัฐบาลควรสนับสนุนการศึกษา
- ข. เป็นสารคดีสั้น ๆ รวม 7 ตอน
- ค. รู้สิ่งใดไม่รู้วิชา รู้วิชาทั่วรอบเป็นยอดดี
- ง. ผู้เขียนต้องการชี้ให้เห็นว่า การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน
- จ. การศึกษาช่วยให้คนฉลาดขึ้น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

อ่านบทประพันธ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 37 - 38

"บุญสมยอมยอมมิตรร้าย	รุมมา
มีพระปิยมหา	ราชเจ้า
ทรงเป็นประจักษ์	บุญ
หัดสอนเมฆร้ายเรา	รอยร่างจางลง"

37. คำประพันธ์ข้างต้นนี้ มีรูปแบบตรงกับข้อใด

- ก. กลอนหก
- ข. กาพย์ยานี
- ค. โคลงสอง
- ง. โคลงสาม
- จ. โคลงสี่สุภาพ

38. บทประพันธ์นี้ เน้นถึงเรื่องอะไร

- ก. ศัตรูของประเทศสยาม
- ข. ภูมิอากาศของประเทศสยาม
- ค. บุญญาธิการของพระปิยมหาราช
- ง. ความโศกเศร้าของประเทศสยาม
- จ. พระราชกรณียกิจของพระปิยมหาราช

อ่านร้อยกรองต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 39 - 40

"ภัยจากล่าน้ำเน่าเศร้าใจหาย

อากาศกลายเป็นพิษทุกซีกหน้

ล้วนเกิดโดยคนก่อวันก่อวัน

ไม่นานเข็ญก็กันฆ่าตนเอง"

39. ผู้แต่งร้อยกรองนี้มีจุดหมายอย่างไร

ก. ทำให้กลัว

ข. เตือนให้คิด

ค. พรรณาสภาพแวดล้อม

ง. บรรยายความคับแค้นใจ

จ. แสดงให้เห็นโทษของความผิดง่าย

40. ผู้แต่งร้อยกรองบทนี้มีความรู้สึกอย่างไร

ก. ชื่น

ข. ร้องใจ

ค. แค้นใจ

ง. สงสาร

จ. เสียหาย

อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 41 - 42

"...ความจริงดินกินทุกตารางนิ้วที่ยายและทาสร้างขึ้นมาเหล่านี้ก็เพื่อลูกของยายทั้งนั้น ชีวิตของยายเหี่ยวเฉาลงทุกวันทรัพย์สินสมบัติใด ๆ ก็หมดความหมายเสียแล้ว แม้วันยายก็จะเหลือเพียงตัวเปล่า ๆ ... ยายถวายที่ดินส่วนที่ห้าอันนอกเหนือไปจากส่วนที่ยายใช้อยู่อาศัยให้กับวัดบึงเตยเพื่อสร้างเป็นโรงเรียนสำหรับเด็ก ๆ ในละแวกนั้น..."

41. จากข้อความข้างต้นนี้ ยายมีความรู้สึกอย่างไร

- ก. เสียใจ
- ข. ว่างเหว
- ค. ของใจ
- ง. แค่นใจ
- จ. เสียหาย

42. คุณธรรมของยายในข้อใดที่ผู้อ่านควรเอาเป็นตัวอย่าง

- ก. รักลูก
- ข. อุตุน
- ค. เมตตา
- ง. ซื่อสัตย์
- จ. เสียสละ

อ่านเรื่อง "ห่วงใยปีกของเหลืออง" แล้วตอบคำถามข้อ 43 - 44

... ยุมปรีเป็นชาวเขาเผ่าท่งและ เป็นเผ่าเดียวที่ไม่นิยมใส่เสื้อผ้าและนุ่งกางเกง ชาวป่า เผ่านี้จะใช้ผ้าหรือเปลือกไม้ฉีกเป็นริ้ว ๆ ปีกแฉะของสัตว์ทอไม่ให้ดูจากตา ขน หากินระเหเรว่อนไป ไม่ไต่กิ่งกรรกรากเป็นที่ เป็นทาง... พวกยุมปรีมีความเคร่งครัด เป็นอย่างยิ่งที่จะไม่ให้ชนเผ่าอื่นได้พบเห็นเด็กและผู้หญิงของเขาเป็นอันขาด เขาถือว่าหากปล่อยให้เด็กและผู้หญิงออกมาสวมกับชนเผ่าอื่นแล้วจะเป็นการฉีกผี หรือฉีกสัตว์อย่างร้ายแรงที่เกี่ยว..."

43. จากเรื่องที่ย่านคำว่า "สัตว์" มีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. ประเพณี
- ข. ระเบียน
- ค. ขั้วบังคับ
- ง. กฎเกณฑ์
- จ. ขอบปฏิบัติ

44. จากเรื่องที่ย่านชาวเขาเผ่ายุมปรีมีจุดเด่นที่แตกต่างจากชาวเขาเผ่าอื่นอย่างไร

- ก. ชอบเปลือยกายเพราะอากาศร้อน
- ข. หอบผ้าใช้เองเพราะมีวัสดุในเมือง
- ค. ใช้ใบทองปลกปีกสำคัญของร่างกาย
- ง. ใช้ผ้าหรือเปลือกไม้ปลกปีกเฉพาะส่วนสำคัญ
- จ. ใช้ใบทองหรือเปลือกไม้ปลกปีกเฉพาะส่วนสำคัญ

45. "...ชาวเขมางเผ่าที่ต้องการแรงงานมักจะหาวิธีที่เลวร้าย โดยใช้นั่นหรือยาเสพติด
มอมเมาพวกบูมปรี"

จากข้อความข้างต้นนี้ นักเรียนเห็นว่ารัฐบาลควรมีนโยบายอย่างไรกับพวกบูมปรี

- ก. คุ่มครองไว้ โดยให้มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเดิม
 - ข. คุ่มครองไว้ โดยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้เท่าชาวเมือง
 - ค. คุ่มครองไว้ โดยให้อพยพลงมาทำมาหากินบนที่ราบ
 - ง. คุ่มครองไว้ โดยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้เจริญเท่าชาวเขาเผ่าอื่น
 - จ. คุ่มครองไว้ โดยสนับสนุนให้ไปรวมกับชาวเขาเผ่าอื่นที่เจริญกว่า
46. "ญี่ปุ่นผลิตสินค้าอย่างใหม่ ๆ กว้ด้นทุนการผลิตต่ำ เพื่อออกช่องโหว่ให้กับคนไทย
...คนไทยสบายกว่าเป็นไหน ๆ มีช่องโหว่ที่ตรงไหนญี่ปุ่นก็มาจุกให้ คนไทยเกิดมาเป็น
ชวคไม่ได้เกิดมาเป็นจุก ใครจะทำไม"
- จากข้อความข้างต้นนี้แสดงให้เห็นความสามารถของผู้เขียนในข้อใด
- ก. การถกกับความถึก
 - ข. การเลือกคำเฉพาะ
 - ค. การสร้างภาพพจน์
 - ง. การเล่นคำซ้ำ ๆ กัน
 - จ. การเปรียบเทียบที่เฉียบแหลม

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 47 - 48

"การซื้อขายของโคมี่ของแฉะ ผู้ซื้อควรพิจารณาถึงปริมาณและคุณภาพของสินค้านั้นเสียก่อน บางครั้งการมีของแฉะทำให้ปริมาณสินค้าที่ต้องการลดน้อยลง"

47. ข้อใดสอดคล้องกับข้อความข้างต้นมากที่สุด

ก. ความเชื่อมั่น

ข. ความตระหนี่

ค. ความรอบคอบ

ง. ความต้องการ

จ. ความพยายาม

48. ปริมาณสินค้าลดลงเนื่องจากสาเหตุใด

ก. ราคาสูง

ข. มีของแฉะ

ค. คุณภาพต่ำ

ง. สินค้าตกค้าง

จ. สินค้าล้นตลาด

อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 49 - 50

ชายที่มีวิชาสามารถ
รวมอยู่เป็นคู่เคียงกาย
เปรียบถึงทองของอันค่า
ยิ่งมองมองแล้วแต่รำพรรณ

หญิงฉลากของพรรณจันทร์ฉาย
หลายฝ่ายชื่นชมสมกัน
ไต่ไต่หยกมาเสวมนั้น
สำคัญสองข้างต่างก็"

49. ข้อความข้างต้นนี้ใช้โวหารชนิดใด

- ก. สาทกโวหาร
- ข. อุปลมาโวหาร
- ค. เทศนาโวหาร
- ง. บรรยายโวหาร
- จ. พรรณาโวหาร

50. "สำคัญของข้างต่างก็" ในที่นี้หมายถึงข้อใด

- ก. ชาย-หญิง
- ข. ถึงทอง-ไต่หยก
- ค. ทองมีค่า-ความดี
- ง. วิชา-ความฉลาก
- จ. หทัยสิน-ปัญญา

แบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน

คำชี้แจง

แบบทดสอบฉบับนี้ถามเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติของนักเรียน ขอให้
นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อความว่าสอดคล้องกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติ
ของนักเรียนมากที่สุด

วิธีตอบแบบทดสอบ ในแต่ละข้อจะมีช่องว่างให้นักเรียนเลือกตอบ 2 ช่อง คือใช่
และไม่ใช่ ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วทำเครื่องหมาย ✓
ให้ตรงกับช่องนั้น ๆ

การตอบแบบทดสอบฉบับนี้ไม่มีผลต่อคะแนนการเรียนของนักเรียนแต่ประการใด
นักเรียนมีอิสระในการตอบอย่างเต็มที่ คำตอบของนักเรียนจะมีประโยชน์และมีคุณค่า
มากที่สุดก็ต่อเมื่อนักเรียนตอบตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อความ		ความคิดเห็นหรือการปฏิบัติ		ใช่	ไม่ใช่
(๐)	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจ เมื่อเพื่อนถูกทำผิดเพราะตอบคำถามไม่ได้				
(๐๐)	ข้าพเจ้าไม่ชอบทำงานร่วมกับคนอื่น เพราะทำใจยอมรับความคิดเห็นของเขาไม่ได้				

แบบทดสอบวัดความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 ข้อ เวลา 20 นาที

ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือโดยให้ตรงหรือใกล้เคียง กับลักษณะของนักเรียนมากที่สุดลงในกระดาษคำตอบ

ข้อความ ความคิดเห็นหรือการปฏิบัติ	ใช่	ไม่ใช่
1. ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดใจที่ต้องออกหน้าการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกับข้าพเจ้า		
2. ข้าพเจ้าพร้อมที่จะรับความคิดเห็นใหม่ ๆ ซึ่งเป็นมติของกลุ่มไปปฏิบัติ		
3. ข้าพเจ้ายอมรับในความสามารถของเพื่อน แม้จะอยู่คนละกลุ่มก็ตาม		
4. ข้าพเจ้ามักจะมีอคติกับเพื่อนที่ไม่เห็นด้วยกับความคิดของข้าพเจ้า		
5. ข้าพเจ้าไม่ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น เพราะหาใจยอมรับความคิดเห็นของเขาไม่ได้		
6. ข้าพเจ้าสามารถรับฟังเรื่องบางเรื่องได้จนจบ แม้เรื่องนั้นจะไม่ถูกใจ		
7. ถ้าเพื่อนคนใดต้องการให้ข้าพเจ้าอธิบายข้อความบางตอนที่ไม่เข้าใจ ข้าพเจ้ายินดีที่จะให้ความช่วยเหลือ		
8. ในการทำงานกลุ่ม ถ้าข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าจะไม่ไปถึงเพื่อนคนอื่น ๆ		

ข้อความ	ความคิดเห็นหรือการปฏิบัติ	ใช่	ไม่ใช่
9.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจเมื่อเพื่อนถูกทำโทษ เพราะทอชมค่าตามไม่ได้		
10.	ถ้าเพื่อนคนใดมีปัญหาด้านการเรียน ข้าพเจ้ามักจะให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ		
11.	ข้าพเจ้าไม่ชอบคบกับเพื่อนที่ถูกครูทำโทษหรือขมขื่น ฤ		
12.	ข้าพเจ้ารู้สึกสงสารเมื่อเห็นเพื่อนบางคนนั่งซึมเหม่อ หรือไม่พูดกับใครหรือถูกครูทำโทษอย่างรุนแรง		
13.	เมื่อเพื่อนในกลุ่มถูกทำโทษ ข้าพเจ้ามักจะสนใจเพราะไม่ใช่หน้าที่		
14.	ข้าพเจ้าไม่ชอบชี้แจงเหตุผลเมื่อเพื่อน ๆ มีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้าพเจ้า		
15.	ข้าพเจ้าชอบพูดกับเพื่อนในกลุ่มอย่างมีเหตุผลหรือตรงไปตรงมา		
16.	เมื่อเกิดความคิดเห็นขัดแย้งกันในกลุ่ม ข้าพเจ้าสามารถพูดประนีประนอมได้		
17.	ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลใจเมื่อต้องออกไปรายงานผลหน้าชั้น		
18.	ข้าพเจ้าไม่กล้าแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุม เพราะข้าพเจ้ามักจะพูดวกไปวนมา		
19.	เมื่อเกิดการถกเถียงกันในที่ประชุม ข้าพเจ้าสามารถพูดลดความตึงเครียดได้		
20.	เมื่อไม่มีใครกล้าทอชมค่าตาม เพื่อน ๆ มักจะเสนอให้ข้าพเจ้าทอชมทุกครั้ง		

ภาคผนวก ค

แผนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

แผนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

คาบที่ 1 - 2

เรื่อง พระบรมราโชวาท

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป เพื่อให้นักเรียน

1. เข้าใจสารที่สำคัญที่สุดและสารที่สำคัญรอง ๆ ลงมาในพระบรมราโชวาท
2. ได้รับความรู้ คำแนะนำและข้อเตือนใจอันก่อปรัญญาสาระประโยชน์ ตามที่ปรากฏในพระบรมราโชวาท

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

1. บอกสารที่สำคัญที่สุดและสารที่สำคัญรอง ๆ ลงมาได้
2. ชี้ออกโครงสร้างของพระบรมราโชวาทได้ว่าตอนใดเป็นส่วนนำ ส่วนคำเป็น เรื่อง และส่วนสรุป

ประสบการณ์เดิม

นักเรียนเคยฟังพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่พระราชทาน เนื่องในโอกาสต่าง ๆ มาบ้างแล้ว

เนื้อหา

1. เรื่องพระบรมราโชวาท ในหนังสือภาษาไทยสุวรรณหรรษกิจกัมม์ เล่ม 2 หน้า 1 - 6
2. บทนำเรื่อง
3. พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณะอาจารย์ ครูและนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวล

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือภาษาไทย ชุดวรรณวิจิตร ชั้น 2
2. พระบรมฉายาลักษณ์ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ
3. แผนภูมิเพลง "สุกตีมหาราชา"
4. สมุทภาพรพระราชกรณียกิจ
5. คำประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ
6. เอกสารหมายเลข 1 เกม "รวมใจ"
7. เอกสารหมายเลข 2 ใบสั่งเกตุการณ์ (เกม "รวมใจ")
8. เอกสารหมายเลข 3 ใบสั่งเกตุการณ์ (การรายงาน)
9. กระดาษชาร์ตสีขนาด 12" x 15" จำนวน 5 แผ่น
10. กระดาษคำขวัญขนาด 8" x 10" จำนวน 5 แผ่น

ลำดับขั้นการสอน

1. ขั้นนำ

1.1 ครูนำพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน ในพระอิริยาบถต่าง ๆ มาให้นักเรียนดู จากนั้นก็สนทนาถึงพระราชกรณียกิจของพระองค์

1.2 ครูนำแผนภูมิเพลง "สกุขิมหาราช" ติดไว้บนกระดานดำ ให้นักเรียนร้องพร้อมกัน

1.3 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากเนื้อเพลง

2. ขั้นสอน

2.1 ครูคัดเลือกนักเรียนที่อ่านคล่องมาอ่านคำประพันธ์เฉลิมพระเกียรติฯ ให้เพื่อนฟังเป็นตัวอย่าง

2.2 ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จากคำประพันธ์ที่ได้อ่านและฟัง

2.3 ครูเล่าพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้นักเรียนฟังพอสังเขป

2.4 ให้นักเรียนทุกคนอ่านเนื้อหาเรื่องโดยอ่านจับใจความสำคัญ ครูให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

2.5 ครูให้นักเรียนแข่งขันเล่นเกม "รวมใจ" (เอกสารหมายเลข 1) โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม (แบ่งตามเลขที่) กลุ่มละ 8 คน ขออาสาสมัครกลุ่มละ 1 คน อาสาสมัครรับใบสั่งเกมการัน (เอกสารหมายเลข 2) แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ

2.6 ครูแจกชิ้นส่วนให้กลุ่มละ 24 ชิ้น นักเรียนแต่ละกลุ่มจะต้องช่วยกันต่อชิ้นส่วนเป็นรูปหัวใจให้เข้ากันโดยสนิท โดยคำที่เขียนไว้ในชิ้นส่วนทั้ง 2 ต้องต่อกันได้ใจความ (ถ้าต่อรูปหัวใจได้ แค่ว่าหนังสือไม่ต่อกันก็ถือว่าใช่ ไม่ใช่ก็ต้องหา clue ใหม่)

2.7 เมื่อนักเรียนต่อรูปหัวใจได้ครบทั้ง 12 คำแล้ว ให้นักเรียนช่วยกันหาความหมายของคำเหล่านั้น บอกด้วยว่าคำใดเป็นคำราชาศัพท์ โดยทำในกระดานที่ครูแจกให้ใช้เวลา 15 นาที

2.8 ครูให้นักเรียนกลุ่มเดิม แยกขออาสาสมัครคนใหม่ กลุ่มละ 1 คน โดยให้อาสาสมัครรับใบสั่งเกมการัน (เอกสารหมายเลข 3)

2.9 นักเรียนแต่ละกลุ่มจะต้องศึกษาในประเด็นต่อไปนี้ ให้นักเรียนกลุ่มละ

20 นาที

- ก. สารที่สำคัญที่สุดและที่สำคัญรอง ๆ ลงมาของพระบรมราโชวาทองค์ที่ 1 คืออะไร
- ข. พระบรมราโชวาทขององค์ที่ 1 เริ่มต้นด้วยวิธีใด คล้ายคลึงไปอย่างไร และลงสรุปในลักษณะใด
- ค. มีคำ กลุ่มคำ หรือประโยคใดในพระบรมราโชวาทที่นักเรียนเห็นว่ามีความสำคัญเป็นพิเศษในข้อที่ช่วยแสดงความคิดให้แจ่มแจ้ง กระชับ และมีชีวิตชีวา
- ง. เหตุใดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่คณะอาจารย์ ครูและนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวล
- จ. พระบรมราโชวาทที่อัญเชิญมาให้เด็กนักเรียนเรียน ถ้าพิจารณาในแง่ของการสื่อสารแล้ว องค์ประกอบของการสื่อสารมีอะไรบ้าง ให้ระบุเป็นข้อ ๆ ให้เข้าใจชัดเจน โดยบอกว่า องค์ประกอบแต่ละข้อนั้นได้แก่อะไร
- ฉ. เหตุใดจึงกล่าวว่า วาทีของบุคคลอาจกลายเป็นวรรณกรรมร้อยแก้วที่มีคุณค่ายิ่งใดในภายหลัง

2.10 ให้นักเรียนกลุ่มส่งตัวแทนรายงานผล กลุ่มละ 5 นาที

3. ชั้นอภิปรายวิเคราะห์

- 3.1 ครูให้ผู้ส่ง เถกการณ์รายงานสิ่งที่ตนส่งเถก
- 3.2 ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.2.1 สารที่สำคัญที่สุดและสารที่สำคัญรอง ๆ ลงมาของพระบรมราโชวาท มีว่าอย่างไร
 - 3.2.2 โครงสร้างของพระบรมราโชวาทตอนใดเป็นส่วนนำ ส่วนคำเป็นเรื่อง และส่วนสรุป
 - 3.2.3 ถ้อยคำสำนวนในพระบรมราโชวาทมีประสิทธิผลในการสื่อสารอย่างไรบ้าง

- 3.3 ครูให้นักเรียนอภิปรายถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่มในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.3.1 การวางแผนร่วมกันก่อนทำงานกลุ่มมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร
 - 3.3.2 กลุ่มที่ทำงานเสร็จหรือช้าเป็นเพราะอะไร
 - 3.3.3 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรเมื่อสมาชิกในกลุ่มคัดค้านหรือสนับสนุน

ความคิดของเรา

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ ครูถามนักเรียนว่า

- 4.1 ทระบรมราโชวาทนี้สามารถใช้แก้ไขใครได้บ้าง
- 4.2 นักเรียนจะประยุกต์ความรู้หรือข้อคิดต่าง ๆ จากทระบรมราโชวาทไปใช้ในโอกาสใดบ้าง

4.3 ครูมอบหมายการบ้านให้นักเรียนกลุ่มเดิมไปหาพระราชดำรัสหรือทระบรมราโชวาท ของทระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กลุ่มละ 1 เรื่อง แล้วทำรายงานตามแนวต่อไปนี้

- 4.3.1 รูปแบบของงานเขียนที่อ่าน
- 4.3.2 ใช้กลวิธีอย่างไรในการนำเสนอเรื่องนั้น ๆ
- 4.3.3 สารที่สำคัญที่สุดและสารที่สำคัญรอง ๆ ลงมาคืออะไร
- 4.3.4 แยกเนื้อหาออกเป็นส่วน ๆ ให้เห็นว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน

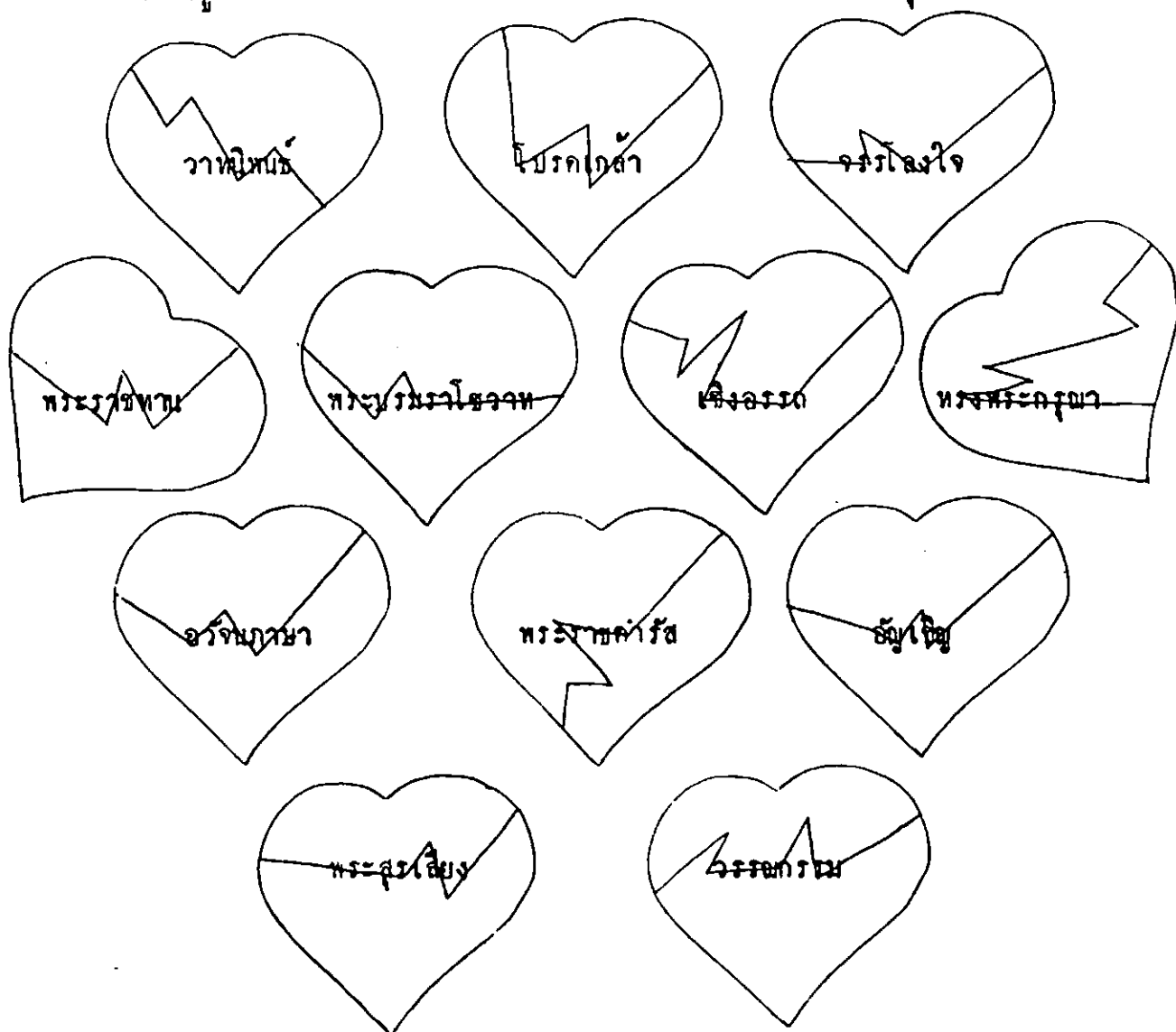
อย่างไร เมื่อไร

5. การประเมินผล

- 5.1 การทอค่าถาม
- 5.2 การรายงานหน้าชั้น
- 5.3 การแสดงความคิดเห็น
- 5.4 การตรวจผลงาน

เอกสารหมายเลข 1 เกม "รวมใจ"

ชิ้นส่วนรูปหัวใจซึ่งตัดออกจากกัน แล้วนำมาต่อกันในการทำกิจกรรมกลุ่ม

เอกสารหมายเลข 2 ใบสังเกตการณ์ (เกม "รวมใจ")

กลุ่ม

ผู้สังเกตการณ์

1. บรรยายลักษณะทำกิจกรรมเป็นอย่างไบ้าง
2. พฤติกรรมอะไรที่เป็นอุปสรรคต่อการทำกิจกรรมครั้งนี้
3. สมาชิกในกลุ่มให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมหรือไม่ อย่างไร
4. ผู้มีบทบาทมากที่สุดในกลุ่มนี้คือใคร เขาปฏิบัติอย่างไร
5. กลุ่มนี้มีวิธีค่าเป็นกิจกรรมอย่างไร งานสำเร็จหรือไม่ เพราะอะไร
6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เอกสารหมายเลข 3 ใบสั่ง เอกการณ์ (การรายงานหน้าชั้น)

กลุ่ม

ผู้สั่ง เอกการณ์

1. กลุ่มนี้เริ่มต้นทำงานกันอย่างไร มีการแบ่งหน้าที่กันหรือไม่
.....
2. บรรยากาศในการทำงานกลุ่มเป็นอย่างไรบ้าง
.....
3. สมาชิกในกลุ่มให้ความร่วมมือในการทำงานหรือไม่ อย่างไร
.....
4. สมาชิกคนใดที่ผูกขาดการพูดแต่เพียงผู้เดียวชื่อ
เพราะอะไร
.....
5. ความรู้อีกของหัวข้องานกลุ่มนี้สำเร็จเพราะใคร ชื่อ
เพราะอะไร
.....
6. กลุ่มนี้มีปัญหาในการทำงานหรือไม่
สมาชิกในกลุ่มมีวิธีการในการแก้ปัญหาอย่างไร
.....
7. ประธานกลุ่มมีวิธีการอย่างไรที่จะให้สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกันทำงาน
.....

ตอนที่ 3 - 4
เรื่อง พระบรมราโชวาท
เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป เพื่อให้นักเรียน

1. เข้าใจสารที่สำคัญที่สุดและสารที่สำคัญรอง ๆ ลงมาของพระบรมราโชวาท
2. ได้รับความรู้ คำแนะนำและข้อเตือนใจอันก่อให้เกิดประโยชน์ ตามที่ปรากฏในพระบรมราโชวาท
3. ตระหนักถึงคุณค่าของความคิดที่ก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าของการแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นภาษา

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

1. บอกสารที่สำคัญที่สุดและสารที่สำคัญรอง ๆ ลงมาได้
2. ชี้ออกโครงสร้างของพระบรมราโชวาทได้ว่าตอนใดเป็นส่วนนำ ส่วนคำเป็น เรื่องและส่วนสรุป
3. อธิบายข้อแตกต่างระหว่างพระบรมราโชวาทที่เรียบเรียงเป็นวาทนิพนธ์ล่วงหน้า กับพระบรมราโชวาทที่ไม่มีวาทนิพนธ์ล่วงหน้าได้
4. อธิบายได้ว่าพระบรมราโชวาทนี้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันของบุคคลทั่วไป

ประสบการณ์เดิม

นักเรียนได้เรียนพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่คณะอาจารย์ ครูและนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวล มาตั้งแต่ตอนที่แล้ว

เนื้อหา

เรื่องพระบรมราโชวาท ในหนังสือภาษาไทยชุดวรรณวิจักขณ์ เล่ม 2 หน้า 1 - 6
พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่คณะศูนย์กลาง
นักเรียนอาชีวศึกษาแห่งประเทศไทย

สื่อการเรียน

1. หนังสือภาษาไทย ชุดวรรณวิจักขณ์ เล่ม 2
2. เอกสารหมายเลข 1 ใบสังเกตการณ์ (เกม "สามเหลี่ยมมหัศจรรย์")
3. เอกสารหมายเลข 2 เกม "สามเหลี่ยมมหัศจรรย์"
4. กระดาษชาร์ตสี ขนาด 12" x 15" จำนวน 5 แผ่น
5. กระดาษคำทาบ ขนาด 4" x 5" จำนวน 5 แผ่น
6. ซีเมจิก

ลำดับขั้นตอน

1. ชั้นนำ

- 1.1 ครูให้นักเรียนเล่าเรื่องย่อพระบรมราโชวาท องค์ที่ 1
- 1.2 ครูให้นักเรียนแยกสารที่สำคัญที่สุดและสารที่สำคัญรอง ๆ ลงมาของพระบรมราโชวาท
- 1.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน (โดยจับฉลากเลือกสี) ใครได้สีเดียวกันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน ขออาสาสมัครกลุ่มละ 2 คน อาสาสมัครรับใบสังเกตการณ์ (เอกสารหมายเลข 1)
- 1.4 ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขาธิการ

2. ขั้นตอน

- 2.1 ครูบอกนักเรียนว่า จะให้แต่ละกลุ่มแข่งขันเล่นเกม "สามเหลี่ยมมหัศจรรย์" (เอกสารหมายเลข 2) กลุ่มไหนจะได้รับรางวัล
- 2.2 ครูอธิบายกติกาของเกม "สามเหลี่ยมมหัศจรรย์" ให้นักเรียนฟัง
- 2.3 เมื่อข้อขึ้นส่วนเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าให้ทุกคนแล้ว ให้ทุกคนในกลุ่มยืนขึ้น แล้วปรบมือพร้อมกัน จากนั้นให้เลขาธิการกลุ่มมารับเอกสารคำราชศัพท์จากครู
- 2.4 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันหาความหมายของคำราชศัพท์ หว่าในกระดาษที่ครูแจกให้ (ให้เวลาทำกิจกรรม 20 นาที)
- 2.5 ครูให้นักเรียนทุกกลุ่มอ่านพระบรมราโชวาทองค์ที่ 2 พร้อมกัน โดยอ่านออกเสียงย่อหน้าที่ 1 และ 2 จากย่อหน้าที่ 3 ไปจนจบให้อ่านจับใจความสำคัญ
- 2.6 ครูให้นักเรียนกลุ่มเดิม แสดงความคิดเห็นตามหัวข้อต่อไปนี้ (ให้เวลา 20 นาที)

ก. สารที่สำคัญที่สุดและที่สำคัญรอง ๆ ลงมาของพระบรมราโชวาท องค์ที่ 2 คืออะไร

ข. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเริ่มต้นและลงสรุปอย่างไรในการพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่คณะนักเรียนอาชีวศึกษา

ค. เหตุใดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงพระราชทานพระบรมราโชวาท
องค์ที่ 2

ง. นอกจากบรรดาคณะบุคคลที่ได้เฝ้าฯ โดยใกล้ชิดเพื่อรับพระราช-
ทานพระบรมราโชวาทองค์นี้แล้ว บุคคลกลุ่มอื่นกลุ่มใดบ้างที่อาจได้รับประโยชน์จากพระบรม-
ราโชวาทนี้ ให้บอกโดยที่ เหตุผลประกอบด้วย

จ. ข้อแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของพระบรมราโชวาททั้ง 2 องค์นี้
มีอะไรบ้าง

2.7 ให้แต่ละกลุ่มจับฉลากว่า กลุ่มใดจะได้รายงานก่อน ให้เวลารายงาน
กลุ่มละ 5 นาที และให้ศึกษางานกลุ่มไว้ที่บอร์ดหน้าชั้น

2.8 ครูชมเชยผลงานของแต่ละกลุ่ม

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์

3.1 ครูให้ผู้สังเกตการณ์รายงานสิ่งที่ตนสังเกต

3.2 ครูให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ความหัวข้อต่อไปนี้

3.2.1 สารที่สำคัญที่สุดและที่สำคัญรอง ๆ ลงมา ของพระบรมราโชวาท

มีอะไรบ้าง

3.2.2 โครงสร้างของพระบรมราโชวาทตอนใดเป็นส่วนนำ ส่วน
คำเป็นเรื่องและส่วนสรุป

3.2.3 พระบรมราโชวาทที่เรียบเรียงไว้เป็นวาทนิพนธ์ล่วงหน้า
กับพระบรมราโชวาทที่ไม่มีวาทนิพนธ์ล่วงหน้ามีข้อแตกต่างกันอย่างไร

3.2.4 พระบรมราโชวาทนี้มีประโยชน์ในวิถีประจำวันของบุคคล
ทั่วไปอย่างไร

3.3 ครูให้นักเรียนอธิบายถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่มความหัวข้อต่อไปนี้

3.3.1 ในขณะเล่นเกม นักเรียนมีความกังวลหรือไม่ อย่างไร

3.3.2 เมื่อนักเรียนต่ออุปสรรคเสียใจได้เสร็จก่อนคนอื่น ๆ นักเรียน

รู้สึกอย่างไร

3.3.3 การรู้จักให้กำลังใจซึ่งกันและกันมีความสำคัญหรือไม่ เพราะอะไร

3.3.4 มีวิธีการอย่างไรสมาชิกในกลุ่มจึงจะมีโอกาสแสดงความคิดเห็น

อย่างทั่วถึง

3.3.5 ทำไมต้องช่วยเหลือกันและกันในการทำงานกลุ่ม

3.3.6 เมื่อเกิดความขัดแย้งทางความคิดทำให้บรรยากาศภายในกลุ่ม

ถึงเครียด นักเรียนมีวิธีการแก้ไขสถานการณ์นั้นอย่างไร

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ครูถามนักเรียนว่า

4.1 พระบรมราโชวาทนี้สามารถใช้กับใครได้บ้าง

4.2 เราสามารถนำข้อความในพระบรมราโชวาทไปใช้ในโอกาสใดได้บ้าง

4.3 ครูมอบหมายให้นักเรียนทำการบ้าน ซึ่งมี 2 ข้อ คือ

ก. จงนำคำต่อไปนี้มาแต่งประโยคให้ได้ความสมบูรณ์และถูกต้อง

(พระราชทาน พระบรมราโชวาท ธัญเชิญ และพระราชดำรัส)

ข. มีคำ กลุ่มคำ หรือประโยคใดในพระบรมราโชวาท ที่นักเรียน
เห็นว่ามีความสำคัญเป็นพิเศษในข้อที่ช่วยแสดงความคิดได้แจ่มแจ้ง มีวิธีคิด

5. การประเมินผล

5.1 การตอบคำถาม

5.2 การรายงานหน้าชั้น

5.3 การอภิปราย

5.4 การตรวจผลงาน

เอกสารหมายเลข 1 ใบสังเกตการณ์

กลุ่มที่

ผู้สังเกตการณ์

กิจกรรมที่ 1 เกม "สามเหลี่ยมมหัศจรรย์"

1. กลุ่มนี้เริ่มต้นทำงานกันอย่างไร
2. ใครบ้างที่ทำผิดพลาด ผิดอย่างไร
3. ใครช่วยให้กลุ่มทำงานได้สำเร็จ เขาช่วยอย่างไร
4. พฤติกรรมอะไรที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานครั้งนี้
5. บรรยากาศของการทำงานกลุ่มเป็นอย่างไร

กิจกรรมที่ 2 การรายงาน

1. การทำงานกลุ่มเป็นอย่างไร ร่วมมือกันหรือไม่
2. สมาชิกในกลุ่มคนใดที่ไม่รับผิดชอบในการทำงานบ้าง
3. เมื่อเกิดความขัดแย้งภายในกลุ่ม มีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร
4. การทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดหรือไม่ เพราะอะไร
5. ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในกลุ่มคือ ชื่อ
- เขาปฏิบัติอย่างไร
6. มีผู้แสดงพฤติกรรมต่อไปนี้หรือไม่
- ☐ ทุทโคยใช้อารมณ์ เพราะ
- ☐ เอางานอื่นขึ้นมาทำ เพราะ
- ☐ ทุทชัคผู้อื่น เพราะ
- ☐ แย่งกันทุท เพราะ
- ☐ อื่น ๆ

เอกสารหมายเลข 2 เกม "สามเหลี่ยมมหัศจรรย์"

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อวิเคราะห์วิธีการของการร่วมมือในการแก้ปัญหาในกลุ่ม
2. เพื่อแสดงให้เห็นปัญหา อุปสรรคและองค์ประกอบในการทำงานร่วมกัน

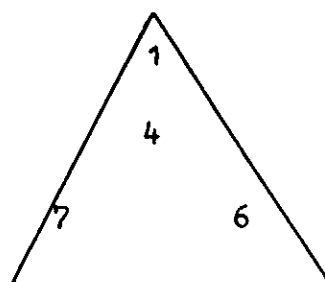
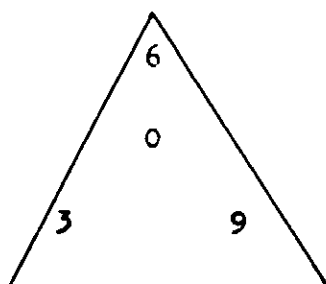
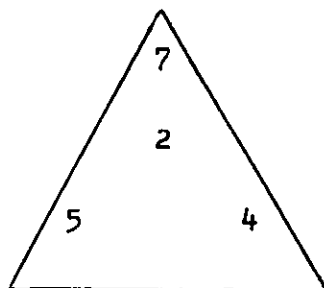
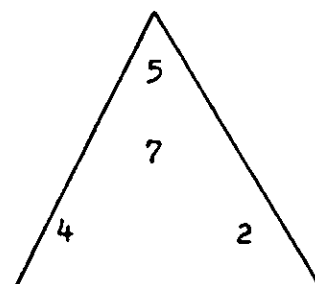
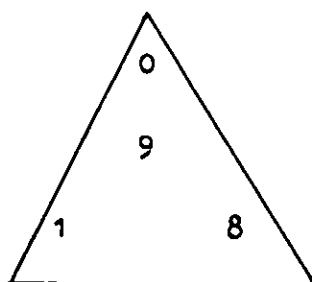
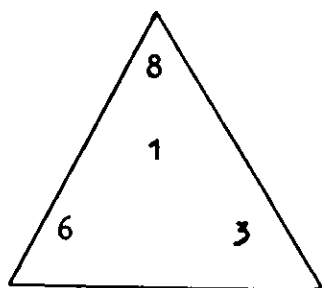
ขนาดของกลุ่ม

จำนวน 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ กลุ่มละ 2 คน

เวลา 15 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษแข็งสี่เหลี่ยมทั้ง 2 ด้าน ตัดเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า จำนวน 6 รูป ต่อ 1 กลุ่ม
2. สามเหลี่ยมด้านเท่าแต่ละรูป เขียนตัวเลขไว้บนกระดาษทั้ง 2 ด้าน
3. รูปสามเหลี่ยมด้านเท่า มีลักษณะดังนี้

เกม "สามเหลี่ยมมหัศจรรย์"

การดำเนินการ

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน แต่ละกลุ่มจะได้รับซองบรรจุชิ้นส่วนของรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าคนละ 1 ซอง (ซองละ 4 รูป) ซึ่งเมื่อนำมาต่อกันจะได้รูปสามเหลี่ยมด้านเท่าขนาดเท่า ๆ กันทั้งหมด 6 รูป
2. งานของกลุ่มจะถือว่าสำเร็จก็ต่อเมื่อสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม มีรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าขนาดเท่า ๆ กัน ทรงหน้าคนละ 1 รูป และจำนวนเลขบนสามเหลี่ยมจะต้องนับรวมกันได้ เป็นจำนวน 18 โดยตัวเลขในรูปสามเหลี่ยมนั้นไม่ซ้ำกันเลย
3. กฎการการเล่น มีดังนี้
 - ก. ห้ามพูด
 - ข. ห้ามขอหรือแบ่งชิ้นส่วนของคนอื่น
 - ค. ให้ชิ้นส่วนแก่คนอื่นได้ แต่ต้องส่งให้ตัวต่อตัว
4. การทำงานจะสำเร็จได้ สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องสังเกตกันและกันว่าใครต้องการอะไร หากมีสมาชิกที่ไม่ยอมเสียสละชิ้นส่วนของตนบ้าง งานก็จะไม่สำเร็จ กลุ่มใดทำงานเสร็จให้ทุกคนปรบมือพร้อมกัน

คาบที่ 5 - 6

เรื่อง เราคือลูกของแม่พระธรณี

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป เพื่อให้นักเรียน

1. เข้าใจความหมายและลักษณะของเรื่องนั้น
2. รู้จักวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้น

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความหมายของเรื่องสั้นได้
2. บอกข้อดีข้อเสียของเรื่องสั้นได้
3. บอกองค์ประกอบของเรื่องสั้นได้

ประสบการณ์เดิม

1. นักเรียนเคยอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ มาก่อนแล้ว
2. นักเรียนรู้จักงานเขียนในรูปแบบต่าง ๆ มานานแล้ว

เนื้อหา

เรื่อง เราคือลูกของแม่พระธรณี ในหนังสือภาษาไทย ชุควรรณวิจิตรณ์ เล่ม 2
หน้า 77 - 79

มหน้าเรื่อง

1. ความหมายของเรื่องสั้น
2. ลักษณะของเรื่องสั้น
3. องค์ประกอบของเรื่องสั้น (โครงเรื่อง ตัวละครและฉาก)

สื่อการเรียน

1. หนังสือเรียนภาษาไทย ชุควรรณวิจิตรณ์ เล่ม 2
2. ภาพสุนัข
3. หนังสือเรื่องสั้นที่เก็บ 2 - 3 เล่ม
4. กระดาษชาร์ตสีขนาด 12 " x 15" จำนวน 5 แผ่น
5. สีเมจิก
6. เอกสารหมายเลข 1 ใบสั่งเกตุการณ์
7. เอกสารหมายเลข 2 เกม "สมาชิกกันไ้งานเร็ว
8. เอกสารหมายเลข 3 เรื่องสั้นคืออะไร โครงเรื่องและข้อชักแย้ง
ตัวละครในเรื่องสั้น ฉากของเรื่องสั้น กลวิธีในการเขียนเรื่องสั้น

ลำดับขั้นการสอน

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูนำภาพสุนัขพันธุ์ต่าง ๆ มาให้นักเรียนดู
- 1.2 ครูสนทนากับเรื่องมของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ว่าคงด้วย
คำประพันธ์ประเภทใด

- 1.3 ครูนำเรื่องสั้นที่เก็บมาให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง 2 - 3 เล่ม

1.4 แบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน (โดยวิธีนับ 6) ที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ กลุ่มละ 2 คน ผู้สังเกตการณ์รับใบสังเกตการณ์ (เอกสารหมายเลข 1) พร้อมคำชี้แจงในการทำงานจากครู

1.5 ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ

2. ขั้นสอน

2.1 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแข่งขันเล่นเกม "สามัคคีกันทำงานเร็ว"

(เอกสารหมายเลข 2)

2.2 ครูชูของอุปกรณ์การเล่น เกม แล้วอธิบายกติกาให้นักเรียนฟัง ให้เวลาแข่งขันเกม 15 นาที กลุ่มที่ชนะจะได้รางวัล

2.3 ครูให้กลุ่มที่ต่อรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ได้แล้วให้ทูลูกทูลตัวเลขที่อยู่ด้านหลังรูปสี่เหลี่ยม

2.4 ครูแจกเอกสารตามหมายเลขที่แต่ละกลุ่มต่อได้ ซึ่งมี 5 หัวข้อดังนี้

(เอกสารหมายเลข 3)

2.4.1 ความหมายและลักษณะของเรื่องสั้น

2.4.2 โครงเรื่องและข้อชักแย้ง

2.4.3 ตัวละครของเรื่องสั้น

2.4.4 ฉากของเรื่องสั้น

2.4.5 ก่อวิธีในการแต่งเรื่องสั้น

2.5 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปเนื้อหาจากเอกสารที่แจกให้ พร้อมเก็บศึกษาจากบทนำเรื่อง เราคือลูกของแม่พระธรณี หน้า 77 - 79 เพิ่มเติม

2.6 ให้นักเรียนช่วยกันเรียบเรียงสาระสำคัญของผลงานของกลุ่ม ทำในกระดานชาร์ตที่แจกให้ พร้อมสีเมจิก

2.7 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานผลงานชิ้น แล้วศึกษางานของกลุ่มไว้ที่บอร์ดหน้าชั้น

3. ขั้นอภิปรายวิเคราะห์

3.1 ให้ผู้สังเกตการณ์แต่ละกลุ่มรายงานสิ่งที่ตนสังเกต

- 3.2 ครูกับนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.2.1 ให้นักเรียนบอกความหมายข้อขัดแย้งและลักษณะของ เรื่องสั้น
 - 3.2.2 ให้นักเรียนบอกองค์ประกอบของ เรื่องสั้นว่ามีอะไรบ้าง
- 3.3 ครูให้นักเรียนอภิปรายถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่มตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.3.1 ในขณะที่เล่นเกม นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร
 - 3.3.2 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการทำงานกลุ่ม
 - 3.3.3 ทำไมเราต้องช่วยเหลือกันและกันในการทำงานกลุ่ม

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ครูถามนักเรียนว่า

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของ เรื่องสั้น ควรพิจารณาคำใดบ้าง

ครูมอบหมายการบ้านให้นักเรียนทำกิจกรรม โดยพิจารณาข้อความจากเอกสาร

ที่แจกให้ว่าใช้กลวิธีในการแต่งแบบใด

5. การประเมินผล

- 5.1 การตอบคำถาม
- 5.2 การรายงานหน้าชั้น
- 5.3 การตรวจผลงาน

เอกสารหมายเลข 1 ใบสังเกตการณ์

กลุ่มที่

ผู้สังเกตการณ์ คือ 1.

2.

ให้ผู้สังเกตการณ์สังเกตการทำงานของกลุ่มที่ตนรับผิดชอบ ดังนี้

1. เกม "สามัคคีกันทำงานเร็ว"

1.1 ผู้ที่ก่อรูปสี่เหลี่ยมได้สำเร็จเป็นคนแรกในกลุ่มคือ

เพราะ

1.2 ผู้ที่ทำงานของตนเสร็จแล้วก็พยายามช่วยเหลืองานของคนอื่นคือ

เพราะ

1.3 ผู้ที่แสดงความกังวลใจในการทำงานของตนคือ

เพราะ

1.4 ผู้ที่พยายามฝ่าฝืนกติกา คือ

เพราะ

2. กิจกรรมการสรุปเนื้อหาจากเอกสาร

2.1 บรรยายภาคในการทำงานกลุ่มเป็นอย่างไร

2.2 กลุ่มนี้วางแผนงานอย่างไร

2.3 สมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบในงานอย่างไร เพียงไร

2.4 ผู้รายงานหน้าชั้นในกลุ่มนี้คือใคร

2.4.1 สิ่งที่น่าสนใจ เช่น ☐ ใช้ภาษาถูกต้อง

☐ พูดได้ตรงประเด็น

☐ อื่น ๆ ระบุ

2.4.2 สิ่งที่ควรปรับปรุงคือ

เอกสารหมายเลข 2 เกม "สามัคคีกันทำงานเร็ว"

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อวิเคราะห์วิธีการให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาในกลุ่ม
2. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนยอมรับพฤติกรรมของตน
3. เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน

ขนาดของกลุ่ม

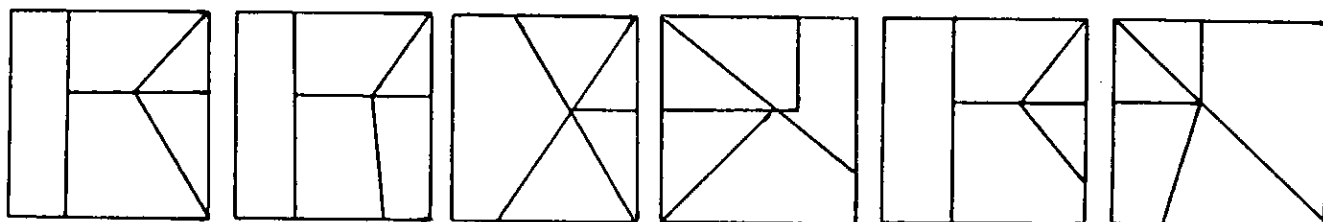
จำนวน 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์กลุ่มละ 2 คน

เวลา 20 นาที

อุปกรณ์

แผ่นกระดาษสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด $4" \times 4"$ จำนวน 6 แผ่น แบ่งเป็นส่วน ๆ

ทั้งภาพ

แผ่นที่ 1

แผ่นที่ 2

แผ่นที่ 3

แผ่นที่ 4

แผ่นที่ 5

แผ่นที่ 6

เอกสารหมายเลข 3 เรื่องสั้นคืออะไร

เรื่องสั้น เป็นศัพท์เฉพาะ หมายถึง วรรณกรรมร้อยแก้วสั้น เจาะลึกประเภทหนึ่ง มีโครงเรื่องซึ่งประกอบด้วยเหตุการณ์ ตัวละครในเรื่องมีน้อย ข้อขัดแย้งหรือปัญหาชีวิตของตัวละครจึงมีน้อยไปด้วย และมักมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของคนทั่วไป เรื่องสั้นคล้ายกับนวนิยาย คือเนื้อเรื่องผู้แต่งพยายามแต่งให้สมจริงตามลักษณะชีวิตมนุษย์ เรื่องสั้นต่างจากนวนิยายประการสำคัญคือ นวนิยายกล่าวถึงชีวิตคนหลายคน หลายบ้านและมีเหตุการณ์ในเรื่องซับซ้อนหลายเหตุการณ์ แต่เรื่องสั้นมีน้อย อีกประการหนึ่งตัวละครในนวนิยายอาจพัฒนาลักษณะนิสัยเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ของคนในเรื่อง แต่ตัวละครในเรื่องสั้นจะค่อย ๆ เปลี่ยนไม่ได้ ถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยจะต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะขนาดของเรื่องบังคับอยู่

เนื้อเรื่องของเรื่องสั้นจะเกี่ยวข้องกับอะไรก็ได้ อาจเป็นเรื่องชวนขัน การบงกช เรื่องลึกลับ เรื่องมีเค้าความจริง เรื่องเหนือธรรมชาติ เทนนิส การชกมวย และเรื่องเกี่ยวกับลักษณะนิสัยหรือจิตใจมนุษย์ หรือเรื่องเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ก็ได้ทั้งสิ้น

เอกสารหมายเลข 3 โคร่งเรื่องและข้อขัดแย้ง

โคร่งเรื่อง คือเหตุการณ์ในเรื่องที่เกิดขึ้นเรียงตามลำดับเวลาและเป็นเหตุต่อเนื่องกัน เหตุการณ์นั้น ๆ มักมีข้อขัดแย้งต่าง ๆ ความขัดแย้งเป็นส่วนประกอบสำคัญของโคร่งเรื่อง เพราะความขัดแย้งเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้น ความขัดแย้งแยกประเภทได้ดังนี้

1. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เป็นลักษณะที่ปรากฏได้ในชีวิตมนุษย์ เช่น การเผชิญภัยธรรมชาติ เป็นต้นว่า น้ำท่วม อดตาย ความร้อนจัด หนาวจัด ภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิต และความสำเร็จของมนุษย์
2. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ด้วยกัน เช่น การแก่งแย่งผลประโยชน์กัน การแบ่งชั้นวรรณะ การถูกทุกคนที่มีอาชีพบางอย่าง ฯลฯ
3. ความขัดแย้งภายในใจของมนุษย์ เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความปรารถนาในใจอันขัดแย้งหรือต่อสู้กันอยู่ อาจมีเหตุภายนอกอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่สาเหตุที่สำคัญที่สุดคือความขัดแย้งในใจของตนเอง
4. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับโชคชะตา เป็นความขัดแย้งระหว่างการทำกระทำของมนุษย์กับสิ่งที่มนุษย์เชื่อว่ามีอิทธิพลเหนือวิถีชีวิตของตนเอง สิ่งนี้มนุษย์เรียกว่า โชคชะตา หรือพรหมลิขิต โชคชะตาอาจมีทั้งด้านดี เช่น การได้พบโชคกลางที่ไม่คาดฝัน ส่วนด้านร้าย เช่น การประสบภัยอันตรายถึงกับสูญเสียชีวิตหรือเสียชีวิตของตน โชคชะตาอาจมีบทบาททำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

เอกสารหมายเลข 3 ตัวละครในเรื่องสั้น

ตัวละคร คือผู้มีส่วนพาพาในเรื่อง อาจเป็นคนหรือไม่ใช่คน เช่น สัตว์ วัตถุสิ่งของ ต้นไม้ ดอกไม้ ฯลฯ ก็เป็นตัวละครได้ ผู้แต่งอาจไม่พรรณนารูปร่างหน้าตาของตัวละคร อาจไม่บอกแน่ชัดชื่อของตัวละคร แต่ตัวละครเหล่านั้นจะมีชีวิตและเป็นเหมือนบุคคลที่มีตัวตนจริง ๆ บทบาทของตัวละครจะบังเกิดขึ้นในความคิดของผู้อ่าน โดยที่บางครั้งผู้แต่งไม่จำเป็นต้องเล่าออกมาโดยตรง การสร้างภาพให้เห็นชัดเจนที่สุดโดยใช้คำน้อยที่สุด เป็นหัวใจของการแต่ง เรื่องสั้น

ปัจจุบันกลวิธีสร้างตัวละครแตกต่างกันไปจากแบบเดิมคือ ในสมัยแรก ๆ ของการเขียนเรื่องสั้น นักเขียนจะอธิบายรูปร่าง หน้าตา กิริยาอาการของตัวละครอย่างแจ่มแจ้งด้วยถ้อยคำของนักเขียนเอง เหลือไว้ให้ผู้อ่านคิดเพียงเล็กน้อย แต่ในระยะเวลาต่อมาวิธีการ "บอกเล่าโดยนักเขียนจนแจ่มแจ้ง" ค่อย ๆ หายไป นักเขียนหันหลังพอใจที่จะให้ผู้อ่านได้สัมผัสตัวละครด้วยตนเอง ตัวละครจึง "แสดงตัวของตัวเอง" แทนคำอธิบายของนักเขียน

นอกจากจะเขียนให้ตัวละครแสดงตัวเองด้วยบทสนทนาหรือพฤติกรรมแล้ว ยังพยายามทำให้ผู้อ่านเข้าใจลึกเข้าไปถึง ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครอีกด้วย ตัวละครอาจกล่าวด้วยคำหรือข้อความที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือโดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในเวลานั้นเลย แต่เมื่อกล่าวออกไปแล้วก็ทำให้ผู้อ่านประสมประสานเรื่องราวจนเข้าใจว่าตัวละครมีความนึกคิดอะไร บทสนทนาจึงมีความสำคัญยิ่งในการแสดงลักษณะนิสัยของตัวละคร

ตัวละครในเรื่องสั้นแบ่งตามความสำคัญของบทบาทได้ 2 ประเภท คือตัวละครสำคัญ และตัวละครรอง ผู้เขียนจะแสดงลักษณะนิสัยของตัวละครด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. บรรยายรูปลักษณะและความรู้สึกของตัวละคร
2. ให้ตัวละครอื่น ๆ คิดหรือสนทนากันเกี่ยวกับตัวละคนั้น
3. บรรยายการกระทำของตัวละคร
4. แสดงบทสนทนาของตัวละครนั้นกับตัวละครอื่น
5. บรรยายความคิดของตัวละครนั้น

เอกสารหมายเลข 3 ฉากของเรื่องสั้น

ฉาก คือสถานที่ เวลา และบรรยากาศในท้องเรื่องที่คุณเขียนบอกให้ทราบว่า เหตุการณ์นั้น (เรื่องราว) เกิดขึ้น ณ ที่ใด เมื่อใด โดยปกติแล้วเรื่องสั้นไม่นิยมให้รายละเอียดของสถานที่ เวลา และบรรยากาศในท้องเรื่องมากเกินไป มักจะบรรยายอย่างตรงไปตรงมาและกระชับความ การใช้ฉากอย่างสมจริง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุการณ์ และเวลาที่กำหนดในเนื้อเรื่องซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าถึงบรรยากาศในเนื้อเรื่อง ได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็จะเป็นการสร้างเงื่อนไขแก่ผู้อ่านในการสร้างมโนภาพอีกด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นกลวิธีในการปลุกเร้า ชักจูงใจให้ผู้อ่านติดตามและเป็นการสร้างความรู้สึกของผู้อ่านให้เกิดกระแสแห่งความสำนึก

การสร้างฉากหรือบรรยากาศในเรื่องสั้นนั้น ไม่นิยมพรรณนาด้วยโวหารอันบรรเจิดแบบวรรณกรรมแบบฉวี (วรรณคดี) หรือเรื่องยาว แต่นิยมกล่าวถึงฉากอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกก็เป็นการเพียงพอแล้ว โดยปกติแล้วเรื่องสั้นเน้นถึงการชักแย้ง และกลวิธีในการปิดเรื่องให้เกิดความฉงนแก่ผู้อ่านมากกว่าส่วนอื่น ๆ ของเนื้อเรื่อง ฉะนั้นฉากก็เป็นเพียงส่วนประกอบอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่ฉากหรือบรรยากาศก็มีส่วนช่วยในการดำเนินเรื่องให้ไปสู่จุดสุดยอดอย่างมีคุณภาพ

เอกสารหมายเลข 3 กลวิธีในการเขียนเรื่องสั้น

ในการเขียนเรื่องสั้น ผู้แต่งจะใช้กลวิธีแบบใดแบบหนึ่งต่อไปนี้

1. ตัวละครสำคัญเป็นผู้เล่า ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 เช่น ผม คิณห์ ข้าพเจ้า
2. ตัวละครซึ่งไม่สำคัญเป็นผู้เล่า ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1
3. ผู้แต่งเล่าเองในฐานะเป็นผู้รู้เรื่องทุกอย่าง
4. ผู้แต่งเป็นผู้เล่าในฐานะเป็นผู้สังเกตการณ์

การปิดเรื่องสั้นที่นิยมมี 4 วิธี คือ

1. ปิดเรื่องแบบหักมุม หรือพลิกความคาดหมาย กล่าวคือผู้เขียนได้สร้างเงื่อนไขต่าง ๆ ในตอนคำเป็นเรื่องและปิดบังส่วนหนึ่งหรือมุมหนึ่งของเหตุการณ์ไว้ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความนึกคิดไปทางหนึ่ง แต่เมื่อถึงจุดสุดท้ายแล้วผู้เขียนก็หักแนวความคิดการคาดคะเนผู้อ่านโดยฉับพลัน

2. ปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม คือจบเรื่องด้วยความผิดหวัง สูญเสีย ล้มเหลว

3. ปิดเรื่องแบบสุรนาฏกรรม คือประสบความสำเร็จ มีความสุข

4. ปิดเรื่องแบบเป็นไปในชีวิตจริง คือจบเรื่องอย่างสมจริงและให้แนวคิดแก่ผู้อ่าน

การปิดเรื่องแบบนี้ผู้เขียนจะไม่ปิดเรื่องโดยเด็ดขาด แต่ปล่อยให้ผู้อ่านคิดเอง เป็นการขั้วยุให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์

คาบที่ 7 - 8

เรื่อง เราคือลูกของแม่พระธรณี

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป เพื่อให้นักเรียน

1. รู้จักวิเคราะห์สารในเรื่อง
2. เห็นคุณค่าวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น
3. มีความสนใจบันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

1. อธิบายอุปนิสัยของตัวละครได้
2. เปรียบเทียบลักษณะนิสัยของตัวละครจากเรื่องที่อ่านได้
3. บอกสารสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
4. แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์เกี่ยวกับคุณค่าและกลวิธีการแต่งเรื่องสั้นได้

ประสมการประเมิน

1. นักเรียนรู้จักงานเขียนประเภทเรื่องสั้นเป็นอย่างดีแล้ว
2. นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะและองค์ประกอบของเรื่องสั้น ซึ่งเรียนมาในคาบที่แล้ว

เนื้อหา

เรื่องเราก็คือลูกของแม่พระธรณี ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจิตร เล่ม 2
หน้า 80 - 86

สื่อการเรียน

1. หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจิตร เล่ม 2
2. บัตรคำ
3. ภาพการทอผ้า
4. เอกสารหมายเลข 1 ใบสังเกตการณ์ (การรายงานหน้าชั้น)
5. เอกสารหมายเลข 2 กติกาการตัดสิน
6. เอกสารหมายเลข 3 ใบสังเกตการณ์ (กิจกรรมเล่าเรื่อง)
7. กระดาษชาร์ตสี ขนาด 12" x 15" จำนวน 5 แผ่น
8. สีเมจิก

ลำดับขั้นตอนการสอน

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูนำบัตรคำ "ธรณี" ให้นักเรียนอ่านท้อมนกัน จากนั้นให้นักเรียนหาคำศัพท์ที่มีความหมายว่า "แผ่นดิน" เช่น พินท พสุธา ปฐพี ฯลฯ พร้อมกับภาพการทอผ้า
- 1.2 แบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม (ตามความสมัครใจ) กลุ่มละ 8 คน
ให้แต่ละกลุ่ม ช่วยกันหาคำศัพท์ กลุ่มที่หาได้มากและถูกต้องเป็นกลุ่มที่ชนะ ครูชมเชยกลุ่มที่ชนะ
- 1.3 ครูบอกนักเรียนว่า วันนี้จะเรียนเรื่อง เราก็คือลูกของแม่พระธรณี

2. ขั้นสอน

2.1 ครูแบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม (กลุ่มเดิม) ขออาสาสมัครกลุ่มละ 1 คน ให้เป็นผู้สังเกตการณ์ อาสาสมัครรับใบสังเกตการณ์ (เอกสารหมายเลข 1) ในแต่ละกลุ่ม เลือกประธาน เลขานุการ

2.2 ให้ตัวแทนกลุ่มออกมาจับฉลากเลือกตอนที่ จะศึกษา มี 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 "ทั้งแกหล่อนนอนอยู่...

แผ่นดินที่แตกกระแหง" (หน้า 80 - 81)

ตอนที่ 2 "...เมื่อเย็นตะวันมักกลับมา...

ไม่ท้องแห่งหน้าร่อพระพิรุณ" (หน้า 81 - 82)

ตอนที่ 3 "...เขาเคยเป็นอาจารย์...

คงคิดราคาฐากเราเลือกหนึ่งหัวขีบ ๆ ..." (หน้า 82 - 83)

ตอนที่ 4 "...เขากินข้าวอย่างรีบร้อน

หล่อนเห็นสิ่งประหลาด" (หน้า 84 - 85)

ตอนที่ 5 "...หล่อนเห็นคันหญาเล็ก ๆ...

เราคือทายาทของแม่พระธรณี" (หน้า 85 - 86)

2.3 ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

ก. สารสำคัญแต่ละตอน

ข. อักษณนิสัยของตัวละคร

ค. ข้อคิดหรือคุณค่าที่ได้จากการอ่าน

ง. มีความประทับใจและไม่พอใจคอนิทัศน์หรือคำนำใจ (เฉพาะตอน

ที่อ่าน) ให้แสดงความคิดเห็นประกอบ

2.4 ให้เวลาทำกิจกรรมกลุ่มละ 20 นาที หากในกรณีที่ครูแจ้งให้

2.5 ครูให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นตามประเด็นที่ศึกษา

ใช้เวลารายงานกลุ่มละ 5 นาที และให้คัดลอกงานไว้ที่บอร์ดหน้าชั้นเรียน

2.6 ครูแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน อีก 3 คน ให้เป็นผู้สังเกตการณ์ ประจำกลุ่มที่เหลือ 1 คน เป็นกรรมการตัดสิน (เอกสารหมายเลข 2) ครูเป็นกรรมการกลาง

2.7 ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ ผู้สังเกตการณ์กับใบสังเกตการณ์ (เอกสารหมายเลข 3)

2.8 ครูให้นักเรียนเล่าเรื่องย่อเรากลุ่มของแผนที่กระซิบตั้งแต่ต้นจนจบ ให้เล่าเป็นกลุ่ม โดยเล่าต่อกันทีละคน ใช้เวลาเล่าคนละ 1 นาที เมื่อหมดเวลาเรื่องจะต้องจบพอดี กลุ่มที่เล่าได้ดีที่สุดจะได้รับรางวัล แต่ละกลุ่มจะต้องวางแผนก่อนเล่า 5 นาที

2.9 ให้ตัวแทนกลุ่มออกมาจับฉลากว่า กลุ่มใดจะได้เล่าก่อน

2.10 ให้กรรมการตัดสินประกาศผล ครุมชมรางวัลกลุ่มที่ชนะการเล่าเรื่อง

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์

3.1 ครูให้ผู้สังเกตการณ์รายงานสิ่งที่ตนสังเกต แล้วครูกับนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1.1 ให้บอกสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน

3.1.2 ให้อธิบายและเปรียบเทียบลักษณะนิสัยตัวละครในเรื่องที่อ่าน

3.1.3 ให้แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์เกี่ยวกับคุณค่าของเรื่องที่อ่าน

3.2 ครูให้นักเรียนอภิปรายถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่มตามหัวข้อต่อไปนี้

3.2.1 การวางแผนร่วมกันก่อนทำงานกลุ่ม มีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

3.2.2 เมื่อกลุ่มเกิดปัญหาในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างไร และมีผลอย่างไร ต่องานกลุ่ม

3.2.3 การตั้งใจฟังคำพูดของคนอื่นมีความสำคัญอย่างไร

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ครูถามนักเรียนว่า

4.1 เราทราบลักษณะนิสัยของตัวละครจากเรื่องที่อ่านได้อย่างไร

4.2 ให้บอกวิธีประสานความคิดในการทำงานกลุ่ม

4.3 ครูมอบหมายการบ้านให้นักเรียนทำกิจกรรมข้อ 1 - 4 (พบพานเนื้อเรื่อง)

5. การประเมิน

5.1 การทบทวนค่าตาม

5.2 การอภิปราย

5.3 การรายงานหน้าชั้น

5.4 การเล่าเรื่อง

5.5 การทบทวนผลงาน

เอกสารหมายเลข 1 ใบสังเกตการณ์ (การรายงานหน้าชั้น)

กลุ่มที่

ผู้สังเกตการณ์คือ

แบบประเมินการรายงาน

ให้ผู้สังเกตการณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องประเมินที่เห็นว่าเหมาะสม

รายการที่ประเมิน	ดีมาก (3)	พอใช้ (2)	ควร ปรับปรุง (1)	หมายเหตุ
1. ความสมบูรณ์ของเนื้อหา				
2. ความแจ่มชัดในการรายงาน				
3. การเลือกใช้ถ้อยคำในการรายงาน				
4. บุคลิกของผู้รายงาน				
รวม				
รวมทั้งสิ้น				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

เอกสารหมายเลข 2 ทักษะการตัดสินใจ

กลุ่ม	ใจความ สำคัญ (10)	การใช้ภาษา (10)	น้ำเสียง ชัดเจน น่าฟัง (10)	ใช้กิริยา ประกอบ การเล่า (10)	การสรุป ข้อคิด ตอนจบ (10)	รวม 50
1						
2						
3						

สรุปได้ว่า กลุ่มที่เล่าได้ดีที่สุดคือ กลุ่มที่

ลงชื่อ กรรมการ

เอกสารหมายเลข 3 ใบสังเกตการณ์ (กิจกรรมการเล่าเรื่อง)

1. บรรยายภาคในการวางแผนเป็นอย่างไร
.....
2. ใครเป็นผู้วางแผนได้ดีที่สุด
.....
3. มีอุปสรรคในการวางแผนหรือไม่ อย่างไร
.....
.....
4. กลุ่มนี้วางแผนได้เสร็จทันเวลาหรือไม่
.....
5. กลุ่มนี้วางแผนอย่างไร
.....
6. ใครในกลุ่มที่เล่าเกินเวลาที่กำหนดให้ (1 นาที)
.....

คาบที่ 9 - 10
เรื่อง การอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์
เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป เพื่อให้นักเรียน

1. เข้าใจความมุ่งหมายในการอ่าน
2. สนใจและเห็นประโยชน์ของการอ่าน
3. เข้าใจขั้นตอนและวิธีการอ่านอย่างวิเคราะห์และวิจารณ์
4. รู้จักรูปแบบ เนื้อหา และกลวิธีเสนอเรื่องของงานเขียนประเภทต่าง ๆ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

1. บอกความมุ่งหมายในการอ่านได้
2. บอกรูปแบบงานเขียนที่อ่านได้
3. อธิบายขั้นตอนการอ่านอย่างวิเคราะห์และวิจารณ์ได้

ประสบการณ์เดิม

นักเรียนเคยเรียนการอ่านตีความและการพิจารณาบทความมาแล้ว

เนื้อหา

1. การอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2 หน้า 136 - 138
2. ความหมายของการวิเคราะห์และวิจารณ์
3. กระบวนการวิเคราะห์และวิจารณ์

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2
2. เอกสารหมายเลข 1 แบบสอบถาม
3. เอกสารหมายเลข 2 ใบสังเกตการณ์
4. เอกสารหมายเลข 3 คำถาม 10 คำถาม
5. กระดาษชาร์ตสี ขนาด 12" x 15" จำนวน 5 แผ่น
6. กระดาษคำตอบ ขนาด 2" x 4" จำนวน 50 แผ่น
7. สีเมจิก

ลำดับขั้นตอนการสอน

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างหนังสือที่เคยอ่านมาแล้วอย่างน้อยคนละ 1 ชื่อ ครูสุ่มเรียกให้ตอบประมาณ 5 - 10 คน
- 1.2 ครูชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเภทของหนังสือที่อ่าน ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท ใหญ่ ๆ คือให้ความรู้กับความบันเทิง

1.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน (โดยวิธีจับฉลาก)
แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ

1.4 ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกประโยชน์ของการอ่านหนังสือมาให้มากที่สุด
ภายในเวลา 5 นาที (หาในเอกสารหมายเลข 1)

1.5 ครูให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มรายงานผลงานหน้าชั้น ศึกษางานไว้ที่บอร์ด

2. ขั้นสอน

2.1 ครูให้นักเรียนกลุ่มเดิมอ่านความมุ่งหมายในการอ่านจากหนังสือภาษาไทย
ชุดทักษะพัฒนา หน้า 135 เพื่อตรวจสอบว่ามีข้อที่เหมือนและแตกต่างกันหรือไม่

2.2 ครูขออาสาสมัคร กลุ่มละ 1 คน ให้เป็นผู้สังเกตการณ์ อาสาสมัครรับ
ใบสังเกตการณ์ (เอกสารหมายเลข 2)

2.3 ครูให้แต่ละกลุ่มศึกษากระบวนการวิเคราะห์และวิจารณ์จากหนังสือ
ภาษาไทย ชุดทักษะพัฒนา หน้า 136 - 137 และให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยจนพอใจ ให้เวลา
10 นาที

2.4 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันตอบคำถามมีทั้งหมด 10 คำถาม (เอกสาร
หมายเลข 3) หาในกระดาษที่ครูแจกให้

2.5 กลุ่มที่ตอบได้มากและถูกต้องที่สุดชนะ

2.6 ให้ตัวแทนกลุ่มจับฉลากเลือกหัวข้อว่า จะวิเคราะห์และวิจารณ์
บทความหรือเรื่องสั้น ซึ่งมีดังนี้

2.6.1 การวิเคราะห์และวิจารณ์บทความ "ห่วงใยเด็กของเผด็จการ"

2.6.2 การวิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องสั้น "บ้านเล็กของยาย"

2.7 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกหลักการวิเคราะห์และวิจารณ์จากหนังสือ
ภาษาไทย ชุดทักษะพัฒนา หน้า 136 - 137

2.8 ให้เวลาวิเคราะห์และวิจารณ์กลุ่มละ 20 นาที หาในกระดาษที่แจกให้

2.9 ตัวแทนกลุ่มรายงาน กลุ่มละ 5 นาที

3. ขั้นอภิปรายวิเคราะห์

3.1 ครูให้ผู้สังเกตการณ์รายงานสิ่งที่ตนสังเกตเห็น

- 3.2 ครูกับนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ในเรื่องต่อไปนี้
 - 3.2.1 ครูให้นักเรียนบอกความมุ่งหมายและรูปแบบงานเขียนที่อ่าน
 - 3.2.2 ชุ่มอภิปรายในประเด็นที่ให้นักเรียนวิเคราะห์และวิจารณ์
 - 3.2.3 ให้นักเรียนอธิบายขั้นตอนการอ่านอย่างวิเคราะห์และวิจารณ์
- 3.3 ครูให้นักเรียนอภิปรายถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่มตามหัวข้อ

ต่อไปนี้

- 3.3.1 ทำไมเราต้องช่วยเหลือกัน และกันในการทำงานกลุ่ม
- 3.3.2 มีวิธีการอย่างไรสมาชิกในกลุ่มจึงจะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง

คิดเห็นอย่างทั่วถึง

- 3.3.3 นักเรียนทำอะไรในการตัดสินใจหาเมื่อเกิดข้อขัดแย้งทาง

ด้านความคิดในการทำงานกลุ่ม

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ครูถามนักเรียนว่า

- 4.1 การอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์ให้ประโยชน์อย่างไรบ้าง
- 4.2 หลังจากที่ได้ทำงานเขียนที่ครูกำหนดให้ นักเรียนเกิดความคิดแทรก

และความคิดเสริมหรือไม่ อย่างไร

- 4.3 เมื่อเกิดอุปสรรคในการทำงานกลุ่ม นักเรียนจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร

5. การประเมินผล

- 5.1 การตอบคำถาม
- 5.2 การรายงานผลการวิเคราะห์และวิจารณ์
- 5.3 การแสดงความคิดเห็น

เอกสารหมายเลข 1 แบบสอบถาม

กลุ่มที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันบอกประโยชน์ของการอ่านหนังสือมาให้มากที่สุด
ภายในเวลา 5 นาที

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

เอกสารหมายเลข 2 ใบสังเกตการณ์

กลุ่มที่

ผู้สังเกตการณ์

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตการณ์สังเกตการทำงานของกลุ่มที่ตน รับผิดชอบ ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 (การตอบคำถาม)

1. การวางแผนของกลุ่มเป็นอย่างไร
2. บรรยากาศในการทำงานกลุ่มเป็นอย่างไรบ้าง ความรู้สึกของท่าน
3. คนที่ตอบคำถามถูกต้องมากที่สุดคือ
4. คนที่ไม่ชอบตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นคือ

กิจกรรมที่ 2 (การวิเคราะห์และวิจารณ์)

1. กลุ่มนี้ เริ่มต้นการทำงานอย่างไร
2. สมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบอย่างไร
3. มีการช่วยเหลือกันอย่างไรในการทำงานกลุ่ม
4. ความรู้สึกของท่านคิดว่างานกลุ่มนี้สำเร็จเพราะใคร ชื่อ
5. เมื่อได้กับหน้าที่ให้เป็นตัวแทนกลุ่มออกไปรายงานหน้าชั้น

บุคคลนั้นชื่อ มีลักษณะท่าทางอย่างไร

☐ ยิ้มแย้มแจ่มใส เพราะ

☐ กังวลใจ เพราะ

☐ มีความมั่นใจ เพราะ

☐ ไม่เต็มใจ เพราะ

☐ อื่น ๆ

เอกสารหมายเลข 3 คำถาม 10 คำถาม มีดังนี้คือ

1. วิเคราะห์สารណายความว่าอย่างไร
2. วิญญสาร หมายความว่าอย่างไร
3. ขั้นตอนที่ควรทำเป็นอันดับแรกในการวิเคราะห์สารคือ
4. ขั้นตอนที่ควรทำเป็นอันดับสุดท้ายในการวิเคราะห์สารคือ
5. ขั้นตอนที่ควรทำเป็นอันดับแรกในการวิญญสารคือ
6. ความคิดที่เกิดขึ้นกับผู้อ่าน หลังจากทีอ่านจบและได้วิเคราะห์วิญญสารเสร็จอันคืออะไร
7. ความคิดที่เกิดขึ้นในสมอง ซึ่งมีได้ปรากฏในงานเขียนคือความคิดอะไร
8. ขั้นตอนใดที่ควรทำเป็นอันดับสุดท้ายในการวิญญสาร
9. ความคิดเสริมอาจต่าง เรื่อง ต่างประเด็นจากสารที่ปรากฏในงานเขียนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอะไร
10. ความคิดเสริมแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกัน บางคนมีมาก บางคนมีน้อย ทั้งนี้เนื่องจาก
อะไร

คาบที่ 11 - 12
เรื่อง การอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์
เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป เพื่อให้นักเรียน

1. รู้จักรูปแบบ เนื้อหา และกลวิธีการ เสนอเรื่องของงานเขียนประเภทต่าง ๆ
2. เข้าใจว่าความคิดของแต่ละคนย่อมต่างกันไปตามศักยภาพและประสบการณ์

ของตน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

1. บอกรูปแบบของงานเขียนที่อ่านได้
2. บอกกลวิธีการเสนอเรื่องของผู้เขียนได้
3. แสดงความคิดเสริมหลังจากอ่านจบได้

งานวิเคราะห์และวิจารณ์มาแล้ว

งานเขียนรูปแบบต่าง ๆ เช่น นิทาน บทร้อยกรอง

ชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2

- 1 ใบสั่ง เอกการณ
 - 2 ขั้นตอนการวิเคราะห์และวิจารณ์
 - 3 เกม "ช่องนำโชค"
 - 4 คำถาม 15 คำถาม
- ขนาด 12" x 15" จำนวน 5 แผ่น

งานการอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์ที่เรียนมาในคาบที่แล้ว

ช่วยกันบอกรูปแบบงานเขียน เรื่อง ห่วงใยดีของ เหลืองและ

เป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน (โดยครูกำหนดเลขที่) ขอ
บัตรใบสั่ง เอกการณ (เอกสารหมายเลข 1) ให้แต่ละกลุ่ม

2. ขั้นตอน

2.1 ครูให้ตัวแทนกลุ่มออกมาจับฉลากเลือกหัวข้อที่จะต้องวิเคราะห์และ
 วิจัยรายงานเขียนที่มีรูปแบบต่างกัน คือ นิทานเวตาล บทร้อยกรอง "เพื่อ - ทรงนี้" สารคดี
 ร่ายยาวแห่งชีวิต

2.2 ให้นักเรียนศึกษารายละเอียดจากหนังสือภาษาไทย ชุดทักษะพัฒนา หน้า
 140 - 162 โดยแต่ละกลุ่มจะต้องวิเคราะห์และวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ (เอกสารหมายเลข 2)

2.3 ให้เวลาทำกลุ่มละ 20 นาที ทำในกระดานชาร์ตสีที่แจกให้

2.4 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น ใช้เวลากลุ่มละ 5 นาที และ
 คัดผลงานกลุ่มไว้ที่บอร์ดหน้าชั้น

2.5 ครูบอกนักเรียนว่า จะให้เล่นเกมของนำโชค โดยแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม
 กลุ่มละ 20 คน (โดยวิธีจับสอง) แต่ละกลุ่มเลือกประธาน

2.6 ครูอธิบายเกมของนำโชค (เอกสารหมายเลข 3)

2.7 ครูชี้แจงเพิ่มเติมว่า เกมนี้ใช้ทบทวนเรื่อง การอ่านวิเคราะห์และ
 วิจัยที่เรียนในคาบนี้ ซึ่งมีคำถามทั้งหมด 15 คำถาม (เอกสารหมายเลข 4)

2.8 กลุ่มที่ตอบได้มากและถูกต้องที่สุดคือ กลุ่มที่ชนะ ครูมีรางวัลมอบให้

3. ขั้นอภิปรายวิเคราะห์

3.1 ครูให้ผู้สังเกตการณ์รายงานสิ่งที่ตนสังเกต แล้วครูกับนักเรียนร่วมกัน
 วิเคราะห์ทั้งปี

3.1.1 อภิปรายเกี่ยวกับการอ่านวิเคราะห์และวิจัยรายงานเขียน
 ที่มีรูปแบบต่าง ๆ เช่น นิทาน บทร้อยกรอง และสารคดี

3.1.2 อภิปรายเนื้อหาที่ได้อ่านใน เกม "ของนำโชค"

3.2 ครูให้นักเรียนอภิปรายถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่มตามหัวข้อต่อไปนี้

3.2.1 การทำงานถ้าไม่ร่วมมือกันผลจะเป็นอย่างไร

3.2.2 นักเรียนทำอะไรในการตัดสินใจหา เมื่อเกิดข้อขัดแย้งทาง

ความคิดในการทำงานกลุ่ม

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ครูถามนักเรียนว่า

4.1 การวิเคราะห์และวิจารณ์ ให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านอย่างไร

4.2 นักเรียนจะประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องการอ่านวิเคราะห์
และวิจารณ์ไปใช้ได้อย่างไร

4.3 กรุณอบทนายการบ้านให้นักเรียนวิเคราะห์และวิจารณ์งานเขียน
เรื่องที่ 2 โปงดาง เสียงจากป่าคงถึงเวียงวัง ในหนังสือภาษาไทย ชุณหัตถ์พัฒนา หน้า
164 - 165 (ทำตามแนวที่มีในหนังสือ)

5. การประเมินผล

5.1 การตอบคำถาม

5.2 การอภิปราย

5.3 การรายงานหน้าชั้น

5.4 การตรวจผลงาน

เอกสารหมายเลข 1 ใบสังเกตการณ์

กลุ่มที่

ผู้สังเกตการณ์

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตการณ์สังเกตการณ์ทำงานของกลุ่มที่ตนรับผิดชอบ ดังนี้

1. กลุ่มนี้มีบรรยากาศในการทำงานอย่างไร
 - ☐ ร่วมมือกันดี เพราะ
 - ☐ ไม่สามัคคี เพราะ
 - ☐ วุ่นวาย เพราะ
 - ☐ ต่างคนต่างทำ เพราะ
2. กลุ่มนี้เริ่มต้นทำงานกันอย่างไร
3. สมาชิกคนใดไม่รับผิดชอบในการทำงานบ้าง
4. ผู้มีบทบาทที่สุดในกลุ่มคือใคร เขาปฏิบัติอย่างไร
5. มีผู้แสดงพฤติกรรมเหล่านี้หรือไม่

พฤติกรรม	มี	ไม่มี	เหตุการณ์
1. แย่งกันพูด			
2. พูดชักชวน			
3. พูดโดยใช้อารมณ์			
4. แสดงท่าทางไม่สนใจ			

เอกสารหมายเลข 2 ขั้นตอนการวิเคราะห์และวิจารณ์สาร

การวิเคราะห์สาร แบ่งได้เป็นชั้น ๆ ดังนี้

1. งานประพันธ์นั้นใช้รูปแบบใด เช่น นิทานซึ่งเขียนเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ก็ได้ อาจเป็นบทละครว่า บทละครพูด นวนิยาย เรื่องสั้น นิราศ ลิลิต บทความในหนังสือพิมพ์ บทความที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุ ฯลฯ

2. แยกเนื้อเรื่องออกเป็นส่วน ๆ ว่าใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร

3. แยกพิจารณาแต่ละส่วนว่าประกอบกันอย่างไร หรือประกอบด้วยอะไรบ้าง

4. พิจารณาว่า ผู้เขียนใช้กลวิธีอย่างไรในการนำเสนอเรื่องนั้น ๆ

การวิจารณ์สาร แบ่งเป็นชั้น ๆ ได้ดังนี้

1. สำนวนว่า ข้อความตอนใดเป็นข้อเท็จจริงหรือความรู้ ตอนใดเป็นความคิดเห็น หรือพรรณนา ตอนใดแสดงออกซึ่งอารมณ์หรือความรู้สึก

2. สำนวนว่า ความรู้ พรรณนา อารมณ์หรือความรู้สึกนั้นผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่าน หรือผู้รับสารเกิดปฏิกิริยาตอบสนองอย่างไร ให้แง่คิดต่าง ๆ แก่ผู้อ่านอย่างไร

3. ขั้นสุดท้าย พิจารณาว่า สารที่สำคัญที่สุดและสารที่สำคัญรองลงไปคืออะไร

เอกสารหมายเลข 3 เกมช่องน้ำใจ

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อทบทวนเนื้อเรื่อง การอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากเรื่องการอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์ มาใช้แข่งขันตอบปัญหาได้

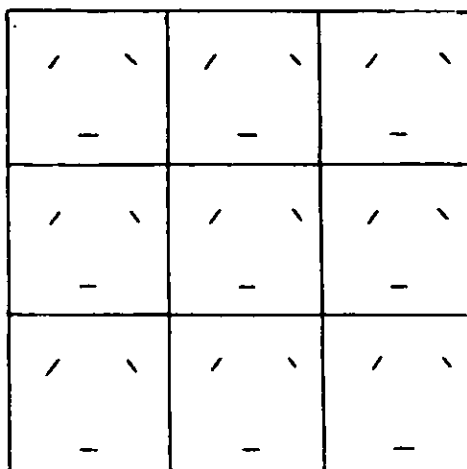
ขนาดของกลุ่ม

จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน อาสาสมัครกลุ่มละ 1 คน ให้เป็นผู้สังเกตการณ์

เวลา 20 นาที

อุปกรณ์

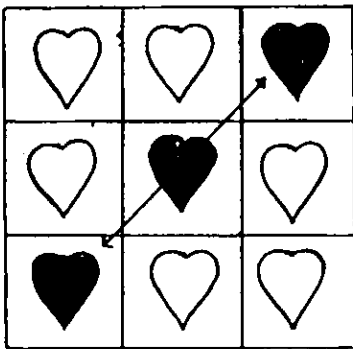
1. แผนภูมิ ขนาด $1\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ ฟุต แต่ละบ้านแบ่งเป็น 3 ส่วน ที่เป็นตาราง สีเหลี่ยมจัตุรัสเล็ก ๆ ทั้งหมด 9 รูป แผนภูมินี้ทำด้วยกระดาษแข็ง เจาะทำให้เสียบบัตรเล็ก ๆ ไว้ในสีเหลี่ยมจัตุรัสแต่ละรูป

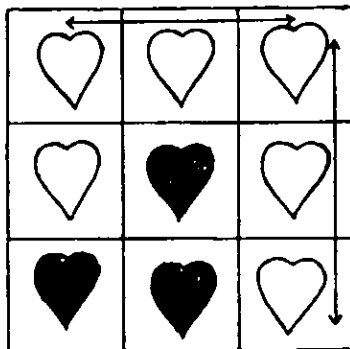
2. กระดาษบัตรคำ 2 ชุด ทำเป็นสัญลักษณ์ของผู้เล่นทั้ง 2 ฝ่าย ชุดละ 8 ใบ ให้ฝ่ายหนึ่งใช้สัญลักษณ์ สีเขียว อีกฝ่ายหนึ่งใช้สัญลักษณ์ สีแดง

การดำเนินกิจกรรม

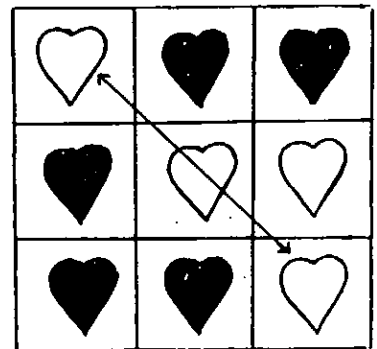
1. แบ่งผู้เล่นออกเป็น 2 ฝ่าย
2. คิดแผนภูมิบนกระดานดำ แจกบัตรสัญลักษณ์ สีเขียว และ สีแดง ให้ผู้เล่นแต่ละฝ่าย
3. ครูให้ตัวแทนแต่ละฝ่ายออกมาจับฉลากว่าฝ่ายใดจะเริ่มก่อน ฝ่ายที่ได้เล่นก่อนจะจับฉลากคำถามจากเนื้อเรื่องที่ครูกำหนดให้
4. ครูอ่านคำถามให้ฝ่ายที่จับฉลากได้ก่อนปรกษากัน แล้วให้ตัวแทนตอบ ถ้าตอบถูกต้องได้ 1 คะแนน และมีสิทธินำบัตรรูปหัวใจไปติดในช่องสี่เหลี่ยมจัตุรัสได้ 1 บัตร ถ้าตอบผิดอีกฝ่ายหนึ่งจะมีสิทธิตอบได้ จากนั้นอีกฝ่ายก็ออกมาจับฉลากคำถามเช่นเดียวกัน ถ้าฝ่ายใดติดบัตรหัวใจครบ 3 บัตร ในแนวตั้งหรือแนวนอนก็จะเป็นฝ่ายชนะ ดังนั้น แต่ละฝ่ายต้องพยายามอย่าให้อีกฝ่ายหนึ่งติดบัตรได้เรียงกันทั้งตัวอย่างต่อไปนี้

 เป็นฝ่ายชนะ

 เป็นฝ่ายชนะ

 เป็นฝ่ายชนะ

เอกสารหมายเลข 4 คำถาม 15 คำถาม

นิทานเวตาล

1. นิทานเวตาลมีรูปแบบต่างจากนิทานอื่น ๆ อย่างไร
2. เวตาลเล่านิทานโดยมีจุดประสงค์อย่างไร
3. เหตุการณ์ในเรื่องตอนใดที่ดำเนินไปอย่างสมเหตุสมผลที่สุด
4. สารที่สำคัญที่สุดของนิทานเวตาล คือ
5. อ่านเรื่องนี้แล้ว เกิดความคิดเสริมอย่างไรบ้าง

บทร้อยกรอง "เพื่อ-หญิงนี้"

1. ร้อยกรองเรื่องนี้แต่งด้วยคำประพันธ์ชนิดใด
2. กลวิธีในการแต่งเรื่องนี้เป็นอย่างไร
3. "คนร้าย" ในเรื่องนี้หมายถึงอะไร
4. ข้อใดเป็นสารสำคัญของร้อยกรองนี้

รายขาวแห่งชีวิต

1. ผู้เขียนเรื่องนี้คือใคร
2. กลวิธีในการประพันธ์เป็นอย่างไร
3. ใช้สำนวนภาษาอย่างไร
4. ผู้เขียนเจตนาจะส่งสารอะไรแก่ผู้อ่าน
5. ผู้เขียนมีความรู้สึกอย่างไร
6. ความคิดเสริมมีอะไรบ้าง

คาบที่ 13 - 14

เรื่อง การใช้วิจารณญาณในการฟัง

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป เพื่อให้ให้นักเรียน

1. เข้าใจความหมายของคำว่า "วิจารณญาณในการฟัง"
2. เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการมีวิจารณญาณในการฟัง
3. มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการในการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความหมายของ "การฟังอย่างมีวิจารณญาณได้"
2. ชี้แจงความจำเป็นและความสำคัญของการมีวิจารณญาณในการฟังได้
3. ชี้ประเภทของสารได้อย่างถูกต้องว่าเป็นสารให้ความรู้ โน้มน้าวใจหรือ

จรรโลงใจ

ประสบการณ์เดิม

1. นักเรียนเคยเรียนเรื่องสมรรถภาพในการฟังมาแล้ว ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. นักเรียนเคยฟังสารประเภทต่าง ๆ มาบ้างแล้ว เช่น ข่าวทางสถานีวิทยุ

คำโฆษณา ฯลฯ

เนื้อหา

การใช้วิจารณ์ในการฟัง ในหนังสือภาษาไทย ชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2 หน้า

106 - 120

1. หลักเกณฑ์การใช้วิจารณ์ในการฟัง
2. กระบวนการฟังสารโดยใช้วิจารณ์
3. ประเภทของสาร

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2
2. แผนภูมิโคลงสี่สุภาพ
3. เอกสารหมายเลข 1 ใบสังเกตการณ์
4. เอกสารหมายเลข 2 แบบประเมินการพูด
5. กระดาษชาร์ตสี ขนาด 12" x 15" จำนวน 6 แผ่น
6. สีเมจิก

ลำดับขั้นการสอน

1. ขั้นนำ

1.1 ครูนำแผนภูมิโคลงสี่สุภาพที่เน้นความเกี่ยวกับการใช้วิจารณ์ในการฟัง
โคลงสี่สุภาพ มาใจความดังนี้

"บันทึกเรื่องน้อย	ใหญ่ไฉน ก็
ยังบงเห็นไป	แก้ความ
ฟังทอมสอนคำไซ	ลึกละ คราวนา
หอนักสินหวานหวาน	เหตุควยเบาความ"

1.2 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับสาระสำคัญของคำประพันธ์ข้างต้น

1.3 ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า การฟังเรื่องใด ๆ ต้องมีหลักเกณฑ์ในการฟัง

2. ขั้นสอน

2.1 ครูแบ่งนักเรียนเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 - 7 คน ให้เลือกประธานเลขานุการ มีผู้สังเกตการณ์กลุ่มละ 1 คน พร้อมทั้งรับใบสังเกตการณ์ (เอกสารหมายเลข 1)

2.2 ให้แต่ละกลุ่มออกมาจับฉลากเลือกหัวข้อ ซึ่งมี 6 หัวข้อคือ

กลุ่ม 1 สารให้ความรู้ (ก่อนซื้อสินค้าพิจารณาให้รอบคอบ)

กลุ่ม 2 สารให้ความรู้ (ที่มาของคำว่า "กะวัน")

กลุ่ม 3 สารโหม่นาใจ (เพลงรักกันไว้เด็ก)

กลุ่ม 4 สารโหม่นาใจ (ร่างคัจฉาโค กระบือ เพื่อเกษตรกร)

กลุ่ม 5 สารจรรโลงใจ (คำประพันธ์)

กลุ่ม 6 สารจรรโลงใจ (บทความเรื่องคนละโลก)

2.3 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปตามแนวทางการใช้วิจารณญาณในการฟัง จากหนังสือเรียนหนา 108 - 120

2.4 ให้เวลาทำกิจกรรม 25 นาที ทำในกระดาษที่แจกให้

2.5 ให้ตัวแทนกลุ่มรายงาน ใจเวลาย่อยละ 5 นาที ครูให้นักเรียนทุกคนประเมินผลการพูด (เอกสารหมายเลข 2) ยกเว้นกลุ่มที่ตัวเองรายงานไม่ต้องประเมินผล

2.6 ครูสุ่มเรียกนักเรียนแต่ละกลุ่มในรายงานการประเมินผลการพูด อย่างน้อยกลุ่มละ 2 คน ใจเวลา 10 นาที

3. ขั้นอภิปรายวิเคราะห์

3.1 ครูใหญ่สังเกตการณ์รายงานสิ่งที่ตนสังเกต

3.2 ครูกับนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้

3.2.1 ให้นักเรียนบอกความหมายของคำว่า "การฟังอย่างมีวิจารณญาณ"

3.2.2 ให้นักเรียนบอกความจำเป็น และความสำคัญของการมี

วิจารณญาณในการฟัง

3.2.3 ให้นักเรียนบอกประเภทของสาร

3.3 ครูให้นักเรียนอภิปรายถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่มตามหัวข้อ

ต่อไปนี้

3.3.1 เมื่อกลุ่มเกิดปัญหา มีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างไร

3.3.2 การตั้งใจฟังคำพูดของคนอื่นมีความสำคัญอย่างไร

3.3.3 การวางแผนร่วมกันก่อนทำงานกลุ่ม มีความสำคัญหรือไม่

อย่างไร

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

4.1 ครูให้นักเรียนอ่านบทประพันธ์ต่อไปนี้

"ทักษะการฟังนั้นสำคัญนัก

จงรู้จักฟังความตามประสงค์

คอยพิจารณาจิตใจจง

ฟังแล้วคงแตกฉานวิจารณ์เป็น

ประเมินค่าวิเคราะห์สารชำนาญยิ่ง

สามารถแยกข้อเท็จจริงจากความเห็น

ทั้งสามารถตีความตามประเด็น

ฟังแล้วเห็นคุณค่าอันนิยมน"

4.2 ครูถามนักเรียนว่า การฟังอย่างมีวิจารณญาณหมายความว่าอย่างไร

และมีประโยชน์อย่างไรบ้าง

5. การประเมินผล

5.1 การตอบคำถาม

5.2 การอภิปราย

5.3 การรายงานผลหน้าชั้น

5.4 การประเมินผลการพูด

เอกสารหมายเลข 1 ใบสั่ง เอกการณ์

กลุ่มที่

ให้ผู้สั่ง เอกการณ์ สังเกตพฤติกรรมในการทำงานของกลุ่มที่ตนรับผิดชอบ

1. บรรยายภาพในการทำงานกลุ่ม
.....
2. การแก้ปัญหาเมื่อเกิดความขัดแย้งภายในกลุ่ม
.....
3. การรับฟังความคิดเห็นและการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนในกลุ่ม
.....
.....
4. การทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่
.....
5. อื่น ๆ ที่สามารถสังเกตได้

ผู้สั่ง เอกการณ์คือ

เอกสารหมายเลข 2

กลุ่มที่

แบบประเมินผลการพูด

ผู้รายงาน

ผู้ประเมิน

รายการวิเคราะห์	การประเมินค่า		
	ดีมาก (3)	ปานกลาง (2)	ไม่ดีเลย (1)
1. พูดได้ตรงประเด็น 2. มีความตั้งใจจริงในการพูด 3. ใช้ภาษาถูกต้อง เข้าใจง่าย 4. การจัดลำดับสาร 5. ประโยชน์ของสารที่มีต่อผู้ฟัง 6. ความสนใจของผู้ฟัง			

รวมคะแนน

ผลการประเมิน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

คาบที่ 15 - 16

เรื่อง การใช้วิจารณญาณในการฟัง

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป เพื่อให้นักเรียน

1. มีทักษะในการฟังสารประเภทต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ
2. รู้จักเลือกฟังสารประเภทต่าง ๆ ใต้อย่างมีวิจารณญาณ
3. นำความรู้เกี่ยวกับการฟังอย่างมีวิจารณญาณไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

1. แยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็นได้
2. แสดงความคิดเห็นที่สม เมื่อได้ฟังหรืออ่านบทโฆษณา ทางสื่อมวลชนได้อย่าง

มีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล

3. ชี้ให้เห็นประโยชน์และคุณค่าของบทประพันธ์ บทกวี และคำสอนต่าง ๆ

ที่ได้ฟัง

ประสบการณ์เดิม

นักเรียน เคยหัดสารประเภทให้ความรู้ โน้มน้าวใจ และจรรโลงใจมาบ้างแล้ว

เนื้อหา

1. สารประเภทต่าง ๆ เช่น สารให้ความรู้ โน้มน้าวใจ และจรรโลงใจ
2. การแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น

สื่อการเรียน

1. หนังสือเรียนภาษาไทย
2. ของประเภทของสาร
3. เอกสารหมายเลข 1 ข้อความ 12 ข้อความ
4. เอกสารหมายเลข 2 ใบสังเกตการณ์
5. เอกสารหมายเลข 3 การใช้วิจารณญาณในการฟัง
6. เอกสารหมายเลข 4 คำถาม 10 คำถาม
7. เอกสารหมายเลข 5 บทประพันธ์
8. กระดาษชาร์ตสี ขนาด 12" x 15" จำนวน 5 แผ่น
9. กระดาษคำทอ ขนาด 2" x 4" จำนวน 60 แผ่น
10. สีสเมจิก

ลำดับขั้นตอนการสอน

1. ขั้นนำ

1.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม (โดยวิธีจับฉลาก) กลุ่มละ 8 คน
ให้นักเรียนช่วยกันจัดประเภทของสารคือ สารให้ความรู้ สารโน้มน้าวใจ และจรรโลงใจ

1.2 ครูแจกของประเภทของสาร กลุ่มละ 1 ของ แต่ละของจะมีสารประเภท
ต่าง ๆ คละกัน ภายในของมีข้อความทั้งหมด 12 ข้อความ (เอกสารหมายเลข 1)

1.3 ให้เวลา 5 นาที กลุ่มใดเสร็จก่อนและถูกที่สุดเป็นผู้นะ

1.4 ครูชี้แจงเพิ่มเติม ถ้านักเรียนมีข้อสงสัย

2. ขั้นตอน

2.1 ครูให้นักเรียนกลุ่มเดิม กลุ่มละ 8 คน ขออาสาสมัครกลุ่มละ 1 คน
อาสาสมัครรับใบสั่ง เอกสารแนบ (เอกสารหมายเลข 2) แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ

2.2 ครูแจกเอกสารการใช้วิจารณญาณในการฟัง (เอกสารหมายเลข 3) ให้
ทุกคนในกลุ่มศึกษา ภายในเวลา 5 นาที แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยจนเป็นที่พอใจ

2.3 ครูบอกกับนักเรียนว่า ครูจะให้ให้นักเรียนแข่งขันกันตอบคำถาม โดยให้
เขียนตอบในกระดาษที่แจกให้

2.4 ให้ตอบว่าข้อความใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อความใดเป็นข้อคิดเห็น

2.5 ครูอ่านคำถามมีทั้งหมด 10 ข้อ (เอกสารหมายเลข 4) ให้เวลาทำ
กิจกรรม 10 นาที ครูชมเชยกลุ่มที่ชนะ

2.6 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม (กลุ่มเดิม) ศึกษาบทประพันธ์ (เอกสารหมายเลข 5)
และบทความการเลือกซื้ออย่างประหยัด ในหนังสือภาษาไทย ชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2 หน้า

163 - 164

2.7 ให้แต่ละกลุ่มศึกษาตามแนวต่อไปนี้

ก. จุดมุ่งหมายของผู้แต่ง

ข. สาระที่สำคัญ

ค. แนวคิดต่าง ๆ

ง. ลำดับภาษา

2.8 ให้เวลาทำกิจกรรม 20 นาที ทำในกระดาษที่ครูแจกให้ สังเกตกลุ่ม
ออกมาจับฉลากว่าจะได้ศึกษาบทประพันธ์หรือบทความ

2.9 แต่ละกลุ่มสังเกตรายงานบนหน้าชั้นให้เวลากลุ่มละ 5 นาที แล้วศึกษ
ผลงานกลุ่มไว้ที่บอร์ดหน้าชั้น

3. ข้ออภิปรายวิเคราะห์

3.1 ให้ผู้สังเกตการณ์แต่ละกลุ่มรายงานสิ่งที่ตนสังเกต

3.2 ครูกับนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้

3.2.1 สุ่มอภิปรายในประเด็นที่ให้นักเรียนศึกษาหาคำศัพท์และบทความ

3.2.2 ให้นักเรียนบอกประโยชน์และคุณค่าของบทประพันธ์ บทความที่

ได้อ่านหรือฟังมา

3.2.3 ให้นักเรียนแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น

3.3 ครูให้นักเรียนอภิปรายถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่มตามหัวข้อต่อไปนี้

3.3.1 ทำไมเราต้องช่วยเหลือกันและกันในการทำงานกลุ่ม

3.3.2 หากมีข้อขัดแย้งทางความคิดกันภายในกลุ่ม นักเรียนจะลดความ

ทึงเครียดได้อย่างไร

3.3.3 การรู้จักให้กำลังใจซึ่งกันและกันมีความสำคัญหรือไม่ เพราะอะไร

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ครูถามนักเรียนว่า

4.1 นักเรียนจะประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องการใช้วิจารณญาณในการฟังไปใช้ได้อย่างไร

4.2 กรุณอบหมายการบ้านให้นักเรียนไปหาคำประพันธ์ที่นักเรียนพอใจที่สุดมาอย่างน้อย 1 บท แล้ววิจารณ์ตามแนวที่ได้ศึกษามาส่งครู

5. การประเมินผล

5.1 การตอบคำถาม

5.2 การแสดงความคิดเห็น

5.3 การรายงานหน้าชั้น

5.4 การตรวจผลงาน

เอกสารหมายเลข 1 สารแต่ละประเภท (มี 12 ข้อความ)

1. เพลงสัญญาใจ
2. หนังสือเรียนวิชาภาษาไทย
3. คำโฆษณาขายเหล้า
4. พระธรรมเทศนา
5. นวนิยาย เรื่องแต่งกึ่งงาน
6. ข่าวในหนังสือพิมพ์
7. คำเชิญชวนบริจาคโลหิต
8. บทร้อยกรอง "เพื่อ-หญิงนี้"
9. คำปราศรัยหาเสียง
10. บทความเรื่อง "คนละโลก"
11. การรณรงค์หาโค-กระบือเพื่อเกษตรกร
12. ก่อนซื้อสินค้าพิจารณาให้รอบคอบ

เอกสารหมายเลข 2 ใบสั่ง เอกการณ์

กลุ่มที่

ผู้สั่ง เอกการณ์

คำชี้แจง ขอให้ผู้สั่ง เอกการณ์ สั่ง เอกการ์ทำงานของกลุ่มที่ตน รับผิดชอบ

กิจกรรมที่ 1 (การตอบคำถาม)

1. ผู้ที่แสดงความสนใจต่อการตอบคำถามมากที่สุดคือ
.....
2. บรรยากาศในการแข่งขันกันตอบคำถามเป็นอย่างไร
.....
3. ลักษณะท่าทางของสมาชิกภายในกลุ่ม เป็นอย่างไร เมื่อแข่งขันกันตอบคำถาม
☐ ยิ้มแย้มแจ่มใส เพราะ
☐ ท่าทางไม่พอใจ เพราะ
☐ ลุกจากที่นั่ง เพราะ
☐ หงุดหงิด เพราะ
☐ อื่น ๆ
4. มีการช่วยเหลือกันอย่างไรในการทำงานกลุ่ม

กิจกรรมที่ 2 (การศึกษามโนทัศน์ บทความ)

1. กลุ่มนี้เริ่มต้นทำงานกันอย่างไร มีการแบ่งหน้าที่กันหรือไม่
2. มีอุปสรรคในการวางแผนงานหรือไม่ อย่างไร
3. บรรยากาศในการทำงานเป็นอย่างไร
4. สมาชิกในกลุ่มมีความร่วมมือในการทำงานหรือไม่ อย่างไร
5. ผู้มีบทบาทมากที่สุดในกลุ่มคือใคร
เขาปฏิบัติอย่างไร

เอกสารหมายเลข 3 การใช้วิจารณ์ในการฟัง

คำชี้แจง เอกสารให้อ่าน เพื่อตอบคำถามการแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น

ข้อเท็จจริง หมายถึง ข้อความที่เป็นจริงตามสถานการณ์นั้น ไม่ใช่การคาดเดาของผู้เขียน หรือผู้พูด ข้อความมีลักษณะเป็นการบอกเล่าถึงสภาพต่าง ๆ เช่น

ก. กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีสิงโตตัวหนึ่งอาศัยอยู่ในป่าใหญ่...

ข. เรามักคิดว่าเมื่อมีเสียงโทรศัพท์ดังขึ้นตอนหกโมงเย็น ให้ออกจากบ้าน ใต้เลยโดยไม่ต้อง รอรับโทรศัพท์

ค. จากการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้พบว่า ผู้ต้องหาไม่ได้อ่านนิทานที่ ถูกกล่าวหา แต่เขาถูกใส่ร้ายเพราะชกผลประโยชน์ทางการค้า

ข้อความเหล่านี้เป็นการบอกเล่าเรื่องราว ซึ่งอาจจริงหรือไม่จริงในทาง การพิสูจน์ แต่ถือว่าเป็นข้อความประเภทข้อเท็จจริง

ข้อคิดเห็น หมายถึง การพูดหรือเขียนที่แสดงความรู้สึก ทัศนคติ ความต้องการให้ปรากฏ ในรูปของความเห็นใจ สงสาร โกรธแค้น สนใจ ฯลฯ

มีข้อความหลายลักษณะที่อาจจะทำให้ทราบได้ว่าเป็น "ข้อคิดเห็น" คือ

เรื่องนี้น่าจะ	น่าจะ
รู้สึกว่ามันจะ	อย่าเลย
คิดนั้นแล้วก็แล้ว	ควร
ถูกแล้ว	อย่านะ
ขอเสนอว่า	ผมไม่เห็นด้วย
..... คือความเห็นของข้าพเจ้า	

เอกสารหมายเลข 4 คำถาม 10 คำถาม

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาตามหลักที่ได้เรียนมาแล้ว ข้อความต่อไปนี้ ข้อใดเป็นข้อเท็จจริง
ข้อใดเป็นข้อคิดเห็น

1. วิญญาณบางคนเรียกว่า "วิญญู" บางคนก็เรียกว่าวิญญาณูญแถม
2. ห่อว่าอย่าไปมันเลยลูก ใน เมืองในนามันอันตราย
3. ใครจะว่ายังงี้ก็ช่างเถอะ เรามั่นใจว่าเราทำดี เราทำถูกต้องแล้วนะ
4. เพราะความรัก ผลสุดท้ายผู้เป็นแม่ก็ต้องทำตามความต้องการของลูก
5. จิตใจที่มั่นคงและรักษาสุขภาพให้แข็งแรงอยู่เสมอ ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็น
อย่างยิ่งสำหรับนักเรียน
6. สี่ฟ้าแห่งนวนิยายหลาย เรื่อง
7. ศิลปะเริ่มจากความเรียบง่ายแล้วค่อย ๆ ซับซ้อนขึ้น
8. ก่อนกลับบ้านเกิด เป็นหนังสือเล่มหนึ่งที่อ่าน น่าศึกษาอย่างยิ่ง
9. การมองศิลปะว่าซับซ้อนจึง เป็นพรทนะที่ไม่ถูกต้อง
10. "ก่อนกลับบ้านเกิด" เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นมีหลาย เรื่องหลาย รัช

แผนการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์

กรมสามัญศึกษา

คาบที่ 1 - 2

เรื่อง พระบรมราโชวาท

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. เข้าใจสารที่สำคัญที่สุดและสารที่สำคัญรอง ๆ ลงมาในพระบรมราโชวาท
2. ได้รับความรู้ คำแนะนำ และข้อเตือนใจอันก่อปรกฏยสารประโยชน์ ตามที่ปรากฏในพระบรมราโชวาท

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. บอกสารที่สำคัญที่สุดและสารที่สำคัญรอง ๆ ลงมาได้
2. ชี้ออกโครงสร้างของพระบรมราโชวาทได้ว่าตอนใดเป็นส่วนนำ ส่วนคำเป็นเรื่องและส่วนสรุป

ประสบการณ์เดิม

นักเรียนเคยฟังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ได้พระราชทานเนื่องในโอกาสต่าง ๆ มาบ้างแล้ว

เนื้อหา

1. เรื่องพระบรมราโชวาท ในหนังสือภาษาไทย ชุควรรณวิจักขณ์ เล่ม 2 หน้า 1 - 6
2. บทนำเรื่อง
3. พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณะอาจารย์ ครูและนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวล

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือภาษาไทย ชุดวรรณวิจักขณ์ เล่ม 2
2. แผนภูมิเพลง "สกุติมหรรษา"
3. อนุภาพพระราชกรณียกิจ
4. คำประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ
5. กระดาษสำหรับทำงานกลุ่ม

ลำดับขั้นตอนการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ

1.1 ครูนำแผนภูมิเพลง "สกุติมหรรษา" ทักไว้นบนกระดานดำ ให้นักเรียน
ร้องพร้อมกัน

1.2 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจาก เนื้อ เพลง

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์

นักเรียนสามารถ

2.1 บอกสาระสำคัญที่สุดและสารที่สำคัญรอง ๆ ลงมาได้

2.2 ชี้ออกโครงสร้างของพระบรมราโชวาทได้ว่าตอนใดเป็นส่วนนำ ส่วน
ดำเนินเรื่องและส่วนสรุป

3. ขั้นพัฒนาความรู้เดิม

ครูถามนักเรียนว่าเคยฟังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานให้แก่บุคคลต่าง ๆ เนื่องในโอกาสใดบ้าง ครูสุ่มเรียกตอบ
ทีละคน

4. ขั้นกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

ครูเล่าพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้นักเรียนฟัง

5. ขั้นให้แนวการเรียนรู้

5.1 ครูเล่าถึงพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยคุณสมุทภาพพระราชกรณียกิจประกอบไปด้วย

5.2 ครูเลือกนักเรียนที่อ่านคล่องมาอ่านคำประพันธ์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ให้เพื่อนนักเรียนฟัง เป็นตัวอย่าง

6. ขั้นให้แสดงพฤติกรรม

6.1 ครูให้นักเรียนทุกคนอ่านบทนำเรื่อง โดยอ่านจับใจความสำคัญ ให้เวลา 10 นาที

6.2 ครูสนทนาและซักถามปัญหาจากบทนำเรื่อง

6.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มอ่านเนื้อเรื่องพระบรมราโชวาท โดยแบ่งกันอ่านกลุ่มละตอน

6.4 ให้นักเรียนกลุ่มเดิม อภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

ก. สารที่สำคัญที่สุดและสารที่สำคัญรอง ๆ ลงมา ของพระบรมราโชวาทองค์ที่ 1 มีว่าอย่างไร

ข. พระบรมราโชวาทองค์ที่ 1 เริ่มต้นด้วยวิธีใด คล้ายไปอย่างไร และลงสรุปในลักษณะใด

ค. มีคำ กลุ่มคำ หรือประโยคใดในพระบรมราโชวาทที่นักเรียนเห็นว่ามีความสำคัญ เป็นพิเศษในข้อที่ช่วยแสดงความคิดที่แจ่มแจ้ง กระชับและมีชีวิตชีวา

ง. เหตุใดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่คณะอาจารย์ ครูและนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวล

จ. พระบรมราโชวาทที่อัญเชิญมาให้เด็กนักเรียนเรียนนี้ ถ้าพิจารณาในแง่การสื่อสารแล้ว องค์ประกอบของการสื่อสารมีอะไรบ้าง ให้ระบุเป็นข้อ ๆ ให้เข้าใจชัดเจน โดยบอกว่า องค์ประกอบแต่ละข้อนั้นได้แก่อะไร

ฉ. เหตุใดจึงกล่าวว่า วาหะของบุคคลอาจกลายเป็นวรรณกรรมร้อยแก้วที่มีคุณค่ายิ่งได้ในภายหลัง

6.5 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น กลุ่มละ 5 นาที

6.6 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญ แล้วให้นักเรียนบันทึกลงสมุด

7. ขั้นแจ้งผลการเรียน

ครูติดตามการอ่านออกเสียงของนักเรียน และให้ข้อแนะนำการรายงานหน้าชั้น
ในประเด็นที่กำหนดให้

8. ขั้นการประเมินผล

8.1 การอ่านออกเสียงและอ่านจับใจความสำคัญ

8.2 การตอบคำถาม

8.3 การรายงานหน้าชั้น

8.4 ความสนใจ

9. ขั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอน

ให้นักเรียนกลุ่มเดิมไปหาพระราชนิพนธ์หรือพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กลุ่มละ 1 เรื่อง แล้วทำรายงานส่งครูตามแนวต่อไปนี้

ก. รูปแบบของงานเขียนที่อ่าน

ข. ใช้กลวิธีอย่างไรในการนำเสนอเรื่องนั้น ๆ

ค. สาระที่สำคัญที่สุดและรอง ๆ ลงมา คืออะไร

ง. แยกเนื้อหาออกเป็นส่วน ๆ ให้เห็นว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร

เมื่อไร

ตอนที่ 3 - 4
เรื่อง พระบรมราชาชาต
เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้ฝึกเรียน

1. เข้าใจสาระที่สำคัญที่สุดและสาระที่สำคัญรอง ๆ ลงมา ของพระบรมราชาชาต
2. ได้รับความรู้ คำแนะนำและข้อเตือนใจอันก่อปรไปด้วยสาระประโยชน์ ตามที่ปรากฏในพระบรมราชาชาต
3. ตระหนักถึงคุณค่าของความคิดที่ก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าของการแสดงความคิดนั้นออกมาเป็นภาษา

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. บอกสาระที่สำคัญที่สุดและสาระที่สำคัญรอง ๆ ลงมาได้
2. ชี้ออกโครงสร้างของพระบรมราชาชาตได้ว่าตอนใดเป็นส่วนนำ ส่วนดำเนินเรื่อง และส่วนสรุป
3. อธิบายข้อแตกต่าง ระหว่างพระบรมราชาชาตที่เรียบเรียงเป็นวาทีพนธ์ ล่วงหน้ากับพระบรมราชาชาต ที่ไม่มีวาทีพนธ์ล่วงหน้าได้
4. อธิบายได้ว่าพระบรมราชาชาตนี้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันของบุคคลทั่วไป

ประสบการณ์เดิม

นักเรียนได้เรียนพระบรมราชาชาตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่คณะอาจารย์ ครูและนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวลมาตั้งแต่คาบที่แล้ว

เนื้อหา

1. เรื่องพระบรมราชาชาต ในหนังสือภาษาไทย ชุดวรรณวิจักขณ์ เล่ม 2

2. พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่
คณะศูนย์กลางนักเรียนอาชีวศึกษาแห่งประเทศไทย

สื่อการเรียน

1. หนังสือภาษาไทย ชุดวรรณวิจิตร เล่ม 2
2. ภาพศาอาตุลิตาฉย
3. แผนภูมิคำราชาศัพท์
4. กระดาษทำงานกลุ่ม

ลำดับขั้นการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ

1.1 ครูทักแผนภูมิคำราชาศัพท์บนกระดานดำ

1.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกความหมายของ คำราชาศัพท์ต่อไปนี้

(พระบรมราชาบาท ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ พระสุรเสียง วาสนิพนธ์ พระราชดำรัส
พระราชทาน)

1.3 ครูตรวจคำตอบของ คำราชาศัพท์

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์

นักเรียนสามารถ

2.1 บอกสารที่สำคัญที่สุดและสารที่สำคัญรอง ๆ ลงมาได้

2.2 ชี้ออกโครงสร้างของพระบรมราชาบาทได้ว่า ตอนใดเป็นส่วนนำ

ส่วนคำเป็นเรื่อง และส่วนสรุป

2.3 อธิบายข้อแตกต่างระหว่างพระบรมราชาบาท ที่เรียบเรียงเป็น
วาสนิพนธ์ล่วงหน้ากับพระบรมราชาบาทที่ไม่มีวาสนิพนธ์ล่วงหน้าได้

2.4 อธิบายได้ว่าพระบรมราชาบาทนี้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันของบุคคล

ทั่วไป

3. ขั้นตอนหาความรู้เดิม

3.1 ให้นักเรียนเล่าเรื่องย่อพระบรมราชาชาทองคำที่ 1

3.2 ให้นักเรียนยกตัวอย่างข้อคิดที่ได้จากการอ่านหรือฟังพระบรมราชาชา

องค์นี้

4. ขั้นกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

ครูให้นักเรียนดูภาพสาธิตาธิปไตย พร้อมกับสนทนาถึงความสำคัญ

5. ขั้นให้แนวทางการเรียนรู้

ครูอธิบายถึงสถานที่ที่พระราชทานพระบรมราชาชาทองคำทั้ง 2 องค์นั้น
อยู่ต่างสถานที่กันคือ องค์ที่ 1 ณ พระราชวังไกลกังวล (จังหวัดประจวบคีรีขันธ์) ส่วนองค์ที่ 2
ณ สาธิตาธิปไตย (กรุงเทพฯ)

6. ขั้นให้แสดงพฤติกรรม

6.1 ครูให้นักเรียนอ่านพระบรมราชาชาทองคำที่ 2 พร้อมกับ โดยอ่าน
ออกเสียงย่อหน้าที่ 1 และที่ 2 จากย่อหน้าที่ 3 ไปจนจบให้อ่านจับใจความสำคัญ

6.2 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ให้แสดงความคิดเห็น
ตามหัวข้อต่อไปนี้ ให้เวลา 20 นาที

ก. สารที่สำคัญที่สุดและสำคัญรอง ๆ ลงมาของพระบรมราชาชาทองคำที่ 2
คืออะไร

ข. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเริ่มต้นและลงสรุปอย่างไรใน
การพระราชทานพระบรมราชาชาทองคำแก่คณะนักเรียนอาชีวศึกษา

ค. เหตุใดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงพระราชทานพระบรมราชาชา
ทองคำที่ 2

ง. นอกจากบรรดาคณะบุคคลที่ได้เข้า โดยใกล้ชิด เพื่อรับพระราชทาน
พระบรมราชาชาทองคำนี้แล้ว บุคคลกลุ่มอื่นกลุ่มใดบ้างที่อาจได้รับประโยชน์จากพระบรมราชาชา
นี้หากโดยที่เหตุผลประกอบด้วย

จ. ข้อแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของพระบรมราชาชาทองคำทั้ง 2 องค์นี้
มีอะไรบ้าง

6.3 ครูให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานผลการอภิปราย กลุ่มละ 5 นาที

6.4 ครูและนักเขียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญแล้วให้นักเรียนบันทึกลงสมุด

7. ชิ้นแจ้งผลการเขียน

ครูวิจารณ์การรายงานของแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งข้อเสนอแนะที่จะนำไปปรับปรุง
ในโอกาสต่อไป

8. ชิ้นประเมินผล

8.1 การอ่านออกเสียงและอ่านจับใจความสำคัญ

8.2 การตอบคำถาม

8.3 การรายงาน

8.4 ความสนใจ

9. ชิ้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอน

ครูขอหมายให้นักเรียนทำกาบ้าน ซึ่งมี 2 ข้อคือ

ก. จงนำคำต่อไปนี้มาแต่งประโยคให้ได้ความสมบูรณ์และถูกต้อง

(พระราชทาน พระบรมราชาธิราช ชาญชาญ และพระราชดำรัส)

ข. มีคำ กลุ่มคำ หรือประโยคใดในพระบรมราชาธิราชที่นักเรียนเห็นว่า
มีความสำคัญเป็นพิเศษในข้อที่ช่วยแสดงความคิดได้แจ่มแจ้ง มีชีวิตชีวา

คาบที่ 5 - 6

เรื่อง เราคือลูกของแม่พระธรณี

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. เข้าใจความหมายและลักษณะของเรื่องสั้น
2. รู้จักวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้น

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความหมายของเรื่องสั้นได้
2. บอกข้อชักแย้งของเรื่องสั้นได้
3. บอกองค์ประกอบของเรื่องสั้นได้

ประสบการณ์เดิม

1. นักเรียนเคยอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ มาก่อนแล้ว
2. นักเรียนรู้จักงานเขียนในรูปแบบต่าง ๆ มานานแล้ว

เนื้อหา

เรื่อง เราคือลูกของแม่พระธรณี ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิภังค์

เล่ม 2 หน้า 77 - 79

บทนำเรื่อง

1. ความหมายของเรื่องสั้น
2. ลักษณะของเรื่องสั้น
3. องค์ประกอบของเรื่องสั้น (โครงเรื่อง ตัวละคร และฉาก)

สื่อการเรียน

1. หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจักขณ์ เล่ม 2
2. ภาพสนธิ์
3. หนังสือเรื่องสั้นดีเกิน 2 - 3 เล่ม
4. เอกสารบทนำเรื่อง
5. เอกสารกิจกรรม
 1. เรื่องสั้นคืออะไร
 2. โครงเรื่องและข้อขัดแย้ง
 3. ตัวละครของเรื่องสั้น
 4. ฉากของเรื่องสั้น
 5. กลวิธีในการแต่งเรื่องสั้น

ลำดับขั้นการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ

ครูนำภาพสนธิ์พันธุ์ต่าง ๆ มาให้นักเรียนดู จากนั้นสนทนาถึงเรื่องมอมของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ว่าคงคล้ายคำประพันธ์ประเภทใด

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์

2.1 นักเรียนสามารถบอกความหมายและลักษณะของเรื่องสั้นได้

2.2 นักเรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้นได้

3. ขั้นพัฒนาความรู้เดิม

3.1 ให้นักเรียนยกตัวอย่างเรื่องสั้นที่เคยอ่านมาแล้ว

3.2 ให้นักเรียนบอกอุปนิสัยตัวละครที่ชอบ พร้อมเหตุผลประกอบด้วย

4. ขั้นกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

ครูนำหนังสือเรื่องสั้นดีเกินมาให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง 2 - 3 เล่ม

5. ขั้นให้แนวการเรียนรู้

ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวละครในเรื่องสั้น (ชั้นที่ 4) ส่วนรายละเอียดของตัวละครของเรื่องสั้นจะได้เรียนในบทนำเรื่อง เราคือลูกของแม่พระธรณี

6. ขั้นให้แสดงพฤติกรรม

6.1 ครูให้นักเรียนอ่านบทนำเรื่อง หน้า 77 - 79 จากนั้นครูอธิบายเพิ่มเติม

6.2 ครูแบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มศึกษาจากเอกสารที่แจกให้

5 หัวข้อ ดังนี้

6.2.1 ความหมายและลักษณะของ เรื่องสั้น

6.2.2 โครงเรื่องและข้อขัดแย้ง

6.2.3 ตัวละครของเรื่องสั้น

6.2.4 ฉากของเรื่องสั้น

6.2.5 กลวิธีในการแต่งเรื่องสั้น

6.3 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานผลหน้าชั้น

6.4 ครูสรุปสาระสำคัญแล้วให้นักเรียนจับฉลากกลุ่มที่กลองผูก

7. ขั้นแจ้งผลการเรียน

7.1 ครู-ชม นักเรียนที่ออกไปรายงานหน้าชั้น

7.2 ครูชี้แจงเพิ่มเติม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสรุปสาระสำคัญจากเอกสารที่แจกให้

8. ขั้นประเมินผล

8.1 สังเกตการทำงานกลุ่ม

8.2 การรายงานหน้าชั้น

8.3 การตอบคำถาม

9. ขั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอน

ให้นักเรียนทำการบ้าน โดยพิจารณาจากข้อความเอกสารที่แจกให้ว่าใช้กลวิธีในการแต่งแบบใด

คาบที่ 7 - 8

เรื่อง เราคือลูกของแม่พระธรณี

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. รู้จักวิเคราะห์สารใน เรื่อง
2. เห็นคุณค่าวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น
3. มีความสนใจบันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. อธิบายอุปนิสัยของตัวละครได้
2. เปรียบเทียบลักษณะนิสัยของตัวละครจากเรื่องที่อ่านได้
3. บอกสารสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
4. แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์เกี่ยวกับคุณค่าและกลวิธีการแต่งเรื่องสั้นได้

ประสบการณ์เดิม

1. นักเรียนรู้จักงานเขียนประเภทเรื่องสั้นมาบ้างแล้ว
2. นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะและองค์ประกอบของเรื่องสั้น ซึ่งเรียนมาในคาบที่แล้ว

เนื้อหา

เรื่อง เราคือลูกของแม่พระธรณี ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจักษ์ เล่ม 2
หน้า 80 - 86

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิภังค์ เล่ม 2
2. บัตรคำ
3. ภาพการทอผ้า
4. กระดาษชาร์ตสี ขนาด 12" x 15" จำนวน 5 แผ่น

ลำดับขั้นตอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ

1.1 ครูนำบัตรคำ "ชนวน" ให้นักเรียนหาคำที่มีความหมายว่า "แน่นอน" เช่น พิภพ พสุธา ปฐพี ฯลฯ

1.2 แบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ให้ช่วยกันหาคำศัพท์ กลุ่มที่หาได้มากที่สุดและถูกต้อง เป็นกลุ่มที่ชนะ ครูชมเชย

2. ขั้นแจจกประสงค์

นักเรียนสามารถ

2.1 อธิบายลักษณะอุปนิสัยของตัวละครได้

2.2 เปรียบเทียบลักษณะอุปนิสัยของตัวละครในเรื่องที่อ่านได้

2.3 บอกสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

2.4 แสดงความคิดเห็น เสนอวิจารณ์เกี่ยวกับคุณค่าและกลวิธีการแต่งเรื่องสั้นได้

3. ขั้นพฒนความรู้

3.1 ให้นักเรียนบอกองค์ประกอบของเรื่องสั้นว่ามีอะไรบ้าง

3.2 ให้นักเรียนบอกข้อแตกต่างระหว่างเรื่องสั้นกับนวนิยายมาพอเข้าใจ

4. ขั้นกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

ให้นักเรียนดูภาพการทอผ้า ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า "ชาวนาคือกระดูกสันหลัง

ของชาติ"

5. ชั้นให้แนวการเรียนรู้

ครูชี้แจงให้นักเรียนฟังว่า เรื่อง เราคือลูกของแม่พระธรณี เป็นเรื่องที่กล่าวถึงการหามาหาหินในท้องถิ่นที่ถักถอมของสามีภรรยาคนหนึ่ง ส่วนรายละเอียดจะต้องศึกษาจากเนื้อเรื่อง

6. ชั้นให้แสดงพฤติกรรม

6.1 ครูแบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ให้ศึกษากลุ่มละตอน มีทั้งหมด 5 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 "ตั้งแต่หล่อนนอนอยู่ ...
แนบคินที่แทกระแหง" (หน้า 80 - 81)
- ตอนที่ 2 "... เมื่อเอนคิมึงมากกลับมา...
ไม่ตองแหงนหน้ารอฟระพิรุณ..." (หน้า 81 - 82)
- ตอนที่ 3 "... เขาเคยเป็นอาจารย์...
คงคิดราคาชุกเราเลือกหนังหัวขิม ๆ ..." (หน้า 82 - 83)
- ตอนที่ 4 "... เขากินข้าวอย่างรีบร้อน...
หล่อนเห็นสิ่งประหลาด..." (หน้า 84 - 85)
- ตอนที่ 5 "... หล่อนเห็นคันไถเล็ก ๆ ...
เราคือทายาทของแม่พระธรณี" (หน้า 85 - 86)

6.2 ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

- ก. สรุปสาระสำคัญแต่ละตอน
- ข. ลักษณะนิสัยของตัวละคร
- ค. ข้อคิดหรือคุณค่าที่ได้จากถา รอ่าน
- ง. มีความประทับใจและไม่พอใจตอนใดหรือค่านใด (เฉพาะตอนที่อ่าน)

ให้แสดงความคิดเห็นด้วย

จ. การใช้สำนวนภาษา

6.3 ให้เวลาทำกิจกรรมกลุ่มละ 20 นาที ทำในกระดาษที่ครูแจกให้

6.4 ครูให้ตัวแทนกลุ่มรายงานผลหน้าชั้น ใช้เวลารายงานกลุ่มละ 5 นาที

6.5 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญทั้งแท่นจนจบ แล้วให้นักเรียน

บันทึกลงสมุด

7. ขั้นแจ้งผลการเรียน

ครูกล่าวชมเชยกลุ่มที่รายงานได้ถูกต้องตรงประเด็น ถ้ามีข้อบกพร่องครูก็ชี้แจง
และอธิบายเพิ่มเติม

8. ขั้นประเมินผล

8.1 การรายงานหน้าชั้น

8.2 การตอบคำถาม

8.3 ความถูกต้องของการบ้าน

8.4 ความสนใจในการทำงาน

9. ขั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอน

ครูมอบหมายการบ้านให้นักเรียนทำ กิจกรรมข้อ 1 - 4 (พบพานเนื้อเรื่อง)

หน้า 87 มาส่งครู

คาบที่ 9 - 10

เรื่อง การอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้ให้นักเรียน

1. เข้าใจความมุ่งหมายในการอ่าน
2. สนใจและเห็นประโยชน์ของการอ่าน
3. เข้าใจขั้นตอนและวิธีการอ่านอย่างวิเคราะห์และวิจารณ์
4. รู้จักรูปแบบ เนื้อหา และกลวิธีเสนอเรื่องของงานเขียนประเภทต่าง ๆ

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. บอกความมุ่งหมายในการอ่านได้
2. บอกรูปแบบงานเขียนที่อ่านได้
3. อธิบายขั้นตอนการอ่านอย่างวิเคราะห์และวิจารณ์ได้

ประสบการณ์เดิม

นักเรียนเคยเรียนการอ่านที่ความและการพิจารณาความมาแล้ว

เนื้อหา

การอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์ในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2

หน้า 136 - 138

1. ความหมายของการวิเคราะห์และวิจารณ์
2. กระบวนการวิเคราะห์และวิจารณ์

สื่อการเรียน

1. หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2
2. หนังสือประเภทต่าง ๆ เช่น สารคดี วิชาการ เรื่องสั้น หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
3. กระดาษทำงานกลุ่ม
4. กระดาษคำทอม
5. คำถาม 10 คำถาม

ลำดับขั้นการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ

1.1 ครูถามนักเรียนว่าอ่านหนังสือมีประโยชน์อย่างไรบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันตอบ

1.2 ครูสรุปจากคำตอบของนักเรียน

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์

นักเรียนสามารถ

2.1 บอกความมุ่งหมายในการอ่านได้

2.2 อธิบายขั้นตอนการอ่านอย่างวิเคราะห์และวิจารณ์ได้

2.3 บอกรูปแบบงานเขียนที่อ่านได้

3. ขั้นพัฒนาความรู้เดิม

ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างหนังสือที่เคยอ่านมาแล้วคนละ 1 ชื่อ

ครูสุ่มเรียกให้ตอบประมาณ 5 - 10 คน

4. ขั้นกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

ครูนำหนังสือประเภทต่าง ๆ เช่น สารคดี วิชาการ เรื่องสั้น หนังสือพิมพ์ ฯลฯ มาให้นักเรียนดู เป็นตัวอย่าง

5. ขั้นให้แนวการเรียนรู้

5.1 ครูชี้แจงให้นักเรียนเห็นว่า การอ่านหนังสือแต่ละประเภท ผู้อ่านจะมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน

5.2 ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า การอ่านที่ให้ประโยชน์คุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป
ต้องอ่านอย่างวิเคราะห์และวิจารณ์

6. ขั้นให้แสดงพฤติกรรม

6.1 ครูให้นักเรียนทุกคนอ่านความมุ่งหมายในการอ่าน ความหมายของ
การวิเคราะห์และวิจารณ์ กระบวนการวิเคราะห์และวิจารณ์ ในหนังสือภาษาไทย
ชุดทักษะพัฒนา หน้า 135 - 137 ให้เวลา 15 นาที

6.2 ครูให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย จนเป็นที่พอใจ

6.3 ครูบอกนักเรียนว่า จะให้ช่วยกันตอบคำถาม เพื่อเป็นการทดสอบ
ความเข้าใจในการอ่าน คำถามมีทั้งหมด 10 คำถาม

6.4 ครูสุ่มเรียกตอบทีละกลุ่ม

6.5 ครูแบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน ให้ตัวแทนกลุ่มจับฉลากเลือก
หัวข้อว่าจะได้วิเคราะห์และวิจารณ์บทความหรือเรื่องสั้น ซึ่งมีดังนี้

6.5.1 การวิเคราะห์และวิจารณ์บทความ "ห่วงใยผีทองเหลือง"

6.5.2 การวิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องสั้น "บ้านเล็กของยาย"

6.6 ครูให้นักเรียนยิ่คหลักการวิเคราะห์และวิจารณ์ในหนังสือภาษาไทย
ชุดทักษะพัฒนา หน้า 136 - 137 ทำในกระดาษที่ครูแจกให้ ใช้เวลาทำกิจกรรม 20 นาที

6.7 ครูให้ตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้น กลุ่มละ 5 นาที

6.8 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปการวิเคราะห์และวิจารณ์บทความ เรื่องสั้น
แล้วให้นักเรียนยกบันทึกลงสมุด

7. ขั้นแจ้งผลการเรียน

ครูตี-ชม การรายงานการอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์ พร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่อง

8. ขั้นประเมินผล

8.1 การซักถาม

8.2 การตอบคำถาม

8.3 การรายงานหน้าชั้น

8.4 ความสนใจในการเรียน

9. ขั้นสูง เสริมความแม่นยำและการถ่ายโอน

ให้นักเรียนบอกประโยชน์ของการอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์ ให้ทำทุกคน
โดยทำในกระดานที่ครูแจกให้ เสร็จแล้วส่งครู

คาบที่ 11 - 12

เรื่อง การอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. รู้จักรูปแบบ เนื้อหา และกลวิธีการเสนอเรื่องของงานเขียนประเภทต่าง ๆ
2. เข้าใจว่าความคิดของแต่ละคนย่อมต่างกันไปตามศักยภาพและประสบการณ์

ของตน

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. บอกรูปแบบของงานเขียนที่อ่านได้
2. บอกกลวิธีการเสนอเรื่องของผู้เขียนได้
3. แสดงความคิดเสริมหลังจากอ่านจบแล้วได้

ประสบการณ์เดิม

นักเรียนเคยเรียนการอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์มาแล้ว

เนื้อหา

การวิเคราะห์และวิจารณ์งานเขียนรูปแบบต่าง ๆ เช่น นิทาน บทร้อยกรอง และสารคดี

ลำดับขั้นการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ

1.1 ครูทบทวนเรื่องการอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์ที่เรียนมาในคาบที่แล้ว

1.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกรูปแบบงานเขียนเรื่องห้วงใยผีทองเหลืองและ

เรื่องบ้านเล็กของยาย

2. ชั้นแจ้จุดประสงค์

นักเรียนสามารถ

- 2.1 บอกรูปแบบงานเขียนที่อ่านได้
- 2.2 บอกกลวิธีการเสนอเรื่องของผู้เขียนได้
- 2.3 แสดงความคิดเสริมหลังจากที่อ่านจบแล้วได้

3. ชั้นพหวนความรู้เดิม

- 3.1 ครูให้นักเรียนบอกข้อแตกต่างของ ความคิดแพรวและความคิดเสริม
- 3.2 ครูอธิบายเพิ่มเติมแก่นักเรียนที่มีปัญหาหรือข้อสงสัย

4. ชั้นกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

4.1 ครูนำแผนภูมิคำประพันธ์ (กลอนหก) ศึกษนกระดานดำ แล้วให้นักเรียน
อ่านพร้อมกัน

4.2 ครูให้นักเรียนบอกรูปแบบคำประพันธ์ที่อ่าน

5. ชั้นให้แนวการเรียนรู้

5.1 ครูชี้แจงให้นักเรียนทั้งว่ การรู้จักรูปแบบของงานเขียนที่อ่าน ก็จักว่
เป็นการอ่านอย่างวิเคราะห์สารในชั้นแรก และถ้าพิจารณาถึงสารสำคัญ สารรองของเรื่อง
ที่อ่าน ก็จะเป็นการวิจารณ์สาร

5.2 ครูให้นักเรียนอ่านกระบวนการวิเคราะห์และวิจารณ์พหวนอีกครั้ง
ในหนังสือภาษาไทย ชุดทักษะพัฒนา หน้า 136 - 137

6. ชั้นให้แสดงพฤติกรรม

6.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน ให้แต่ละกลุ่มส่ง
ตัวแทนจับฉลากเลือกหัวข้อ มีดังนี้

- 6.1.1 การวิเคราะห์และวิจารณ์นิทานเวตาล
- 6.1.2 การวิเคราะห์และวิจารณ์บทร้อยกรอง "เพื่อหญิงนี้"
- 6.1.3 การวิเคราะห์และวิจารณ์สารคดี "รายยาวแห่งชีวิต"

6.2 ให้เวลาทำกิจกรรมกลุ่มละ 20 นาที แต่ละกลุ่มจะต้องวิเคราะห์และ
และวิจารณ์ตามขั้นตอนในหนังสือภาษาไทย ชุบทักษิณพัฒนา หน้า 136 - 137 ทำในกระดาน
ที่ครูแจกให้

6.3 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น กลุ่มละ 5 - 10 นาที

6.4 ครูให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

6.5 ครูทบทวนเนื้อหาที่เรียนในคาบนี้ โดยให้ตอบคำถาม ซึ่งมีทั้งหมด 15 คำถาม

6.6 ครูสุ่มเรียกให้ตอบทีละคน

6.7 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญ

7. ขั้นแจ้งผลการเรียน

ครูชมเชยกลุ่มที่รายงานได้ตรงประเด็น ส่วนกลุ่มที่ยังบกพร่องก็ให้ขอเสนอแนะ
เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น

8. ขั้นประเมินผล

8.1 การซักถาม

8.2 การทวนคำถาม

8.3 การรายงานหน้าชั้น

8.4 ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม

9. ขั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอน

ให้นักเรียนทำกำรบ้านโดยวิเคราะห์และวิจารณ์งานเขียนเรื่องที่ 2 โปงลาว
เสียงจากป่าคงถึงเวียงวัง ในหนังสือภาษาไทย ชุบทักษิณพัฒนา หน้า 164 - 165 (ทำตามแนว
ที่มีในหนังสือ)

คาบที่ 13 - 14

เรื่อง การใช้วิจารณ์ในการฟัง

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. เข้าใจความหมายของคำว่า "วิจารณ์ในการฟัง"
2. เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการมีวิจารณ์ในการฟัง
3. มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการในการฟังอย่างมีวิจารณ์

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความหมายของ "การฟังอย่างมีวิจารณ์" ได้
2. ชี้แจงความจำเป็นและความสำคัญของการมีวิจารณ์ในการฟังได้
3. ชี้ประเภทของสารได้อย่างถูกต้องว่าเป็นสารให้ความรู้ โน้มน้าวใจหรือ

จรรโลงใจ

ประสบการณ์เดิม

1. นักเรียนเคยเรียนเรื่องสมรรถภาพในการฟังมาแล้ว ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. นักเรียนเคยฟังสารประเภทต่าง ๆ มานานแล้ว เช่น ข่าวทางสถานีวิทยุ

คำโฆษณา ฯลฯ

เนื้อหา

การใช้วิจารณ์ในการฟัง ในหนังสือภาษาไทย ชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2 หน้า 106 - 120

1. หลักเกณฑ์การใช้วิจารณ์ในการฟัง
2. กระบวนการฟังสารโดยใช้วิจารณ์
3. ประเภทของสาร

สื่อการเรียน

1. หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2
2. แผนภูมิโคลงสี่สุภาพ
3. กระดาษชาร์ตสี ขนาด 12" x 15" จำนวน 6 แผ่น

ลำดับขั้นการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ

1.1 ครูนำแผนภูมิโคลงสี่สุภาพ ซึ่งมีเนื้อความเกี่ยวกับการใช้วิจารณญาณในการฟัง โคลงสี่สุภาพมีใจความดังนี้

"ปิ่นก็มีเรื่องน้อย	ใหญ่ไฉน ก็คือ
ยังบ่วง เห็นไป	แก้คักวน
ฟังทวยสอบคำไซ	คิดใคร่ ครวญนา
หอนพิศดินหวนหวน	เหตุด้วย เบาความ"

1.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของโคลงบทนี้

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์

นักเรียนสามารถ

2.1 อธิบายความหมายของ "การฟังอย่างมีวิจารณญาณได้"

2.2 ชี้แจงความจำเป็นและความสำคัญของการมีวิจารณญาณในการฟังได้

2.3 ชี้ประเภทของสารใดบ้างถูกต้องว่าเป็นสารให้ความรู้ โน้มน้าวใจหรือ

จรรโลงใจ

3. ขั้นทบทวนความรู้เดิม

3.1 ครูยกตัวอย่างข้อความ แล้วให้พิจารณาว่าให้ความรู้ โน้มน้าวใจหรือจรรโลงใจ "ช่วยกันทักไฟ ก่อนที่จะไม่ไฟให้ดับ"

3.2 ครูอธิบายเพิ่มเติม ถ้ามีข้อสงสัย

4. ขั้นกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างสารประเภทเดียวกันกับข้อความที่ครูนำมาเป็นตัวอย่าง อย่างน้อย 3 - 5 ตัวอย่าง

5. ขั้นให้แนวการเรียนรู้

ครูอธิบายให้ฟังว่า การหังเรื่องใด ๆ ต้องมีหลักเกณฑ์ในการหัง ซึ่งจะให้นักเรียนรายละเอียดจากเรื่องการใช้วิจารณ์ในการหัง

6. ขั้นให้แสดงพฤติกรรม

6.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 - 7 คน ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนจับฉลากเลือกหัวข้อ มี 6 หัวข้อ คือ

- กลุ่ม 1 สารให้ความรู้ (ก่อนซื้อสินค้า พิจารณาให้รอบคอบ)
- กลุ่ม 2 สารให้ความรู้ (ที่มาของคำว่าตะวัน)
- กลุ่ม 3 สารโน้มน้าวใจ (เพลง รักกันไว้เถิด)
- กลุ่ม 4 สารโน้มน้าวใจ (รณรงค์จัดหาโล-กระบือเพื่อเกษตรกร)
- กลุ่ม 5 สารจรรโลงใจ (คำประพันธ์)
- กลุ่ม 6 สารจรรโลงใจ (บทความเรื่องคนละโลก)

6.2 ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้น

6.3 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญ แล้วให้นักเรียนจับบันทึกลงสมุด

7. ขั้นแจ้งผลการเรียน

7.1 ครูตี-ชม นักเรียนที่ออกไปรายงาน

7.2 ครูชี้แจงเพิ่มเติมถ้ามีข้อบกพร่อง

8. ขั้นประเมินผล

8.1 การตอบคำถาม

8.2 การแสดงความคิดเห็น

8.3 การรายงานหน้าชั้น

9. ขั้นสูง เสริมความแม่นยำและการถ่ายโอน

9.1 ครูให้นักเรียนอ่านบทประพันธ์ต่อไปนี้

"ทักษะการฟังนั้นสำคัญนัก
 จงรู้จักจับความตามประสงค์
 คอยฟังจิตไปทั้งใจจง
 ฟังแล้วคงแตกฉานวิจารณ์เป็น
 ประเมินค่าวิเคราะห์สารชำนาญยิ่ง
 สามารถแยกข้อเท็จจริงจากความเห็น
 ฟังสามารถตีความตามประเด็น
 ฟังแล้วเห็นคุณค่านิยม"

9.2 ครูถามนักเรียนว่า การฟังอย่างมีวิจารณญาณ หมายความว่าอย่างไร
 และมีประโยชน์อย่างไรบ้าง

คำที่ 15 - 16

เรื่อง การใช้วิจารณ์ในการฟัง

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. มีทักษะในการฟังสารประเภทต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ
2. รู้จักเลือกฟังสารประเภทต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณญาณ
3. นำความรู้เกี่ยวกับการฟังอย่างมีวิจารณญาณไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. แยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็นได้
2. แสดงความคิดเห็น ตี ชม เพื่อโต้แย้งหรืออ่านบทโฆษณาทางสื่อมวลชนได้อย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล
3. จัดให้เห็นประโยชน์และคุณค่าของบทประพันธ์บทความและคำสอนต่าง ๆ ที่โต้แย้ง

ประสบการณ์เดิม

นักเรียน เคยฟังสารประเภทให้ความรู้ โน้มน้าวใจ และจรรโลงใจมาบ้างแล้ว

เนื้อหา

1. สารประเภทต่าง ๆ เช่น สารให้ความรู้ โน้มน้าวใจ และจรรโลงใจ
2. การแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น

สื่อการเรียน

1. หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2
2. แผนภูมิประเภทของสาร

3. เอกสารการใช้วิจารณ์ในการฟัง
4. เอกสารบทประพันธ์
5. กระดาษคำทอของงานกลุ่ม 5 แผ่น

ลำดับขั้นการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ

1.1 ครูนำแผนภูมิประเภทของสารคดีไว้บนกระดานดำให้นักเรียนช่วยกัน
จัดสารคดีเกี่ยวกับไว้อย่างหนึ่ง คือสารให้ความรู้ สารโน้มน้าวใจ และจรรโลงใจ

1.2 ครูชี้แจงเพิ่มเติม ถ้านักเรียนมีข้อสงสัย

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์

นักเรียนสามารถ

2.1 แยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็นได้

2.2 ชี้ให้เห็นประโยชน์และคุณค่าของบทประพันธ์ บทความและคำสอนต่าง ๆ

ที่ได้ฟัง

3. ขั้นพัฒนาความรู้เดิม

ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างสารที่ให้ความรู้ สารโน้มน้าวใจ และจรรโลงใจ
มาอย่างน้อยประเภทละ 2 ตัวอย่าง (ไม่ให้ซ้ำกับตัวอย่างของครู)

4. ขั้นกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

ครูยกตัวอย่างข้อความที่มีทั้งข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น แล้วชี้แจงให้
นักเรียนเห็นข้อแตกต่างระหว่างข้อความ 2 ประเภทนี้

5. ขั้นให้แนวการเรียนรู้

ครูชี้แจงให้นักเรียนฟังว่า การใช้วิจารณ์ในการฟังสารแต่ละประเภทนั้น
มีหลักการในการพิจารณาที่แตกต่างกัน ซึ่งจะได้อธิบายรายละเอียดในคาบเรียนนี้

6. ขั้นให้แสดงพฤติกรรม

6.1 ครูแจกเอกสารการใช้วิจารณ์ในการฟังให้นักเรียนศึกษาและซักถาม

ข้อสงสัย

6.2 ครูอ่านข้อความซึ่งมีทั้งข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ให้นักเรียนตอบคำถาม โดยครูสุ่มเรียกเป็นรายบุคคล

6.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ให้ช่วยกันพิจารณาบทประพันธ์และบทความ

6.4 ครูแจกบทประพันธ์ให้นักเรียนศึกษา ส่วนบทความการเลือกซื้ออย่างประหยัด มีในหนังสือภาษาไทย ชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2

6.5 ให้ตัวแทนกลุ่มจับฉลากว่าจะได้ศึกษาบทประพันธ์หรือบทความ ไทย จะต้องศึกษาค้นแนวต่อไปนี้

ก. จุดมุ่งหมายของผู้แต่ง

ข. สารที่สำคัญ

ค. แง่คิดต่าง ๆ

ง. สำนวนภาษา

6.6 ให้เวลาทำ 20 นาที ทำในกระดานที่ครูแจกให้

6.7 ให้ตัวแทนกลุ่มรายงานผลหน้าชั้น

6.8 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญ แล้วให้นักเรียนจับสลากลงสมุด

7. ขั้นแจ้งผลการเรียน

ครูชี้ ชม และแก้ไขข้อบกพร่อง

8. ขั้นประเมินผล

8.1 การตอบคำถาม

8.2 การรายงานหน้าชั้น

8.3 ความสนใจ

9. ขั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอน

ให้นักเรียนไปหาคำประพันธ์ที่นักเรียนพอใจที่สุดมาอย่างน้อย 1 บท แล้ว
วิจารณ์ตามแนวที่ได้ศึกษามาตั้งครู

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวนพมาศ ชื่อสกุล ศรีกุล

เกิดวันที่ 11 เดือนเมษายน พุทธศักราช 2502

สถานที่เกิด อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 108 ถนนอุตร-สกนศร ตำบลหนองบัว
อำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี 41000

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4
โรงเรียนบ้านมือพิทยาสรรค์ อำเภอบ้านมือ
จังหวัดอุตรธานี 41160

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2524	ปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม (กศ.บ.) วิชาเอกภาษาไทย
พ.ศ. 2532	ปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (กศ.ม.) วิชาเอกการมัธยมศึกษา